

J/2129

BESZÁMOLÓ AZ ORSZÁGGYŰLÉS RÉSZERE

a Gazdasági Versenyhivatal 2002. évi tevékenységéről és a versenytörvény
alkalmazása során szerzett, a verseny tisztaságának és szabadságának
érvényesülésével kapcsolatos tapasztalatokról

A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény 36.§-ának (2) c) pontja előírja a Gazdasági Versenyhivatal elnökének az Országgyűlés számára történő évenkénti beszámolás kötelezettségét.

E beszámoló a Gazdasági Versenyhivatal 2002. évi tevékenységéről szól, valamint arról, hogy a Gazdasági Versenyhivatalnak a versenytörvény alkalmazása során szerzett tapasztalatai szerint a verseny tisztasága és szabadsága miként érvényesül.

E beszámoló – más, a hivatallal és annak tevékenységével kapcsolatos információk mellett – megtalálható a Gazdasági Versenyhivatal internetes honlapján is (www.gvh.hu).

•

A beszámolóval kapcsolatos esetleges észrevételeket kérjük az alábbi címre továbbítani:

*levél: „Parlamenti beszámoló 2002” (ezt kérjük a borítékra írni)
Gazdasági Versenyhivatal
1245, Budapest 5. Pf. 1036*

email: pb2002@gvh.hu

•

A beszámoló szövege a forrás feltüntetésével szabadon idézhető és hivatkozható.

•

Beszámoló az Országgyűlés részére a Gazdasági Versenyhivatal 2002. évi tevékenységéről és a versenytörvény alkalmazása során szerzett, a verseny tisztaságának és szabadságának érvényesülésével kapcsolatos tapasztalatokról

Gazdasági Versenyhivatal

Budapest, 2003

TARTALOM

ÖSSZEFOGLALÓ ÉS AJÁNLÁS AZ ORSZÁGGYŰLÉS SZÁMÁRA	5
ÁLTALÁNOS TAPASZTALATOK	5
RÉSZLETES BESZÁMOLÓ	13
I. ÁLTALÁNOS TAPASZTALATOK	13
1.1. A piaci viszonyok változása	13
1.1.1. Az állam beavatkozásának hatásai	13
1.1.2. Az üzleti döntéseken alapuló folyamatok	14
1.2. A jogszabályi környezet változásai	17
II. ELJÁRÁSOK	18
2.1. Bejelentések	20
2.2. Versenyfelügyeleti eljárások	21
2.2.1. Fogasztói döntések tisztességtelen befolyásolása	21
2.2.2. Versenyt korlátozó megállapodások	25
2.2.3. Erőfölénnyel való visszaélés	28
2.2.4. Összefonódások ellenőrzése	32
2.3. Ágazati vizsgálat	39
2.4. A bírósági felülvizsgálat tapasztalatai	40
2.4.1. Korábban hatályos versenytörvény	41
2.4.2. Hatályos versenytörvény	42
2.5. Bírásbeszedési gyakorlat	42
III. VERSENYPÁRTOLÁSI TEVÉKENYSÉG	43
3.1. Aktív szerepvállalás a versenyt érintő kérdésekben	43
3.2. Jogszabálytervezet-veleményezés	44
3.3. Egyéb versenypártoló tevékenység	47
IV. A VERSENYKULTÚRA FEJLESZTÉSE	49
V. INTÉZMÉNYI ÉS NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK	51
5.1. Intézményi kapcsolatok	51
5.2. A nemzetközi kapcsolatok alakulása	52
VI. MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK ÉS EGYÉB INFORMÁCIÓK	54
TÁBLÁZATOK	57

ÖSSZEFOGLALÓ ÉS AJÁNLÁS AZ ORSZÁGGYŰLÉS SZÁMÁRA

Általános tapasztalatok

1. Az állam szabályozói beavatkozásai 2002. folyamán összességében nem gyakoroltak jelentős hatást a piaci viszonyok alakulására, ami részben a választások évével szokásosan együtt járó mérsékeltebb intenzitású jogszabályalkotással függ össze. Tovább folyt a jogharmonizáció, mely a magyar vállalatokat az európai uniós csatlakozás után kötelezően érvényesülő verseny- és működési feltételekhez szoktatja hozzá, illetve az ehhez való közeledést ütemezi. Míg 2001-ben a Széchenyi Terv határozta meg az állami szerepvállalás súlypontjait, addig 2002-ben – a források kimerülése, a szociális intézkedések előre sorolása és a kormányzó politikai akarat változása miatt – háttérbe szorult a vállalatok beruházási döntéseit közvetlenül befolyásoló támogatási rend, és a gazdasági szereplők közül (legalábbis deklarátívan) a kis- és középvállalatokat, magántermelőket a nagyobb szerveződésekkel szemben preferáló bánásmód.
2. Az energiaszektorban tovább folytatódott a piacnyitás előkészítése, aminek eredményeként elkészült az új földgáztörvény tervezete, a földgázesektorban 2004-re tervezett piacnyitás azonban még nem érezteti hatását a piaci szerkezetben. A villamosenergia piacon lassú ütemben haladt a 2001 végén kihirdetett új villamosenergia törvényhez kapcsolódó jogi szabályozás kidolgozása, jelentősen akadályozva ezzel a meglévő illetve leendő piaci szereplők felkészülését a 2003. januári árampiaci liberalizációra, sőt egyes korábbi piaci szereplők esetében segítve azok pozícióinak megőrzését.
3. A közbeszerzési törvény 2002. július 27-i módosításának köszönhetően a törvény személyi hatálya kibővült, aminek értelmében a Magyar Fejlesztési Bank Rt. és az irányítása alá tartozó gazdasági társaságok is kötelesek a közbeszerzési törvényt alkalmazni beszerzéseik során.
4. A versenyfeltételek javulását vetíti előre a pénzügyi szektorban az állami tulajdonban lévő Földhitel- és Jelzálogbank, illetve a Postabank 2003-ra tervezett értékesítése, továbbá, hogy a Diákhitel Központ Rt. által eddig kizárólagosan a Postabankon keresztül nyújtott hitelt 2003. februárjától valamilyen magyarországi hitelintézetnél vezetett számlára lehet kérni.
5. A távközlési szektort érintő legjelentősebb változás a távbeszélő szolgáltatásra kötött koncessziós szerződésekben biztosított kizárólagos jogok lejárta volt. A piacnyitáshoz fűzött – olykor túlzott – kisfogyasztói remények nem váltak teljes mértékben valóra. Közvetlen módon – árcsökkenés, választási lehetőségek bővülése – a nagyfogyasztók részesedhetnek előnyökben, amelyek végső soron a lakossági fogyasztók körében is fejtettek ki pozitív hatást. A 2000-2001-es években kezdődött globális visszaesés negatív hatásait sokszor erősítették a jogalkotói és jogalkalmazói hibák. Az elfogadott szabályozási környezet nem volt képes megfelelő háttérrel adni a piac állapotához igazodó jogalkalmazói beavatkozáshoz. Egyes esetekben túlságosan merev, olyan előre rögzített kereteket határoztak meg a jogszabályok, amelyek kizárták a verseny és a piac érdekét leginkább szolgáló, az aktuális körülményekhez alkalmazkodni képes beavatkozást.
6. Az üzleti döntéseken alapuló folyamatok közül említésre méltó, hogy a nemzetközi vállalatok összeolvadása – 2002-ben számuk csökkent 2001-hez képest – a magyar piacon is éreztette hatását, ami a magyar ipar világgazdaságba való integráltságát mutatja. Világ- és magyar viszonylatban is különösen a tőkeigényes és így magas belépési korlással rendelkező iparágakat, a kutatás és fejlesztés-intenzív autóipart és gyógyszeripart, valamint a kőolaj- és kőolajtermékpiacot jellemezték gyorsabb változások. A gyógyszeriparban erős küzdelem folyik a fogyasztókért és tovább folytatódott a gyógyszer-nagykereskedelem koncentrációja. A villamosenergia-piac kínálati oldalán a jogszabályi háttér hiányosságai ellenére átalakulás, több új kereskedelmi vállalat megjelenése volt tapasztalható.

Az építési piacot továbbra is a kínálati pozíció, a vállalkozások magas száma és erős versenye jellemzi. Az élelmiszerpiac struktúrájában jelentős változás nem következett be, a vállalkozások száma a hús- és baromfiiparban évek óta lényegében változatlan, tulajdonosváltások zajlottak le a növényolaj-gyártás és a cukor piacán. A kiskereskedelmi forgalom – az erőteljes jövedelemkiáramlással összhangban – nagymértékben, változatlan áron több mint 10 százalékkal emelkedett. A kiskereskedelmi vállalkozások terjeszkedése az előző évekhez hasonló volt.

7. Az infokommunikációs szektorban is éreztette hatását a magyar piacon a világpiacon a visszaesés és a nagy nemzetközi szereplők gyengélkedése. A mobil rádiótelefon szolgáltatás piaca továbbra is oligopol szerkezetű, három digitális és egy – egyre inkább háttérbe szoruló – analóg szolgáltatóval. Az Internet hozzáférési piacon a lakossági és üzleti piaci szegmensek élesebb elválása jellemző. Az e két szegmensben tapasztalható verseny intenzitása nagymértékben függ a szolgáltatást közvetítő csatornák birtoklási rendjétől és a hozzáférési lehetőségektől. Sajnálatos módon 2002-ben sem következett be a lakossági Internet felhasználók számának jelentős növekedése, ígéretesnek tekinthető azonban, hogy a szélessávú Internet hozzáférési szolgáltatás mellett a mobil rádiótelefon szolgáltatók nyújtotta, GPRS alapú Internet hozzáférési szolgáltatás is érezhető piaci tényezővé kezdett válni. A kábeltelevíziós ágazatban a korábbi extenzív fejlődés lassulni látszik és átalakul, a rendszervásárlás a korábbinál kisebb méreteket öltött és a több területen is szolgáltató vállalatok egyre inkább egységes szolgáltatást próbálnak kialakítani.

8. A pénzügyi szférában az univerzális bankrendszer eredményeként megfigyelhető volt a bankok növekvő térhódítása a befektetési szolgáltatási piacon. A hitelintézeti piacon kisebb szerkezeti változások történtek, két kereskedelmi bank kivonult a piacról, egy szakosított hitelintézet beolvadt egy társába, míg a szövetkezeti hitelintézetek összefonódása tovább folytatódott. A biztosítási piacon a szereplők száma nőtt az elmúlt évben, de a koncentráció változatlanul nagyon magas, az öt legnagyobb biztosító a teljes díjbevétel 81 százalékát realizálja.

9. 2002. legjelentősebb verseny vonatkozású jogalkotási eredménye az Európai Megállapodás (EM) versenyjogi rendelkezéseire kapcsolt, végrehajtási szabályokkal összefüggésben megállapított alkotmányossági probléma megoldása volt. Az Alkotmánybíróság még 1998 júniusában nyilvánította ki a magyar jogban egy kormányrendelettel kihirdetett, a Társulási Tanács (TT) határozataként megalkotott végrehajtási szabályok alkotmányellenességét. 2002 januárjában született meg a TT új határozata, amely megnyugtatóan orvosolja az alkotmányossági aggályokat. A magyar jogban a TT határozatát a végrehajtási szabály törvény¹, a TT határozat függelékét pedig a 39/2002. sz. Korm. rendelet hirdette ki. Ezeket a GVH is alkalmazhatja mindazon versenykorlátozó megállapodásokra és erőfölényes visszaélésekre, amelyek alkalmasak arra, hogy az EK és Magyarország között folyó kereskedelmet versenytorzító módon befolyásolják. Mivel a közösségi szabályokat a hazai jogban kihirdető jogszabályok csak áprilistól léptek hatályba, és az ezt követően elkövetett magatartásokra irányadóak, 2002 folyamán még nem került sor a jogalkalmazásra. További lényeges jogalkotási lépés volt a csoportmentességi rendeletek reformja. A jogközelítés eredményeként 2002 márciusában a Kormány három rendeletet fogadott el, a sajátos hazai körülmények figyelembevételével.

Versenyfelügyeleti eljárások

10. A GVH 2002-ben 174 versenyfelügyeleti eljárást folytatott le, amelyből 169 zárult versenytanácsi határozattal. Ebből 52 a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásával kapcsolatos, 117 pedig antitröszt ügy (vagyis a verseny korlátozásával, illetve a korlátozott versenyhez kötődő visszaéléssel kapcsolatos) volt. Folytatódott a fogyasztói megtévesztéses ügyek arányának korábban is megfigyel-

¹ 2002. évi X. törvény a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai közötti társulás létesítéséről szóló Európai Megállapodás 62. Cikke (3) bekezdésén alapuló, a Társulási Tanács 2/96. számú verseny végrehajtási szabályokról szóló határozata helyébe lépő 1/02. számú társulási tanácsi határozat kihirdetéséről

hető enyhe csökkenése, az antitröszt ügyek arányának növekedése. Az antitröszt ügyeken belül a (világ)gazdasági konjunktúra lanyhulásával összhangban csökkent a fúziós ügyek, emelkedett az erőfölényes ügyek és nagyon megugrott a versenykorlátozó megállapodás tilalmába ütköző ügyek súlya. Az összes versenytanácsi döntéssel zárult eljárásból 65 indult kérelemre, 104 pedig hivatalból. A tavalyit csaknem kétszer meghaladó esetben, 63 alkalommal (36 fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásával kapcsolatos és 27 antitröszt ügyben) került sor a GVH versenyfelügyeleti beavatkozására – a jelentős növekedés az antitröszt ügyek területét érintő beavatkozások számának emelkedéséből következik. A GVH 40 esetben, összesen 444.152 eFt bírságot szabott ki (szemben a tavalyi 24 esetben kivetett 73,9 MFt bírsággal). A bírságot kiszabó határozatokból 33 emelkedett jogerőre 338.352 eFt összegben, amelyből 29 ügyben 320.892 eFt-ot befizettek a marasztalt vállalkozások. A 2002-ben kiszabott bírság összege hatszorosa a 2001-es bírságösszegnek, amely ugrászerű növekedés a „türelmi időszak” lejártának köszönhető. A GVH megítélése szerint vége van a piacgazdasági átmenetnek, az elmúlt 12 évnek elegendőnek kellett lennie a vállalkozásoknak arra, hogy igazodjanak a versenyszabályokhoz.

11. A fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolását érintő rendelkezések alapján 2002-ben 52 ügyzáró versenytanácsi határozat született. Ebből 36 esetben volt szükség valamilyen fokú jogsértés miatt a GVH beavatkozására, melyek közül 17 esetben összesen 35 MFt bírságot szabott ki a Versenytanács. A korábbi évekhez képest megszorodott az emberi egészséget megőrző, az egészséget helyreállító, több esetben súlyos betegségek elleni küzdelemben „csodaszernek” minősített árukkal kapcsolatos jogsértő tájékoztatások, reklámok száma. 2002 sem volt mentes az üdülési jogot értékesítő vállalkozások hiányos tájékoztatásban, illetve a kiskereskedelmi láncok akciókban, árengedményekben és nyereményjátékokban megnyilvánuló jogsértéseitől. Mindemellett szükséges megemlíteni, hogy az utóbbi egy-másfél évben e jogsértések száma mérséklődött, és súlyosságuk is egyértelműen csökkenő tendenciájú.

12. A versenyt korlátozó megállapodásokkal kapcsolatban a Versenytanács összesen 18 ügydöntő határozatot hozott, ebből tíz esetben került sor GVH beavatkozásra. A kérelemre indult eljárások során a Versenytanács három esetben határozott időre szóló mentesítést adott, amelyek közül egy esetben feltételt is szabott a mentesítéshez. A 13 hivatalból indított eljárás esetében a Versenytanács hét esetben állapított meg törvénysértést, három esetben bírságot is kiszabott, egy esetben feltételhez kötötte a mentesítést, egy esetben visszavonta korábbi mentesítő határozatát, két esetben pedig eltiltotta a feleket a szóban forgó magatartástól. A Versenytanács a versenyt korlátozó megállapodásokkal kapcsolatban 2002-ben három ügyben összesen 182,46 MFt bírságot szabott ki. A legnagyobb érdeklődésre számot tartó ügy a „cementkartell” ügy volt, ahol a megállapodásban részt vevő feleket azért marasztalta el a Versenytanács, mert olyan információs rendszert működtettek, amelynek segítségével egyeztették piaci magatartásukat. Említést érdemel még a BKV és több lapterjesztő vállalat törvénysértő megállapodása, ahol jelentős összegű bírság is kiszabásra került. Nagyobb horderejű megállapodások – amiket a Versenytanács időlegesen mentesített – közé sorolható továbbá az OTP, MOL és a MATÁV Multipont-kártyás együttműködése, illetve a CBA kiskereskedelmi hálózat tagjainak árubeszerzési szerződése.

13. Az erőfölénnyel való visszaélés gyanúja miatt folytatott eljárásban 36 ügydöntő versenytanácsi határozat született. 30 esetben megállapítható volt az erőfölény, ezek közül 15 esetben a visszaélő magatartás is, így ezekben az ügyekben a GVH beavatkozására volt szükség. A Versenytanács 12 esetben állapított meg súlyos jogsértést és hozott marasztaló határozatot, amelyek közül 11 esetben bírságot is kiszabott összesen 218,5 MFt összegben. 2001-hez hasonlóan 2002-ben is a kábeltelevíziós szolgáltatók díjainak túlzott emelését és a programcsomagok tartalmát kifogásolták legtöbbször a bejelentők. A szolgáltatók erőfölényes helyzete az esetek többségében ténylegesen fennállt, azonban csak négy esetben került sor visszaélés megállapítására. Említésre méltó továbbá a közvilágítás korszerűsítésének piacán erőfölényben lévő két áramszolgáltató, a TITÁSZ és a DÉMÁSZ elmarasz-

talása, amiért piacralépési akadályokat gördítettek versenytársaik elé, továbbá a Diákhitel Központ Rt. ellen, a diákhitelnek, kizárólagosan a Postabank Rt. közreműködésével történő folyósítása miatt indított eljárás megszüntetése is.

14. Az összefonódások ellenőrzése során a Versenytanács 65 ügyzáró határozatot hozott: 60 esetben az érintett vállalkozások által benyújtott kérelemre, öt esetben pedig olyan eljárás lezárásaként, amelyet a GVH indított hivatalból, mert vélelmezte, hogy az érintett vállalkozások elmulasztottak engedélyt kérni. A 60 érdemben elbírált ügy közül 59 esetben engedélyezte az összefonódást a Versenytanács, két esetben feltétellel, egy esetben pedig kötelezettség teljesítéséhez kötötték az engedélyt, így összesen három esetben került sor GVH beavatkozásra. A hivatalból indított eljárásokban a GVH három esetben állapította meg az engedélykérés elmulasztását. Egy ügyben², mivel a hitelintézethez kapcsolódó vállalkozásokkal kapcsolatos jogértelmezés az adott eljárásban került először megfogalmazásra, a GVH eltekintett a bírság kiszabásától, a további két ügyben pedig együttesen 1,6 M Ft bírságot szabott ki. A kérelem benyújtására rendelkezésre álló határidő túllépése miatt pedig nyolc esetben további 65,92 M Ft bírság kivetésére került sor. 2002-ben a piac szerkezetét befolyásoló összefonódások közül jelentősebbek az ipar területén (energia, cement, gyógyszer) és az infokommunikációs piacon zajlottak.

15. 2002-ben a – a GVH beavatkozások számának növekedésével összhangban – a 2001-es állapothoz képest nőtt a **bírság előtt megtámadott versenytanácsai döntések** aránya. A jogalap tekintetében a bíróságok és a GVH jogalkalmazása között továbbra is harmónia figyelhető meg.

Versenypártolás

16. A különféle szakmai érdekérvényesítő szervezetek sorra a nagyméretű kiskereskedelmi láncok működésének szabályozását hiányolják, ugyanis véleményük szerint az elmúlt években a kiskereskedelemben bekövetkezett koncentráció olyan erőkülönbséget eredményezett a beszállítók – elsősorban az élelmiszerfeldolgozó vállalkozások – és kereskedelmi társaságok között, ami a beszállítók kiszolgáltatottságához vezet. A vevői erővel történő visszaélések megakadályozására általában két megoldást javasolnak: a beszerzési ár alatti értékesítés tiltását, illetve a szerződéskötési gyakorlatokra vonatkozó valamilyen korlátozást. A GVH már korábbi törvényalkotási kezdeményezések kapcsán is vizsgálta a kérdést, azonban a nemzetközi szakirodalom és tapasztalatok alapján úgy döntött, hogy nem támogatja az ilyen irányú szabályozási törekvéseket. A téma ismételt napirendre kerülésekor a GVH megbízott egy független piackutató céget, hogy vizsgálja meg ezt a problémakört. A vizsgálat eredményei szerint a vevői erő mértéke nem számottevő, és egy-két kirívó esettől eltekintve a beszállítók is elégedettek kereskedelmi partnereikkel fennálló kapcsolataikkal. Az empirikus felmérés és a nemzetközi tapasztalatok alapján tehát a GVH továbbra is határozottan ellenzi a beszerzési ár alatti értékesítés tiltását, amely beavatkozás érdemi veszélyt jelent a versenyre.

17. Jogszabálytervezet-véleményezési tevékenysége során a GVH 2002-ben több mint 200 előterjesztést és jogszabálytervezetet véleményezett. A GVH fő törekvése – 2002-ben is – a versenypiacon a korlátozó jellegű állami beavatkozások esetén túlzott korlátok elkerülése, a szabályozási céllal arányos megoldások megtalálása volt (pl. biztosítási tevékenység szabályozása, szellemi tulajdonjogok esetén a jogkimerülés szabályozása stb.). A korlátozott versennyel vagy piaci kudarcral jellemezhető területeken az indokolt szabályozási beavatkozások eredményességének fokozása, hatékonysági kényszert eredményező, szakmailag alátámasztott megoldási módszerek kidolgozását célzó indítvány vagy figyelemfelhívás uralta a GVH észrevételeit (pl. agrárpiaci rendtartás, energetikai és gázszolgáltatási piac liberalizálására irányuló jogalkotás, egészségügyi szolgáltatási piacra, stb.). Visszatérő gondot jelentettek az állami, önkormányzati szervezetek közhatalmi és tulajdonosi szerepvállalásából adódó versenysemlegességi problémák, a kizárólagos vagy különleges joggal rendelkező szer-

² A Vj-93/2002 ügyben.

vezetek szolgáltatási és igazgatási szolgáltatási díjainak meghatározásával, illetve e díjak ÁFA kötelezettségével kapcsolatos, az elvi alapon történő rendezést nélkülöző megoldásokról folytatott viták.

18. A GVH 2002-ben is kereste a lehetőséget a **versenykultúra** fejlesztésére, a versenyjoggal kapcsolatos ismeretek bővítésére. Kiemelt jelentőséget tulajdonít a hivatal a tudományos körökben és az oktatásban folyó, versenyjoggal és versenypolitikával kapcsolatos tevékenységnek. A GVH több munkatársa oktat rendszeresen versenyjogot, illetve versenyszabályozással kapcsolatos tantárgyakat felsőfokú oktatási intézményekben, valamint tart előadásokat a szakmai érdeklődők számára. Munkatársaink számos alkalommal adtak nyilatkozatot, tettek közzé publikációt versenypolitikai témakörben, vagy járultak hozzá egyéb módon a versenykultúra magyarországi fejlődéséhez.

19. Tovább bővültek, intenzívebbé váltak a GVH intézményi kapcsolatai a Magyar Energia Hivatallal, a Hírközlési Főfelügyelettel, a Hírközlési Döntőbizottsággal és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével, továbbá a hivatal kapcsolatot tart fenn egyes vállalkozásokat képviselő szervezetekkel. A korábban kialakult intézményi kapcsolatok fejlődése, illetve a mindennapos gyakorlati együttműködés is tovább folytatódott.

20. Tovább folytatódott az EU csatlakozásra történő intézményi felkészülés is, aminek alapvető célkitűzése, hogy a GVH alkalmassá váljék mindazon feltételek és kritériumok teljesítésére, amelyeket az uniós intézmények (alapvetően a Bizottság) a tagállami versenyhatóságokkal szemben támasztanak. Lényeges elemét képezi a csatlakozási felkészülésnek, hogy 2002 októberében a GVH felkérést kapott a közösségi versenyhatóságtól, a Bizottság Verseny Főigazgatóságától, hogy más tagjelölt országok versenyhatóságaival együtt vegyen részt a közösségi versenyjog kibővült Közösségben való tagállami alkalmazásának mikéntjét kidolgozó munkacsoportban. A csatlakozási felkészülés mellett a GVH nemzetközi tevékenységét két fő irány, az amerikai és a dél-kelet európai kapcsolatok intenzívebbé válása jellemezte. 2002 során a hivatal aktívan részt vett az OECD Verseny Bizottsága és munkacsoportjai munkájában és első alkalommal a GVH egyik munkatársa állandó párizsi „kiküldöttként” az OECD Verseny Bizottságának munkájához csatlakozhatott. A világméretű globalizáció versenyre gyakorolt hatásaira válaszul a versenyhatóságok 2001. novemberében nemzetközi együttműködést kezdeményeztek, amely az International Competition Network (ICN) keretében valósul meg, e hálózathoz pedig 2002 januárjában a GVH is csatlakozott.

AJÁNLÁSOK AZ ORSZÁGGYŰLÉS SZÁMÁRA

Az agrárpiaci rendtartásról szóló törvény módosítására vonatkozó törvényjavaslat olyan megoldásokat tartalmaz a vevői erővel való visszaélések megakadályozására, amelyek a piaci versenyt elégséges indok nélkül korlátozzák, ezért célszerűtlen és elvetendő beavatkozást jelentenek a gazdaságba. Az állami szabályozás helyett célravezetőbb lenne egy olyan megoldást alkalmazni, amelynek keretében a törvényalkotó a nagyméretű kiskereskedelmi láncokat és beszerzési társulásokat kötelezi, hogy versenyfelügyeleti kontroll mellett, etikai kódexben rögzített önszabályozó vállalásokat tegyenek az indokolatlan jövedelem-átcsoportosítást eredményező szerződéses gyakorlatok, kikötések elkerülésére.

21. A különféle szakmai érdekvégyesítő szervezetek nyomására újra és újra felmerül a nagyméretű kiskereskedelmi láncok működésének szabályozása iránti igény. Az elmúlt években a kiskereskedelemben bekövetkezett koncentráció elsősorban az élelmiszerfeldolgozó vállalkozásokat érintette hátrányosan, hiszen alkupozíciójuk látványosan romlott a beszerzéseiket rendkívül koncentráltan végző kereskedelmi társaságokkal szemben. Az ily módon megnövekedett vevői erővel rendelkező kereskedők egyes vélemények szerint akarataikat korlátlanul rá tudják kényszeríteni beszállító partnereikre, miáltal azok gazdálkodása az alacsony átvételi árak és a hosszú fizetési határidők miatt sok esetben ellehetetlenülhet.

22. A vevői erővel történő visszaélések megakadályozása érdekében az agrárpiaci rendtartás módosításáról szóló T/1870 törvényjavaslat 29.§-a be kívánja vezetni az élelmiszervertikumban a beszerzési ár alatti értékesítés tiltását, illetve a fizetési határidőket 30 napban kívánja maximálni.

23. A GVH már korábbi törvényalkotási kezdeményezések kapcsán is vizsgálta a kérdést. Egy független piackutató által végzett empirikus felmérés és a nemzetközi szakirodalomban leírt tapasztalatok alapján a GVH továbbra is határozottan ellenzi a beszerzési ár alatti értékesítés tiltását, illetve a fizetési határidők maximalizálását, amely beavatkozások érdemben korlátozhatják a versenyt.

24. A jelenlegi versenykörülmények, piaci viszonyok között állami szabályozás, illetve hatósági jellegű beavatkozás helyett célravezetőbbnek tűnik egy olyan megoldás, amelynek keretében a törvényalkotó a nagyméretű kiskereskedelmi láncokat és beszerzési társulásokat arra kötelezi, hogy versenyfelügyeleti kontroll mellett, etikai kódexben rögzített önszabályozó vállalatokat tegyenek az indokolatlan jövedelem-átcsoportosítást eredményező szerződéses gyakorlatok, kikötések elkerülésére. Természetesen ehhez megfelelő eljárási rendelkezéseket és vitarendezési fórumokat (pl. független mediátor) is társítani kell. Meglátásunk szerint egy ilyen megoldás hatékonyabb védelmet nyújtana a kiszolgáltatott helyzetben lévő kis- és közepes méretű beszállítóknak a nagyméretű kiskereskedelmi láncok vevői erővel történő visszaéléseivel szemben, a hatékonysággal alá nem támasztott jövedelem-átcsoportosítási technikák alkalmazása ellen.

A versenyfelügyeleti eljárások tapasztalatainak felhasználásával szabályozni szükséges a kábeltelevíziós szolgáltatás nyújtásának egyes, csak erre a piacra jellemző körülményeit. Ennek a szabályozásnak olyannak kell lennie, melynek betartását ellenőrizni lehet, így a szabályozás révén megelőzhető a szolgáltatók fogyasztókkal szemben tanúsított erőfölénnyel való visszaélése. A szabályozás mélységének, konkrét módszerének megalapozásához átfogó koncepció kidolgozását javasoljuk az előkészítő munka azonnali megkezdésével.

25. A kábeltelevíziós szolgáltatások piaca, a szolgáltatók helyi monopóliuma és az azzal való nagyszámú visszaélés tipikus példát szolgáltat arra, hogy a piacon érvényesített árak és áralkalmazási feltételek némelyike szabályozást igényelne, viszont a hatályos ártörvény szűk eszköztára nem alkalmas a probléma kezelésére. A versenytörvény alapján indított eljárások ugyanakkor az iparág jelenlegi körülményei között kevésbé alkalmasak a problémák kezelésére és a legjobb esetben is csak utólag állapítják meg az elkövetett jogsértéseket, így például a túlzó ár alkalmazását. Feltehetően hatékonyabb megoldás lenne szabályozással megelőzni az erőfölénnyel való visszaéléseket és esetleg csak kiegészítő jelleggel alkalmazni a versenyfelügyeleti beavatkozásokat.

26. A szabályozás középpontjában természetesen ebben az esetben is az érvényesíthető ár (pl. az előfizetési díj) áll, de felvethető a programcsomagok kialakítására vonatkozó fogyasztóbarát módszerek előírása is. Ezen belül lehetséges szabályozási megoldásnak tekinthető minden olyan eszköz alkalmazása, amely a túlzó árak felszámításának kiküszöbölése mellett nem akadályozza a piac dinamikus fejlődését. A szabályozás közvetett, enyhének tekinthető módjainak alkalmazása esetén, amikor főleg a szolgáltatók által érvényesített árak átláthatóságát biztosító kötelezettségek (pl. számviteli elhatárolások, költségallokáció) előírásáról van szó, megmaradnak a versenyfelügyeleti eszközök is, ám azok a mainál hatásosabban alkalmazhatóak. A közvetlen, szigorú módszerek esetében (pl. költségalapú árképzés, tételes maximált ár előírása) – melyek nem hagynak mozgásteret a szolgáltató önálló döntésének – a versenyfelügyeleti beavatkozás kikerül az eszköztárból. A szabályozási eszközök bármilyen variációja mellett biztosan állítható, hogy a mainál konkrétabb, a piac sajátosságait jobban tükröző, speciális magatartási szabályok előírására van szükség. A közvetlen és a közvetett szabályozási eszközök variálhatósága, valós piaci helyzethez való igazítása követeli az árszabályozás eszköztárának kiszélesítését, gazdagítását.

El kell végezni a hírközlési terület árszabályozási rendszerének teljes felülvizsgálatát, mely feltételezi az 1990. óta hatályban levő ártörvény korszerűsítését is. Az ártörvény korszerűsítésének középpontjában annak a törekvésnek kellene állnia, hogy a szabályozott ár végső deklarációja jogszabály helyett egyedi döntés formáját öltse, valamint bővüljön a beavatkozás eszköztára. A szabályozási és jogalkotási munka során támaszkodni kell a jogalkalmazás tapasztalataira, számba kell venni az árszabályozás összes, elvileg lehetséges eszközét, elemezni kell alkalmazhatóságukat és működésük várható hatásait, valamint a hírközlés tekintetében figyelembe kell venni az EU-ban 2003. júliustól hatályba lépő, az elektronikus kommunikációs szolgáltatásokról és hálózatokról szóló új szabályozási szerkezet követelményeit.

27. A GVH 2001-ről szóló beszámolójában is tett ajánlást az ártörvény és kapcsolódó rendeleteinek kritikus felülvizsgálatára. Az azóta eltelt időben a hivatalban folytatott elméleti munka, valamint az időközben szerzett tapasztalatok alapján azonban ma már határozottabb és részletesebb javaslat is megfogalmazható.

28. Az ártörvény állami beavatkozást jelentő szabályozási eszközszerkezete kiegészítésre szorul a beavatkozás más, közgazdaságilag kimunkált, a piacgazdaság követelményeivel összhangban levő, az ágazati törvényekben helyenként már definiált módszereivel, valamint a szabályozás végrehajtásáért felelős intézményekkel. Át kell tekinteni az árelenőrzésben érintett hatóságok közötti feladat-és hatáskör megosztást, szem előtt tartva azt az elvet, hogy a piacnyitás körülményei között az egymáshoz kapcsolódó piacokon érvényesített árszabályozási beavatkozásoknak konzisztenseknek kell lenniük, egy irányba kell hatniuk, egymás hatásait erősíteniük kell, nem pedig rontani. Ennek megfelelően fő szabályként megfogalmazható az a követelmény, hogy a beavatkozást megalapozó jogszabály keretjellegetően csak az áralkalmazási feltételeket (pl. árképlet) rögzítse, az egyes vállalkozások szabályozott árait meghatározó egyedi döntéseket (pl. az árképlet adott helyzetben történő alkalmazása) a jogalkalmazó hatóság hozza meg.

29. Az ármeghatározás egyedi hatósági döntésként való kezelése mellett szól, hogy e megoldás biztosítja az egyébként uniós követelményként is megfogalmazott hatásos, gyors jogorvoslat lehetőségét, ellentétben a rendeleti szabályozással, amikor a jogorvoslati fórum kizárólag az Alkotmánybíróság lehet.

30. Az árszabályozás bármilyen eszközének alkalmazása során szem előtt kell tartani azt a követelményt, hogy csak azokon a piacokon szabad az áralkalakitás szabadságát korlátozni, amelyeken tartós vagy hosszabb távon fennálló piaci erőfölény alakult ki és kevés az esélye új piaci szereplő megjelenésének. A módszerek kiválasztása során – figyelemmel a szabályozástól elvárt hatásra – számításba kell venni a piaci szereplőknél, valamint a költségvetésnél felmerülő többletköltségeket. Csak olyan követelményeket szabad előírni, amelyek betartását megbízhatóan és viszonylag egyszerűen lehet ellenőrizni, mindenképpen el kell kerülni a túlszabályozást, az eredményekkel nem igazolható beavatkozásokat.

31. Az ártörvény átfogó módosításának, az eszközök színesítésének a gazdaság más szabályozott szektoraiban is jelentős hatása lenne, amennyiben elősegítené az egyes piaci sajátosságokhoz jobban igazodó szabályozási megoldások kidolgozását és elterjedését.

A villamosenergia törvény (VET) IX. fejezetének és a földgáztörvény (GET) VIII. fejezetének tervezett módosításakor mérsékelni szükséges a Magyar Energia Hivatal (MEH) a fúziók verseny szempontú és széles mérlegelési lehetőség melletti elbírálásával kapcsolatos hatásköri párhuzamosságból eredő jogbizonytalanságot. Ennek érdekében az említett párhuzamosságokat célszerű megszüntetni úgy, hogy a versenypolitikai szempontok széles mérlegelés melletti

érvényesítésére főszabályként kizárólag a GVH-nak legyen hatásköre. E jogszabálmódosítások előkészítésébe indokolt a GVH-t a szokásos államigazgatási egyeztetésen túlmenően is bevonni.

32. A kormány 2012/2003. (I.30.) Korm. határozata rendelkezik a 2003 során elfogadandó GET, és a 2001-ben megalkotott VET egyes részei módosításának előkészítéséről. A kormányhatározat szerint az említett jogszabályok tekintetében „felül kell vizsgálni ... a Magyar Energia Hivatal engedélyezési eljárásával kapcsolatos jogosítványokról és azokkal összefüggésben a Gazdasági Versenyhivatal feladat- és hatásköréről szóló rendelkezéseket”. E módosítási szándék indokolt, mivel a szóban forgó jogszabályok jelenlegi rendelkezései nem megfelelőek és jogbizonytalanságot keltenek.

33. A GVH a fúziókontrollt, valamint a versenyt korlátozó megállapodások ellenőrzését, illetve a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés megakadályozását célzó versenytörvényi eszközrendszer segítségével a minden szektorban – így az energia szektorban is – őrködik a verseny tisztasága és szabadsága felett, mivel a versenytörvény rendelkezései szektorsemlegesek és lényegében valamennyi szektorra kiterjednek. Az 1990-es évek első felében egyes szektorok esetében létező hatáskörmegosztás, illetve szektorális kivételek mára megszűntek, mivel a jogalkalmazás egységessége, konzisztenciája szempontjából előnyös hogy a versenypolitika kérdésekkel egyetlen intézmény foglalkozik.

34. Ugyanakkor a VET és a GET szerint az engedélyesek közötti egyes tranzakciók MEH általi engedélyezése során a MEH az ellátásbiztonság és a szabályozási célok érvényesítésén túlmenően versenypolitikai szempontokat is érvényesít, mivel a „versenyt veszélyeztető” (VET), illetve a „gázpiac hatékony működését veszélyeztető” (GET) tranzakciók megtiltására is jogszabályi felhatalmazása van. Továbbá, ennek során a MEH széles mérlegelési lehetőségekkel rendelkezik. Mindez egy az általános versenyszabályokkal párhuzamos, „kvázi versenytörvényi” eljárást alapoz meg, amely lényegében egy a GVH-éval párhuzamos fúziókontrollt jelent. A versenyszempontok tekintetében ez a párhuzamos eljárás szükségtelen, mivel a versenytörvény általános eszköztára és a GVH eljárásai – az iparági hatóságok megfelelő együttműködése és támogatása mellett – alkalmasak a szokásos versenypolitikai problémák kezelésére. A párhuzamosság jogbizonytalanságot is szül, mivel nem világos, hogy a MEH milyen kritériumok alapján határoz arról, hogy egy tranzakció veszélyezteti-e a versenyt, illetve a piac hatékony működését, illetve veszélyezteti a jogalkalmazás egységességét. Ha ezek a kritériumok azonosak a GVH által alkalmazott versenytörvényi kritériumokkal, akkor a párhuzamosság felesleges, ha eltérnek tőle, az azt jelenti, hogy Magyarországon egyszerre többféle versenypolitikai normatív szempontrendszer létezik (akár egy iparágon belül is), ami nem kívánatos. Ennek fényében olyan megoldás lenne célravezető, amelyben a versennyel kapcsolatos döntések a GVH hatáskörébe tartoznának, a MEH pedig eljárásában az ellátásbiztonság és a kifejezetten szabályozási célokon túlmenően nem foglalkozna a versenypolitikai szempontokkal. Amennyiben mégis szükség van a szabályozásban a versenytörvényt kiegészítő rendelkezésekre, akkor azoknak iparágra szabottnak kell lenniük, és érvényesítésükkor a MEH vagy más jogalkalmazó nem rendelkezhet széleskörű mérlegelési joggal.

35. A fent említett kormányhatározat nyomán készült kormányzati előterjesztés szeptember végi időpontra javasolja a szóban forgó módosítások kidolgozását. Mivel a jelenlegi kedvezőtlen szabályozás részben azért jött létre jelenlegi formájában, mert a VET és a GET e rendelkezések előkészítésekor a GVH nem került megfelelően bevonásra, és mivel a módosítás érinti a GVH hatáskörét, kívánatos a GVH-nak a tervezett módosítás előkészítésébe történő – a szokásos államigazgatási egyeztetésen túlmenő – bevonása, amelynek során a GVH az új rendelkezések szövegezésében is részt venne.

RÉSZLETES BESZÁMOLÓ

I. ÁLTALÁNOS TAPASZTALATOK

1.1. A piaci viszonyok változása

36. Piaci viszonyokon, illetve versenyfeltételeken versenypolitikai értelemben alapvetően a piaci szerkezetet és a piacralépés, illetve a piac elhagyásának feltételeit értjük, mivel legfőképpen e tényezők határozzák meg a verseny intenzitását és egyéb jellemzőit. A Gazdasági Versenyhivatal (GVH) munkája során szükségszerűen figyelmet fordít az olyan folyamatokra – legyenek azok akár állami beavatkozás, akár üzleti döntések következményei –, amelyek hatnak az említett tényezőkre. Az alábbi elemzés természetesen kizárólag a GVH saját – a versenytörvény alkalmazása során szerzett – tapasztalatain alapul, így nem feltétlenül nyújt teljes vagy tudományos igényű képet, és a piaci viszonyok alakulásának leírása nem azonos a gazdaság egésze fejlődésének vagy versenyképessége alakulásának bemutatásával sem.

1.1.1. Az állam beavatkozásának hatásai

37. Az állami szerepvállalásban – a források kimerülése, a szociális intézkedések előre sorolása és a kormányzó politikai akarat változása miatt – háttérbe szorult a vállalatok beruházási döntéseit direkt módon befolyásoló támogatási rend, és a gazdasági szereplők közül (legalábbis deklarátívan) a kis- és középvállalatokat, magántermelőket a nagyobb szerveződésekkel szemben preferáló bánásmód. Tovább folyt a jogharmonizáció, mely a magyar vállalatokat az európai uniós csatlakozás után kötelezően érvényesülő verseny- és működési feltételekhez szoktatja hozzá, illetve az ehhez való közeledést ütemezi.

38. A közbeszerzések területén 2002. július 27-i hatállyal megváltozott a közbeszerzési törvény, aminek következtében szélesebb körű lett a törvény személyi hatálya. A törvénymódosítás értelmében a Magyar Fejlesztési Bank Rt. és az irányítása alá tartozó gazdasági társaságok kötelesek a közbeszerzési törvényt alkalmazni beszerzéseik során. Az autópálya-építés következő szakaszának pályáztatására már ennek figyelembevételével került sor.

39. Az élelmiszerpiacon jelentős áringadozások történtek a sokszereplős és ezért erős versennyel jellemzett hússzektorban. A kormányzat az agrárpiaci rendtartáson keresztül próbálta a kilengéseket csillapítani, az ad hoc beavatkozások azonban most sem vezettek kellő eredményre. Például a támogatási források megnyitása, majd lezárása is a piaci kiszámíthatóság csökkenését eredményezte. 2002-ben is jellemző volt, hogy az első sorban exportértékesítési kedvet élénkítő támogatás olyan magas volt, hogy a támogatással biztosított jövedelmezőség túlzott reményeket keltett mind az alapanyagtermelésben, mind pedig a feldolgozásban. Ennek rövid távon két szempontból is negatív hatása volt. A támogatás miatt kialakult magas exportjövendelmezőségi szintet a belföldi értékesítésben is érvényesíteni kívánták a vállalkozások, ami erőteljes árnövekedést eredményezett. Az árnövekedés következtében csökkent a belföldi fogyasztás. A támogatási „kassza” néhány hónapos kimerülése után azonban az exporttámogatás folyósítása leállt, és az időközben előállított termékeket a vállalkozások a hazai piacon próbálták értékesíteni. Ennek azonban gátat szabott a mesterségesen magas árak miatt lecsökkent fogyasztás. A túlkínálat így az árak szélsőséges eséséhez vezetett.

40. Az ipar területén a piacralépés korlátai 2002-ben is első sorban infrastrukturális jellegűek voltak. A pénzügyi és adózási kedvezmények, az állami adminisztratív beavatkozások, a nyilvánosan meghirdetett támogatási rendszer, az ipari parkok létesítése azonban segítette a tőkeszegény vállalkozások piacra lépését.

41. Folytatódott a vezetékes földgázenergia lakossági piaci terjedésének folyamata. A területhez kapcsolódó jogi szabályozás bonyolultsága, nehezen értelmezhetősége és a piaci szereplők, valamint a fogyasztók felkészületlensége miatt viszonylag gyakran merült fel, hogy az erősebb piaci szereplők esetleg visszaélnek helyzetükkel. Elkészült az új földgáztörvény tervezete, ám háttérbe szorultak a szakmai viták. A piaci szerkezetben nem érzékelhető változás, a 2004. januárra tervezett piacnyitás még kevésbé érezteti hatását. A villamosenergia piacon lassú ütemben haladt a 2001 végén kihirdetett új villamosenergia

törvényhez kapcsolódó jogi szabályozás kidolgozása, jelentősen akadályozva ezzel a meglévő, illetve leendő piaci szereplők felkészülését a 2003. januári árampiaci liberalizációra, amikor a 6,5 gigawattóránál több áramot felhasználó mintegy 200 feljogosított nagyfogyasztó számára lehetővé válik a szolgáltatóválasztás, megnyitva ezzel a vilamosenergiapiac mintegy 33-35 százalékát.

42. A pénzügyi szektorban az állami tulajdon csökkenése várható a Földhitel- és Jelzálogbank, a Postabank privatizációjára vonatkozó döntéssel. A versenyfeltételek javulását eredményezi a majdani magánosításon túl, hogy a Diákhitel Központ Rt. által eddig kizárólagosan a Postabankon keresztül nyújtott hitelt 2003. februárjától valamennyi magyarországi hitelintézetnél vezetett számlára lehet kérni.

43. A távközlési szektort érintő legjelentősebb változás a távbeszélő szolgáltatásra kötött koncessziós szerződésekben biztosított kizárólagos jogok lejárta. A piacnyitással kapcsolatban a közvéleményben élő, egyes esetekben túlzott, irreális várakozások nem váltak teljes mértékben valóra – a szakértőknek ugyanakkor már korábban nyilvánvaló volt, hogy a piacnyitás eleinte nem a lakosságnak, hanem a nagyfogyasztóknak hoz közvetlen árcsökkenést, valamint a választási lehetőségek bővülését. (Ezen hatás azonban közvetlenül a lakossági fogyasztókra is kedvező hatással volt.) Az elvárt hatásokhoz képesti szerényebb eredményben a távközlési piac már 2000-2001-ben kezdődött globális visszaesése, továbbá jogalkotási és jogalkalmazási hibák is szerepet játszottak. Az elfogadott szabályozási környezet nem volt képes megfelelő háttérrel adni a piac állapotához igazodó jogalkalmazói beavatkozáshoz. Egyes esetekben túlságosan merev, olyan előre rögzített kereteket határoztak meg a jogszabályok, amelyek kizárták a verseny és a piac érdekét leginkább szolgáló beavatkozást. A jogalkotási anomáliák körében különösen feltűnő volt az árakkal kapcsolatos szabályozási beavatkozások meghatározásának inkonzisztenciája. Előfordult azonban az is, hogy a jogszabályok ugyan elegendő felhatalmazást biztosítottak volna, ám a jogalkalmazói szerv vagy nem élt a lehetőséggel, vagy csak olyan hosszú idő után lépett fel, ami idejétműlttá tette beavatkozását. Jellemző momentuma a különböző szinteken

jelentkező hiányosságok együttes hatásának, hogy bár a szolgáltatók közötti referencia összekapcsolási ajánlatok ugyan elfogadásra kerültek, ám csak kevés, inkább az üzleti előfizetőket megcélzó alternatív szolgáltató jelent meg a piacon, annak köszönhetően, hogy végleges formájukban ezek az intézmények nem voltak képesek céljukat, a belépés elősegítését elérni.

44. A postai piac 2002-ben új jogszabályi keretek közé került, de ennek közvetlen hatását nem lehetett érzékelni a piac szerkezetére és a verseny intenzitására vonatkozóan. A 2002. év eleji részleges piacnyitás óta nem nőtt a versenyző vállalatok száma.

1.1.2. Az üzleti döntéseken alapuló folyamatok

45. A élelmiszerpiac struktúrájában jelentős változás nem következett be. A hús- és baromfiiparban a vállalkozások száma évek óta lényegében változatlan. A piaci koncentrációt valamelyest növelte, hogy az ARAGO pénzügyi befektetőként egyre több vállalkozásban szerzett jelentős tulajdont. A tartósítóiiparban mindinkább vezető szerepbe kerül a GLOBUS Konzervipari Rt. A növényolajgyártás piacán jelenlévő lényegében egy szereplő Cereol Rt. tulajdonosa a Beghin-Say után egy, az USA piacának 20 százalékát birtokló cég, a Bunge lett. A cukorgyártás 90-es évek közepe óta változatlan tulajdonosi szerkezetű piacán is jelentős változások történtek, az AGRANA-t is irányító Südzucker 50 százalékosos részesedést vásárolt a Kabai cukorgyárban. A szintén német Nordzucker a kivonuló Beghin-Say egykori cukorgyárait szeretné megvásárolni. Az édesiparban tovább folyt a csokoládégyártás egyik vezető szereplője, a Stollwerck Budapest Kft. feletti irányítás megszerzéséért folytatott küzdelem.

46. Az ipar globális integráltságát mutatja, hogy a nagyobb nemzetközi vállalatok összeolvadásai a magyar piacon is éreztették hatásukat – számukat tekintve ezek volumene azonban 2002-ben csökkent, a világgazdasági lassulással összhangban a vállalatfelvásárlások és -összeolvadások helyett a profiltisztítás, a termelő berendezések cseréje és az együttműködési megállapodások kerültek előtérbe. Világ- és magyar viszonylatban is különösen a tőkeigényes és így magas belépési

korláttal rendelkező iparágakat, a kutatás és fejlesztés-intenzív autóipart és gyógyszeripart, valamint a kőolaj- és kőolajtermékpiacon jellemezték gyorsabb változások. A multinacionális vállalatoknak a világpiac gyengélkedése által felerősített racionalizálási intézkedései Magyarországra is komoly hatást gyakoroltak, több üzem bezárását, illetve a bezárás bejelentését eredményezve: bár 2001-ben bojkott és politikai nyomás hatására a Danone (Győri Kecs) nem épített le, 2002-ben illetve 2003 első két hetében a Flextronics (XBox) az IBM, a Butler (gyáreladás), a Kenwood, a Salamander, a Skanska és a Philips távozott, illetve fejezte ki ilyen szándékát. Ezek a lépések az adott termelési struktúrában működő magyarországi termelőtevékenység versenyképtelenségét mutatják. A Magyarországon előállított termékek iránti külgazdasági kereslet csökkenésén túl megjelenik bennük, hogy a szociális és árfolyampolitikai intézkedések folytán gyorsan emelkedő költségek kigazdálkodását a termelővállalatok egy része nehezebb feladatnak ítéli meg, mint a termelés leépítését avagy külföldre telepítését. Ez a nemzetgazdasági hatékonyság növelésének elengedhetetlenségére hívja fel a figyelmet – ugyanakkor megjegyzendő, hogy a munkahelyek megszűnése és új munkahelyek létrejötte, a foglalkoztatás szerkezeti átrendeződése, a piacgazdaság természetes velejárója, mint ahogyan recesszió idején a racionalizáció.

47. A gyógyszerpiacon erős küzdelem folyik a fogyasztókért, a törvényesség határán lévő eszközöket is bevetnek egyes vállalatok. Tovább koncentráldott a gyógyszer-nagykereskedelem. A GVH 2002-ben hagyta jóvá három gyógyszergyártó és gyógyszerészek tulajdonszerzését a korábban állami HUNGAROPHARMA Rt.-ben. A szóban forgó vállalkozások piaci részesedése ezzel 50 százalék fölé emelkedett, ami az év folyamán 40 százalékra csökkent amint a második legnagyobb piaci szereplő (a Phoenix Pharma) megvásárolta az egyik konzorcium-tag nagykereskedelmi leányvállalatát. Így jelenleg a két szereplő mintegy 40-40 százalékos részesedéssel rendelkezik. A nagy koncentráció azonban nem vet fel különösebb versenyjogi aggályokat, ugyanis a gyártók könnyen megkerülhetik a nagykereskedelmet, a gyógyszertárak nem rendelkeznek hosszú távú beszerzési szerződésekkel és általában több nagykereskedővel állnak kapcsolatban.

48. A villamosenergia-piac kínálati oldalán a jogszabályi háttér hiányosságai ellenére átalakulás, több új kereskedelmi vállalat megjelenése volt tapasztalható. A közvilágítási piacon korábban kizárólag a villamosenergia szolgáltatás piacán monopolhelyzetben lévő áramszolgáltatók tevékenykedtek, ma azonban versenytársak megjelenése is megfigyelhető. Az önkormányzatok ugyanakkor – részben a jogi szabályozás hiányosságai miatt is – továbbra is kiszolgáltattak az áramot is szolgáltató vállalatoknak, a védelműkben a GVH jelentős bírságok kiszabására kényszerült az erőfölényükkel visszaélő áramszolgáltatókkal szemben.

49. Az építési piacot továbbra is a kínálati pozíció, a vállalkozások magas száma és erős verseny jellemzi. Nagymértékben bővültek az infrastrukturális beruházások, és a lakásépítés területén is jelentős pozitív elmozdulás volt megfigyelhető. A piac szerkezete komoly változást mutat. A lakásépítés növekedése egyértelműen a vállalkozói lakásépítés, azaz az értékesítésre szánt, többszintes, többlakásos épületek létrehozásának eredménye, míg a saját használatra épült épületek, családi házak építése visszaesett.

50. A kiskereskedelmi forgalom – az erőteljes jövedelemkiáramlással összhangban – nagymértékben, változatlan áron több, mint 10 százalékkal emelkedett. A kiskereskedelmi vállalkozások terjeszkedése az előző évekhez hasonló volt. Tovább nőtt a kereskedelmi láncok saját márkás termékeinek szerepe. A háztartási gépek és elektronikai cikkek kínálatára és az alkalmazott árakra egy jelentős külföldi tapasztalattal és tőkeháttérrel rendelkező piaci szereplő (az Electro World) belépése átmenetileg igen erős hatást gyakorolt. Folytatódott az utaztatási piac átalakulása, de a piac máig sem tisztult le. A mintegy ezer cég zöme találmányra határozza meg a várható keresletet, és a túlbecsült kereslet alapján lekötött kihasználatlan kapacitásoktól kénytelen áron alul megválni.

51. A pénzügyi szférában az előző évhez képest alapvető változások nem történtek, többségében a korábban megindult folyamatok, trendek folytatódása volt jellemző. Ezek közül kiemelhető az univerzális bankrendszer eredményeként a bankok növekvő térhódítása a befektetési

szolgáltatási piacon: 2002-ben a kereskedelmi bankok már ötven százalék feletti részesedéssel bírtak ezen a területen. A hitelintézeti piacon kisebb szerkezeti változások történtek, két kereskedelmi bank kivonult a piacról, egy szakosított hitelintézet beolvadt egy társába, míg a szövetkezeti hitelintézetek összefonódása tovább folytatódott, számuk 180 körülire csökkent. A hitelintézetek versenye a vállalkozói piacon élénkebb, itt a koncentráció és a kamatrés is alacsonyabb. A lakossági és az önkormányzati piacon viszont, bár veszített részesedéséből, az OTP még mindig meghatározó részesedéssel rendelkezik. A termékek viszonylatában különösen a lakáshitelezés területén élénk a verseny, emellett dinamikusan bővült a fogyasztási hitelezés és a bankkártyapiac is, elsősorban a hitelkártyák megjelenésének következtében.

52. A biztosítási piacon a szereplők száma nőtt az elmúlt évben, de a koncentráció változatlanul nagyon magas, az öt legnagyobb biztosító a teljes díjbevétel 81 százalékát realizálja. A verseny különösen erős az élet ágazatban, ahol a befektetési egységekhez kötött életbiztosítások aránya növekszik. A nem-élet ágazatban a legnagyobb súllyal a kötelező gépjármű felelősségbiztosítások vannak jelen, amelyek díjait 2003. évtől teljes mértékben liberalizálták. Az önkéntes nyugdíjpénztárak területén számos összefonódás figyelhető meg, a szereplők száma 90 körül van. A magánnyugdíjpénztárak száma csökkent (jelenleg 20), a koncentráció mértéke pedig nagy, amennyiben az öt legnagyobb pénztár a tagság több, mint 80 százalékát reprezentálja.

53. A közúti áru fuvarozás terén koncentráció-növekedés figyelhető meg, a Volán Tefu Rt. megszerezte a Hungarocamion Rt. 92 százalékát, ezzel a legnagyobb hazai közúti fuvarozó lett. Fuvarpiaci részesedése azonban még így is 15 % alatt marad. A kilencvenes évek elején állami vállalatokból gazdasági társaságokká alakult Volán vállalatok a várható EU-csatlakozás következtében igyekeznek összefonódásokkal növelni üzemméretüket annak érdekében, hogy a növekvő piaci kihívásoknak a hatékonyabb üzemmérettel és megfelelő pénzügyi háttérrel meg tudjanak felelni.

54. A telekommunikációs szektort különösen sújtó világgazdasági lassulás, az ágazat nemzet-

közi éllovasainak gyengélkedése a hazai piacon is éreztette hatását: a Vivendi magyarországi leányvállalatának, a Vivendi Telecom Hungary Rt.-nek eladása a csődközeli helyzetbe került anyacég konszolidációs programjába illeszkedett. A második legnagyobb, 12 százalékos részesedésű magyar vezetékes szolgáltató megvételével pénzügyi befektetők, a biztosítási és ingatlanpiacon már jelenlevő amerikai AIG (AIG Global Investment Group) és az angol GMT Communication Partners léptek be tulajdonosként a piacra.

55. A mobil rádiótelefon szolgáltatás piaca továbbra is oligopol szerkezetű, három digitális és egy – egyre inkább háttérbe szoruló – analóg szolgáltatóval. Fontos fejlemény, hogy a Pannon GSM Rt.-ben 100 százalékos tulajdont szerzett a Telenor Communication AS, ezzel a holland KPN NV kivonulását követő átmeneti állapot rendeződött, a korábbi felaprózott tulajdonosi szerkezet konszolidálódott. Elmondható, hogy a Vodafone piacralépési folyamata befejeződött, hiszen a Pannon GSM Rt. ugyan felmondta a V.R.A.M. Rt.-vel kötött belföldi roaming szerződést, ám a Vodafone saját hálózatára alapozva is képes volt komoly fennakadások nélkül nyújtani szolgáltatásait.

56. A kábeltelevíziós ágazatban a korábbi extenzív fejlődés lassulni látszik és átalakul, a rendszervásárlás a korábbinál kisebb méreteket öltött. A több területen is szolgáltató vállalatok egyre inkább egységes szolgáltatást próbálnak kialakítani, mind az előfizetési díjak, mind a programcsomagok tekintetében. Ennek is betudhatóan 2002-ben is több versenyfelügyeleti eljárás indult a díjemelés mértéke valamint a programcsomagok összeállítása miatt.

57. Az Internet hozzáférési piacon a lakossági és üzleti piaci szegmensek élesebb elválása jellemző. Az Internet szolgáltatók között mindkét szegmensben tapasztalható ugyan verseny, ám ezt jelentősen befolyásolja a szolgáltatást közvetítő csatorna – a távközlési hálózat – birtoklásával, az ahhoz való hozzáféréssel kapcsolatos pozíció. Sajnálatos, hogy ezen, az ún. behívásos (dial-up), a legegyszerűbbnek, és ezért a társadalmilag beágyazott Internet-használat „előszobájának” tartott szolgáltatást igénybevevők számának jelentős bővülése 2002-ben is várható magára.

Nagy vihart kavará eseménye volt az évnek, hogy a MATÁV Rt. megszüntette kedvezményes internetezést lehetővé tevő Mindenkinék csomagját. Az Informatikai és Hírközlési Minisztérium által a MATÁV Rt. lépésének ellensúlyozására kialakított ún. támogatott csomagok ugyanakkor nem idéztek elő jelentős változást. Ráadásul mivel a kedvezmény a piac bevezetett szolgáltatóinak távbeszélő szolgáltatásaihoz kapcsolódott, így hosszú távon semmi esetre sem biztosíthatja az árcsökkenést – ezt csak a verseny intenzitása, az ezt elősegítő szabályozói hozzájárulás biztosíthatja. Figyelemre méltó jelenség volt ugyanakkor, hogy a dial-up szolgáltatás kedvezményének megszüntetését követően a lakossági keskenysávú, kapcsolt vonali piacon a mobil rádiótelefon szolgáltatók nyújtotta, GPRS alapú Internet hozzáférési szolgáltatás érezhető piaci tényezővé kezdett válni.

1.2. A jogszabályi környezet változásai

58. 2002 legjelentősebb verseny vonatkozású jogalkotási eseménye kétségtelenül a több éven keresztül húzódott, az Európai Megállapodás (EM) versenyjogi rendelkezéseivel kapcsolatos végrehajtási szabályokkal összefüggésben megállapított alkotmányossági probléma megoldása volt. Az Alkotmánybíróság még 1998 júniusában nyilvánította ki a magyar jogban egy kormányrendelettel kihirdetett, a Társulási Tanács (TT) határozataként megalkotott végrehajtási szabályok alkotmányellenességét. Az Európai Bizottsággal folytatott gondos és hosszadalmas előkészítő munka eredményeként született meg 2002 januárjában a TT új határozata, amely megnyugtatóan orvosolja az alkotmányossági aggályokat. A magyar jogban a TT határozatát a végrehajtási szabály törvény³, a TT határozat függelékét pedig a 39/2002. Korm. rendelet hirdette ki. A két jogszabály eredményeként közvetlenül, szó szerinti fordításban, de értelemszerű alkalmazási keretek között kerültek be a magyar jogba a közösségi versenyjog legfontosabb normái. Ezeket a GVH is alkalmazhatja mindazon versenykorlátozó meg-

állapodásokra és erőfölényes visszaélésekre, amelyek alkalmasak arra, hogy az EK és Magyarország között folyó kereskedelmet versenytorzító módon befolyásolják. E jogi megoldás révén a magyar versenyjog mintegy megduplázódott, a hazai ügyekre továbbra is a magyar verseny törvény⁴ előírásait kell alkalmazni, míg a közös kereskedelmet érintő magatartásokra az új törvénnyel közzétett európai közösségi jogot. Ezáltal a magyar versenyhatóságnak módja nyílt arra, hogy már a csatlakozás előtt tesztelje a közösségi jog alkalmazását, közvetve ilyen formában is segítve a csatlakozási felkészülést. Mivel a közösségi szabályokat a hazai jogban kihirdető jogszabályok csak áprilistól léptek hatályba, és az ezt követően elkövetett magatartásokra irányadóak, 2002 folyamán még nem került sor a jogalkalmazásra.

59. További lényeges jogalkotási lépés volt a csoportmentességi rendeletek reformja. Ezekre a közösségi jog változása miatt, az EM-ben vállalt jogharmonizációs kötelezettség teljesítéseként került sor. 1997-ben és 1998-ban egy sor csoportmentességi rendelet került be a magyar versenyjogba kormányrendeleti szinten. Ezek az akkori közösségi jog alapján születtek meg, értelemszerű hazai adaptációval. Időközben három területen – a vertikális megállapodások, a szakosítási, valamint a kutatási és fejlesztési megállapodások tekintetében a közösségi normák jelentősen változtak. Ezek a változások összesen öt hazai csoportmentesítő kormányrendeletet érintettek. A jogközelítés eredményeként 2002 márciusában a Kormány három rendeletet fogadott el:

- 53/2002. (III. 26.) Korm. rendelet a szakosítási megállapodások egyes csoportjainak a versenykorlátozás tilalma alól történő mentesítéséről,

- 54/2002. (III. 26.) Korm. rendelet a kutatási és fejlesztési megállapodások egyes csoportjainak a versenykorlátozás tilalma alól történő mentesítéséről,

- 55/2002. (III. 26.) Korm. rendelet a vertikális megállapodások egyes csoportjainak a versenykorlátozás tilalma alól történő mentesítéséről.

³ 2002. évi X. törvény a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai közötti társulás létesítéséről szóló Európai Megállapodás 62. cikke (3) bekezdésén alapuló, a Társulási Tanács 2/96. számú verseny végrehajtási szabályokról szóló határozata helyébe lépő 1/02. számú társulási tanácsi határozat kihirdetéséről

⁴ A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény

60. Ezek az új hazai csoportmentesítő rendeletek az új közösségi rendeletek alapján születtek meg, az adaptáció során a sajátos hazai körülmények figyelembe vételével. A jogharmonizáció során azt az általános célkitűzést tartottuk szem előtt, hogy a hazai vállalkozások részére is célszerű, ha a hazai jog azonos, de legalábbis nagyon hasonló normákat közvetít számukra, mint amelyek a csatlakozást követően a közösségi jog alapján fognak rájuk vonatkozni.

61. Az Alkotmánybíróság a verseny szabadságát következetesen nem alapjognak, hanem a piacgazdaság alapvető feltételének tekinti, azaz a verseny jogszabályok általi korlátozását akkor tekinti alkotmányosnak, ha a korlátozások az általuk szolgálható célokhoz képest nem aránytalanok, ugyanakkor feltétlenül szükségesek. Ezen arányossági kontroll során az Alkotmánybíróság következetesen alkalmazza azt az elvet, hogy nem vizsgálja az adott jogszabály célszerűségének, hatékonyságának és igazságosságának kérdéseit, mert ezeknek a szempontoknak a kezelése a jogalkotói mérlegelés körébe tartozik. Lévén, hogy a testületnek nincsen törvényes felhatalmazása ezeknek a további arányossági szempontoknak a kezelésére, szükségszerűen csupán a kirívó esetekben, az alapjogi sérelmek esetén kerül kimondásra az alkotmány sértés. A 2002-es határozatok más alapjogokkal és alapelvekkel összefüggésben, csak közvetetten foglalkoztak a versenysemlegességgel és a verseny szabadságának kérdésével.

62. A versenytörvény eljárási rendelkezéseit érintette az Alkotmánybíróság, a versenytörvény 69. § (1) bekezdése egyes rendelkezései alkotmányellenességének vizsgálatának tárgyában hozott határozata.⁵ Az indítványozó indítványában azt kifogásolta, hogy a versenytörvény hivatkozott rendelkezése értelmében a GVH előtti eljárás során a bejelentőt nem illetik meg az ügyfél jogai, még akkor sem, ha az általa észlelt törvénytelen magatartás jogát vagy jogos érdekét érinti. Sérelmezte azt is, hogy e szűkítés kizárja azt a lehetőséget, hogy „bárki” tehesen bejelentést, ha törvénytisértést tapasztal. Az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította, arra hivatkozva, hogy a bejelentés intézményének nem célja és feladata

a versenytársak egyedi jogvitáinak elbírálása, illetve orvoslása. Az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy a GVH feladata alapvetően az, hogy védje a gazdasági, piaci verseny tisztaságának és szabadságának fenntartásához fűződő közérdeket. Ennek érdekében a versenytörvényben szabályozott eszközökkel őrökdi a versenyt biztosító piaci működés és struktúra felett, védi és biztosítja a közérdek érvényesülését a piaci szereplők egymás közötti viszonyában. A verseny tisztaságának és szabadságának fogalmán keresztül egyedileg meg nem határozott piaci szereplők és fogyasztók összességének érdeke áll jogvédelem alatt. A bejelentőnek természetesen lehetősége van arra, hogy amennyiben őt konkrét jogsérelem is érte, polgári bíróság előtt érvényesítse ebből eredő igényét. A bejelentői kör szűkítésének oka a bejelentések nagyobb megalapozottságához fűződő követelmény.

63. Számos további döntés során vizsgálta a testület a versenyhez fűződő közérdekkel összefüggésben a diszkrimináció kérdéskörét, illetve a vállalkozási szabadság határait, ám alkotmány sértés megállapítására ezekben az esetekben nem került sor, mert az arányossági követelmény teljesülése, a más alkotmányosan védett közérdekkel való alátámasztottság nem kérdőjeleződött meg.⁶ Ezek a döntések természetesen nem jelentik azt, hogy egy-egy kifogásolt majd alkotmányosnak minősülő jogszabályi rendelkezés esetén a jogalkotó ne választhatna más, az alkotmányosságot szintén nem sértő, de verseny- és piacbarátabb szabályozási megoldást. Az Alkotmánybíróság ugyanis ilyen esetekben nem vizsgálja a szabályozás célszerűségét vagy hatékonyságát, és a kifogásolt, jogszabály értékelése során azt nem veti össze egy szintén lehetséges jobb változattal, mivel azzal átvinné a jogalkotó hatáskörét és felelősségét.

II. ELJÁRÁSOK

64. A Gazdasági Versenyhivatal (GVH) eljárásai kérelemre vagy hivatalból indulnak. Kérelemre indul az eljárás olyankor, amikor az ügyfelek közötti megállapodás versenytörvény szerinti

⁵ 1211/B/1996 AB határozat

⁶ Többek között: 684/B/1997, 782/B/1998, 1055/B/1998, 19/B/1999, illetve 1042/B/1999 számú AB határozatok

minősítését, vagy amikor a közöttük tervezett összefonódás engedélyezését kéri a hivataltól. Hivatalból indulnak az eljárások a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása, tiltott versenykorlátozó megállapodás és az erőfölénnyel való visszaélés gyanúja esetén. Ugyancsak indítható eljárás hivatalból, ha az eljárás kérelmezésének lett volna helye, de azt elmulasztották. A hivatalbóli eljárások vagy a GVH észlelése vagy bejelentés, esetleg ágazati vizsgálat tapasztalatai alapján indulnak.

65. A GVH 2002-ben 174⁷ versenyfelügyeleti eljárást folytatott le, amelyből 169 zárult versenytanácsi határozattal. Ebből 52 a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásával kapcsolatos, 117 pedig antitröszt ügy (vagyis a verseny korlátozásával, illetve a korlátozott versenyhez kötődő visszaéléssel kapcsolatos) volt. Folytatódott a fogyasztó megtévesztéses ügyek arányának korábban is megfigyelhető enyhe csökkenése, az antitröszt ügyek arányának növekedése. Az antitröszt ügyeken belül a (világ)gazdasági konjunktúra lanyhulásával összhangban csökkent a fúziós ügyek, emelkedett az erőfölényes ügyek és nagyon megugrott a versenykorlátozó megállapodás tilalmába ütköző ügyek súlya. Az összes versenytanácsi döntéssel zárult eljárásból 65 indult kérelemre, 104 pedig hivatalból. A tavalyit csaknem kétszer meghaladó esetben, 63 alkalommal (36 fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásával kapcsolatos és 27 antitröszt ügyben) került sor a GVH versenyfelügyeleti beavatkozására – a jelentős növekedés

az antitröszt ügyek területét érintő beavatkozások számának emelkedéséből következik. A GVH 40⁸ esetben, összesen 444.152 eFt bírságot szabott ki (szemben a tavalyi 24 esetben kivetett 73.900 eFt bírsággal). A bírságot kiszabó határozatokból 33 emelkedett jogerőre 338.352 eFt összegben, amelyből 29 ügyben 320.892 eFt-ot befizettek a marasztalt vállalkozások. A 2002-ben kiszabott bírság összege hatszorosa a 2001-es bírságösszegnek, amely ugrásszerű növekedés a „türelmi időszak” lejártának köszönhető. A GVH megítélése szerint az elmúlt 12 éves piacgazdasági átmenetnek elegendőnek kellett lennie ahhoz, hogy a vállalkozások igazodjanak a versenyszabályokhoz.

66. A Versenytanács 2002-ben kilenc esetben rendelt el szünetelést a jogsértés csekély súlyára, valamint arra tekintettel, hogy a jogsértő vállalkozás vállalta a jogsértés megszüntetését és az abból eredő károk gyors és hatékony reparációját. A szüneteltetett ügyek mindegyikében az eljárás – az utóvizsgálatot követően – megszüntetéssel zárult, mivel az eljárást kiváltó okok megszűntek, és megnyugtató, a versenyjog megsértését orvosló megoldás született. A szüneteltetéses ügyek fontos részét képezik a GVH tevékenységének azzal, hogy úgy számolják fel a tisztességtelenséget, hogy a vállalkozások maguk vállalják a helytelen magatartás abbahagyását. Ez a verseny szempontjából ugyanolyan jelentőségű, mint a jogsértés szankcionálása, mivel megtörténik a helytelen magatartás megszüntetése. 2002-ben ezek az ügyek jellemzően csekély súlyú fogyasztó megtévesztések voltak, melyeknél a hibákat kijavították (hirdetés módosítása, üzleti gyakorlat kiigazítása).

67. Az alábbiakban külön részletezzük a bejelentések és a versenyfelügyeleti eljárások tapasztalatait. Ennek során nem említünk meg külön-külön valamennyi határozatot; de a jogsértést megállapító – marasztaló, illetve szünetelést elrendelő – eljárások főbb adatait a melléklet tartalmazza. Ügyeink közül azokkal foglalkozunk részletesen, amelyekben a jogalkalmazás tanulmányi elvi jelentőségűnek tekinthetők, vagy amelyek tipikus, visszatérő, esetleg új piaci jelenségeket, anomáliákat mutatnak. Ebből a szempontból nemcsak a jogsértést megállapító határozatokat tartjuk figyelemre méltónak, hanem sok esetben a megszüntetéssel záruló eljárásokat is.

⁷ A jelenleg hatályos versenytörvény (1996. évi LVII. törvény a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról (Tpv.)) szerint indult eljárásokat érte ezalatt. Ezekon kívül két, erőfölényes (tehát antitröszt) ügyként indult, a korábbi (1990. évi LXXXVI. tv. a tisztességtelen piaci magatartás tilalmáról (Vtv.)) versenytörvény szerint vizsgált ügyben (Vj-047/2002 és Vj-053/2002) hozott határozatot a Versenytanács, az utóbbi esetben 1 millió forintos bírságot szabva ki a versenykorlátozás általános tilalmát előíró generálklauzulába ütköző magatartásért.

⁸ A Vj-053/2002 (Rába Holding) ügyben nem a Tpv., hanem a Vtv. szerint járt el a GVH, a fenti számok csak a Tpv. szerinti eljárások adatait tartalmazzák. A Vj-053/2002-ben kiszabott 1 millió Ft-os bírsággal együtt a bírságkiszabással zárult ügyek száma 2002-ben 41, a kiszabott bírságösszeg 445 millió 152 ezer forint lenne. A végrehajtható és egyéb összesítő kategóriákat nem befolyásolta a Vj-053/2002, azok egyaránt érthetőek a Tpv. szerinti és az összes határozatra.

68. Külön említést érdemel az ágazati vizsgálat intézményének első ízben történt alkalmazása a mobil távközlési piac területén, melynek során a GVH megvizsgálta a mobil rádiótelefon szolgáltatási piac működésének jellemzőit, különös tekintettel az ágazatban tapasztalható ármozgásokra.

2.1. Bejelentések

69. A bejelentés intézménye a versenytörvény által nevesített sajátos jogintézmény, mely a versenyfelügyeleti eljárás megindítását megalapozó, indokoltságának vizsgálatára szolgáló eljárási szakasz. A GVH vizsgálóinak 60 nap⁹ áll rendelkezésükre annak elbírálására, hogy adott bejelentésben sérelmezett magatartással összefüggésben indokolt-e vizsgálat elrendelése, azonban a gyakorlatban ennél rövidebb idő alatt döntenek a versenyfelügyeleti eljárás megindításáról.

70. A versenyfelügyeleti eljárás kérelemre vagy hivatalból indulhat; az utóbbi esetben akkor van lehetőség az eljárás megindítására, ha olyan magatartás vagy tevékenység jut a GVH tudomására, amely a versenytörvény rendelkezéseit sérti, feltéve, hogy az eljárás a GVH hatáskörébe tartozik és a közérdek védelme érdekében szükséges az eljárás lefolytatása. A fentieknek megfelelően a bejelentés tehát a GVH tudomásszerzésének, észlelésének egyik formája, egy sajátos információforrás, amelyre a versenytörvény – a bejelentő érdekeinek, speciális eljárási helyzetének figyelembe vétele érdekében is – külön rendelkezéseket tartalmaz. A bejelentések esetében tehát a vizsgáló részben mérlegelése, részben a törvényben pontosan meghatározott objektív ismérvek alapján hozza meg fenti döntését. 2002-ben a beérkezett bejelentések jóval több, mint felét, 487 bejelentést utasított el jogerősen a GVH, ennek több mint felét azok a bejelentések tették ki, melyekben a versenytörvény tárgyi hatálya alá nem tartozó magatartásokat kifogásoltak.

71. 2002-ben 720 bejelentést intézett el a versenyhivatal, azaz rendelkezett a versenyfelügyeleti eljárás hivatalból történő megindításáról, avagy annak mellőzéséről. A 2002-ben elintézett bejelentések nagy része, több mint 60 százaléka

továbbra is magánszemélyektől érkezett, míg közel 30 százaléuk esetében vállalkozások fordultak ily módon a GVH-hoz. A fennmaradó esetekben az érdekvédelmi és egyéb szervezetek beadványai mellett az egyes államigazgatási szervek – elsősorban a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség és területi szervei – által áttett ügyek képezték a bejelentések tárgyát.

72. Az elintézett bejelentések 30 százaléka (215) nyomán 89 versenyfelügyeleti eljárás indult oly módon, hogy esetenként több bejelentés – pl. azonos tényállás, azonos bejelentett okán – egy eljárásban történő összevonására került sor. E bejelentések alapján 2002-ben megindított versenyfelügyeleti eljárások nagy része (54 ügy) továbbra is a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásának tilalmába ütköző magatartásokkal függött össze, míg jelentős részük (25 ügy) kapcsolódott az erőfölénnyel való visszaélés tilalma ellenére megvalósított piaci magatartásokhoz. A GVH kilenc esetben figyelt fel versenykorlátozó megállapodás lehetőségére bejelentői beadvány alapján, míg egy esetben hívták fel figyelmét ily módon vállalkozások összefonódásának engedélyezése iránti kérelem elmulasztására.

73. 2002-ben a bejelentők által leginkább sérelmezett magatartások a hírközlési szolgáltatók, azon belül elsősorban a kábeltelevíziós szolgáltatók díj-emeléssel, illetve egyéb szerződéses kikötések alkalmazásával kapcsolatos magatartásai voltak, de továbbra is nagyszámú bejelentés érintette a vállalkozások hirdetési és reklámtevékenységét.

74. Azon döntések ellen, amelyek esetében a bejelentés nyomán a vizsgáló nem tartotta indokoltnak a versenyfelügyeleti eljárás megindítását, a bejelentők 112 esetben nyújtottak be jogorvoslati kérelmet a Versenytanácshoz, mely ezeket 17 esetben elfogadta, 95 esetben pedig – helyt adva a vizsgálói határozatnak – elutasította. A jogorvoslati kérelmet elutasító versenytanácsai döntéssel szemben 17 esetben nyújtottak be közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatára irányuló jogorvoslati kérelmet a Fővárosi Bírósághoz, mely bírói fórum három esetben adott helyt a bejelentő jogorvoslati kérelmének, míg a fennmaradó 14 esetben – megerősítve a Versenytanács állásfoglalását – elutasította azt.

⁹ Ez az idő további 60 nappal meghosszabítható

75. Azon bejelentéseket, amelyek elintézésére a GVH hatáskörrel nem rendelkezik, átteszi az azok elbírálására hatáskörrel rendelkező hatósághoz a bejelentő e tényről történő egyidejű értesítése mellett. 2002-ben az elmúlt évhez (hét) képest jóval több, 21 bejelentés – jellemzően a Magyar Energia Hivatalhoz, a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőséghez és területi szerveihez, a Hírközlési Felügyelethez és területi szerveihez való – áttételéről határozott a GVH.

2.2. Versenyfelügyeleti eljárások

2.2.1. Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása

76. A versenytörvény III. fejezete tiltja a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolását a gazdasági versenyben, azaz a fogyasztók megtévesztését valamint választási szabadságukat indokolatlanul korlátozó üzleti módszerek alkalmazását. A fogyasztók megtévesztésének minősül, ha valaki egy termék vagy szolgáltatás áráról, lényeges tulajdonságáról valótlan vagy valós tény megtévesztésre alkalmas módon állít, azt ily módon jellemzi, vagy lényeges tulajdonságairól bármilyen más, megtévesztésre alkalmas tájékoztatást ad. Megtévesztés az is, ha elhallgatják, hogy az áru nem felel meg a jogszabályi előírásoknak vagy az áruval szemben támasztott szokásos követelményeknek, illetve, hogy a felhasználása a szokásostól lényegesen eltérő feltételek mellett történhet. A versenytörvény ezeken túl tiltja az áru értékesítésével, forgalmazásával összefüggő, a fogyasztó vásárlási elhatározását szintén befolyásoló körülményekről (forgalmazási mód, fizetési feltétel, ajándék, engedmény, nyeresi esély) megtévesztésre alkalmas tájékoztatást, valamint a különösen előnyös vásárlás hamis látszatának keltését is. A fogyasztók választási szabadságát indokolatlanul korlátozó üzleti módszerek azok, melyek jelentősen megnehezítik a termék vagy szolgáltatás értékének valós megítélését, más áruval vagy más ajánlattal történő tárgyszerű összehasonlítását. Ilyen módszernek minősül valamennyi agresszív üzleti fogás, a kirívó árengedmények, különleges kedvezmények vagy ajándékok ígérete.

77. Fontos hangsúlyozni, hogy a versenytörvény e szakaszainak célja a fogyasztók jelentősebb

körét ért közvetlen és közvetett jóléti veszteségek elkerülése érdekében a verseny tisztaságának, illetve torzítatlanságának fenntartása és az ehhez fűződő közérdek védelme, s nem az egyéni sérelmek orvoslása. Ezen előírások elősegítik a fogyasztói döntések szabadságát, védik a fogyasztók gazdasági érdekeit. A GVH a versenyfelügyeleti eljárások során vizsgálja, hogy a fogyasztó hozzájuthatott-e azokhoz az információkhoz, melyek körültekintő döntéséhez szükségesek, azaz őrökdi a megfelelő tájékoztatáshoz való jog érvényesülése felett. Mindezek a fogyasztói érdekek védelme mellett egyúttal a piac megfelelőbb működéséhez is hozzájárulnak.

78. 2002-ben 52 ügyzáró versenytanácsi határozat született a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolását érintő rendelkezések alapján. Ebből 31 esetben került megállapításra komolyabb jogsértés, melyek közül 17 esetben összesen 35 MFt bírságot szabott ki a Versenytanács. A jogsértés megállapításával zárult ügyek közül 14 esetben a nem jelentős piaci hatás miatt bírság kiszabására nem került sor. Ezen felül öt esetben a csekély jelentőségű jogsértés miatt, szüneteltek az eljárások, mely időszak alatt az ügyfelek korrigálták a hibákat, így azt követően a Versenytanács megszüntette ezeket az eljárásokat. Összességében az 52 esetből 36-ban került sor a GVH beavatkozására.

79. 2002-ben megszorodott az emberi egészséget megőrző, az egészséget helyreállító, több esetben súlyos betegségek elleni küzdelemben „csodaszernek” minősített árukkal kapcsolatos jogsértő tájékoztatások, reklámok száma. A **gyógyhatású termékeket** kereső vásárlók a fogyasztók speciális csoportját jelentik, akik a gyógyulás vagy gyógyító hatás reményében lényegesen érzékenyebben reagálnak az ezt ígérő tájékoztatásokra és anyagi erejüket meghaladó kiadásokra is hajlandóak. Ezért közérdek fűződik ahhoz, hogy a laikus fogyasztók biztonsággal valós tájékoztatásban részesüljenek. Ez abban az esetben valósul meg, ha az ilyen árukról vagy szolgáltatásokról közzétett reklámok vagy tájékoztató anyagok a szakhatósági engedélyben, illetve vizsgálatban foglaltaknak megfelelő valós, ténylegesen bizonyított állításokat tartalmaznak. A Siesta Key Kereskedelmi Bt. és a Studio Moderna TV Shop 2000 Kft. (Vj-199/2001)

a **Kombucha Gold teaital** családba tartozó termékek élelmiszerkénti forgalmazásra jogosító engedéllyel rendelkeztek. Ennek ellenére televíziós csatornákon sugárzott spotokban, a termékismertető füzetben, valamint az Interneten megjelent tájékoztatóban gyógyhatású, számos súlyos betegség kialakulását megelőző, egészség megőrzését szolgáló készítményként reklámozták a fogyasztók széles körében. A Versenytanács e tájékoztatást megtévesztőnek minősítette, és a termékcsalád gyártójával szemben a hosszú időn át, a fogyasztók széles körében tanúsított jogsértést figyelembevéve 3 MFt bírságot szabott ki. Ezen túl két országos napilapban helyreigazító közlemény megjelentetésére kötelezte.

80. Ugyancsak e fogyasztói kör megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított a Crystal Institute Kft. (Vj-1/2002) A Kft. tájékoztató anyagában a gyümölcsökből készült **Nap kristály Flavin 7** élelmiszerként forgalmazható termékét – hiteles szakhatósági vizsgálatok és engedélyek nélkül – úgy népszerűsítette, hogy azok bár nem gyógyszerek, olyan táplálék-kiegészítők, melyek alkalmasak az emberi egészség megőrzésére, sőt allergiaellenes, szív- és érrendszervédő, immunerősítő hatásúak, ezen túl rákos betegek kiegészítő terápiájára klinikákon is használják. A fogyasztói döntéseket nagyszámú vásárló körében, huzamosabb időn át tisztességtelenül befolyásolták a tájékoztató anyagok és különböző hirdetések, ezért a Versenytanács a kft-vel szemben 3 MFt bírságot szabott ki, valamint a fogyasztók megfelelő tájékoztatása érdekében két országos napilapban helyreigazítás közzétételét is előírta.

81. Súlyosan sértette a fogyasztók érdekeit a Szinuhe B.S. D Kft. (Vj- 172/2001) is azzal, hogy az általa gyártott és multilevel marketinges rendszerben forgalmazott, viszonylag nagy értékű **OCRAM-14** elnevezésű készülékről megtévesztésre alkalmas tájékoztatásokat adott a gyógyulást jelentős anyagi áldozatokra is kész fogyasztói csoport részére. A tájékoztató anyagok, melyek az alkalmazott értékesítési rendszerben a szóbeli meggyőzés eszközei voltak, a használati útmutatóval azonosan, összehatásukban azt ígérték, hogy a készülék alkalmazása a dagadtos megbetegedések, valamint a sugárfertőzések gyógyulására kedvezően hat, sőt a készülék használata mellett más gyógymódok akár el is

hagyhatók. A mágneses és elektro-akupunktúrás készülék e súlyos betegségekre gyakorolt gyógyító hatását anélkül állította a Kft., hogy az azt kellően bizonyító klinikai vizsgálatokat elvégeztette volna. Tekintettel arra, hogy e készülék orvostechnikai eszköz, lényeges tulajdonságnak minősül az, hogy a forgalombakerülő áru a vonatkozó jogszabályi feltételeknek megfeleljen, illetve e körülményekről a fogyasztók tájékoztatást kapjanak. A vásárlói döntés szempontjából ugyanis ez teszi bizonyossá, hogy a készülék a tájékoztatás szerinti gyógyító hatásokkal igazoltan rendelkezik. Az eljárásban szereplő készülék a hatáskörrel rendelkező szakintézmény minősítése nélkül került forgalomba, amit az eljárás alá vont vállalkozás a fogyasztók előtt elhallgatott. A Kft. mindkét magatartása sértette a versenyjogi előírásokat, ezért a Versenytanács, a jogsértő tájékoztatástól való eltiltás mellett, 1 MFt összegű bírságot szabott ki.

82. Két – az **Aventis Pharma Kft.**, valamint a **GlaxoSmithKline Beecham Kft.** ellen, a versenytársak jelzése alapján indult – eljárásban (Vj-119/2002,Vj-120/2002) azonban a vizsgált gyógyszerismertető, illetve összehasonlító reklám a Versenytanács szerint nem volt alkalmas a fogyasztói célcsoport, a betegek számára gyógyszerrendelésre jogosult orvosok, mint fogyasztók döntésének tisztességtelen befolyásolására. Az eljárásokban a tájékoztatási és reklámtevékenység tényleges hatásainak megítéléséhez az adott gyógyszerek felírására jogosult orvosok körében a GVH megbízásából folytatott országos piackutatás eredményei is felhasználásra kerültek. Ez alapján megállapítható volt, hogy a gyógyszerek közötti választásért szakmailag felelős orvos döntését alapvetően szakmai ismeretei, tapasztalatai, a rendelkezésére álló gyógyszerindexek, a hivatalos kiadványok és a szakirodalom alapozza meg. Az eljárásban vizsgált gyógyszerismertető, illetve összehasonlító reklám az orvosok versenyjogilag értékelhető döntésére – konkrétan az allergia kezelésére szolgáló készítmények, illetve az antidepresszánsok közötti választásra – hatást nem gyakorolt. E megállapítást megerősítették a piaci folyamatok alakulására vonatkozó adatok is. E két ügyben hozott döntés kapcsán a Versenytanács szükségesnek tartotta azonban kiemelni, hogy nem állítható általánosan az orvosokat megcélzó reklámokról, hogy azok

minden esetben alkalmatlanok a megtévesztésre. Azokban az esetekben, amikor az orvosok döntését befolyásoló tulajdonság tekintetében tartalmaz a reklám félrevezető vagy valótlan információt, konkrét vizsgálat alapján nem zárható ki a megfelelő szakmai ismeretekkel rendelkező fogyasztók (orvosok) piaci versenyt érintő megtévesztése. Azt is hangsúlyozta ugyanakkor a Versenytanács, hogy az orvosok esetében, miután professzionális fogyasztók, a tájékoztatások megtévesztésre való alkalmasságát szigorúbb mérce alapján minősíti a versenyjog, mint a laikus fogyasztók részére szánt közléseket vagy reklámokat.

83. A GVH jó néhány éve számos – a Legfelsőbb Bíróság által megerősített – határozata minősítette versenyjog ellenesnek az **üdülési jogot** értékesítő vállalkozások tájékoztatói tevékenységét. E kérdéskörrel a 2001. évi beszámolóban részletesebben írtunk, bemutatva többek között az e tevékenységre vonatkozó kormányrendeletben előírt fogyasztói tájékoztató kötelező elemeit. A hosszú évek óta következetes joggyakorlat ellenére a Proinvest 2001. Kft., valamint négy társa (Vj-142/2001) – akik közül ketten már korábban is voltak versenyfelügyeleti eljárás alanyai – nem tájékoztatták a fogyasztókat vásárlási döntésük meghozatala előtt a kapható árkedvezmény mértékéről, igénybevételének feltételeiről, nem ismertették egyes főszezonai üdülési hetek árának kialakítási módját, amivel különösen előnyös vásárlás hamis látszatát keltették. Tisztességtelen módon visszatarthatta a fogyasztókat a szerződéstől való elállási jog gyakorlásától az, hogy a foglaló, illetve kötbér kikötéskor nem rögzítették, amennyiben valaki elállási jogával él, ezek alkalmazására nem kerül sor. Megtévesztő, a valóságnak nem megfelelő volt az üdülőhasználati díj évenkénti módosításáról adott tájékoztatás is, mely szerint az erről szóló határozathozatalban a vásárló is részt vehet. A Versenytanács e jogsértésekért, figyelembevételével az eljárás alá vontak jelentős piaci részesedését, és a magatartás ismétlődését, az ügyben összesen 10 MFt bírságot állapított meg.

84. Ugyancsak évek óta visszatérő probléma a **sajtótermékek** megjelenési példányszámára, vagy olvasottságára, kedveltségére vonatkozó túlzó állítások közzététele. Ezek az információk főként a sajtóban hirdetést megjelentető

„fogyasztók” számára lényegesek, mert hirdetésük hatékonysága ezektől is függ, így döntésüket a valótlan adatok tisztességtelenül befolyásolják, ugyanakkor versenytársaik számára piaci hátrányt okoznak. 2002-ben öt sajtótermék kiadója ellen indult valótlan, illetve túlzó adatok, felsőfokú jelző alkalmazása miatt eljárás. A vizsgált esetek mindegyikében valótlan, pontatlan vagy nem kellően bizonyított adatok megjelentetése miatt a Versenytanács a jogsértést megállapította. Ugyanakkor – egy esetet kivéve (Vj-21/2002), ahol jelképes összegű bírságot rótt ki – a jogsértés csekély jelentősége miatt a bírság kiszabását mellőzte. A csekély jelentőséget e sajtótermékek viszonylag nem jelentős földrajzi körzetben való terjesztése vagy speciális tematikája révén kisebb olvasói számból eredő alacsony piaci hatása magyarázza.

85. Számos eljárás tárgya volt 2002-ben a **háztartási tisztítószerek** különböző részpiacain folytatott reklámozási tevékenység. E piacokat erős pozíciószerezési verseny jellemzi, aminek következtében a szereplők intenzív reklámkampányokat szerveznek. A versenyfelügyeleti vizsgálatok többsége a versenytárs vállalkozások kezdeményezése alapján indult, akik a folyamatosan piacra kerülő újabb termékváltozatok reklámjaiban tett tényközlő állításokat szakmailag olyan kiterjesztő módon értékelték, mely szerint azok alkalmasak a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására, s így alaptalanul segítik a reklámozók piacszerzési törekvéseit. Egy-egy reklám megtévesztésre való alkalmasságának versenyjogi megítélésükor a reklám fogyasztók felé közvetített és általuk értékelt üzenetét minősítjük, mely döntésükre, a gazdasági versenyre is kihatóan befolyást gyakorolhat. A napi fogyasztási cikkek vonatkozásában tényeket közlő reklámok hatása korlátozott, a reklámok tényközlő elemei háttérbe szorulnak, a fogyasztói döntésekre érdemi hatást nem fejtenek ki. E megfontolások alapján nem találta jogsértőnek a Versenytanács a **Sunlicht és Dosia mosogatószer** (Vj-133/2001) összehasonlító-, illetve az **Ariel Hydractiv folyékony mosószer** (Vj-23/2002) reklámjaiban tett állításokat. Jogsértőnek minősítette viszont a Reckitt Benkiser Magyarország Kft. által forgalmazott **Cillit Cream folyékony súrolószer** (Vj-91/2002) televízióban sugárzott reklámját, mert abban elmulasztották a fogyasztók figyelmét

felhívni azon – egyébként a használati útmutatóban szereplő – figyelmeztetésre, hogy a szer egyes felületek tisztítására csak előzetes próba után alkalmazható, illetve két speciális felületen használata nem javasolt. A kifogásolt magatartást viszont a Versenytanács a vásárlók termékpasztalata miatt csekély piaci hatásúnak minősítette, ezért jelképes összegű bírságot szabott ki. E vegyicikk nagykereskedelmi vállalkozás két másik termékével kapcsolatos tájékoztatási tevékenysége is alkalmas volt a fogyasztók megtévesztésére. A **Mr. Sheen bútortisztító** terméket (Vj-71/2002) „+ 50 ml gratis” felirattal forgalmazta, anélkül, hogy a flakon töltőszálya emelkedett volna. Az eljárás alá vont vállalkozás kereskedelmi partnereinek olcsóbban értékesítette a terméket, ám annak biztosítéka, hogy e kedvezményt a reklámmal megcélzott vásárlók ténylegesen meg is kapják, nem volt. E magatartásért a Versenytanács 2001-ben már elmarasztalta a vállalkozást, az azonban a határozat jogerőre emelkedése után sem járt el kellő gondossággal, emiatt a korábbi gyártásból származó raktárkészlete is úgy került forgalomba, hogy a kifogásolt felirat az árukon látható volt. Az ismételt jogsértő magatartás miatt, bár kis mennyiségű és belföldön már kifutó termék került forgalomba, 2 Mft bírságot szabott ki a Versenytanács. Ugyancsak e vállalkozás, az általa forgalmazott **Calgon vízlágyító** termékről (Vj-79/2002) készült szórólapon a vízkeménység megállapítására szolgáló tesztsík használatához adott, az eredetitől eltérő utasítás valótlan információt közölt a fogyasztókkal, amivel a szükségesnél nagyobb mennyiség felhasználását ajánlotta. E magatartást a Versenytanács a fogyasztók megtévesztésére alkalmasnak minősítette. Tekintettel azonban arra, hogy a valótlan közlést tartalmazó szórólapon eredetileg sem készült jelentős példányszámban, s a megcélzott fogyasztói körnek csak kisebb hányadához juthatott el, az eljárás alá vont vállalkozás pedig vállalta hogy tartózkodik a jogsértés folytatásától és két országos napilapban, helyreigazításban közli a fogyasztókkal a helyes információt, az eljárás egy hónapos szünetelésének elrendelésére került sor. Ez idő alatt az eljárás alá vont vállalkozás maradéktalanul teljesítette, így az eljárás megszűnt.

86. A fogyasztók többségének vásárlási elhatározásaiban, döntéseiben jelentős szerepet játszik

az ár nagysága. A kínálat növekedésével az egyre erősödő árversenyben gyakran alkalmazott vevő csábító eszköz **akciók, árengedmények, nyereményjátékok szervezése**. Rendszeresen, szinte folyamatosan hirdetnek akciós újságjaikban időszakosan a korábbinál, vagy a versenytársaknál kedvezőbb áron elérhető termékeket a nagyméretű kiskereskedelmi láncok. E hirdetésekkel szinte minden évben foglalkozik GVH eljárás, ugyanis gyakran előfordul, hogy a nagyszámú fogyasztóhoz eljuttatott reklámújságok információs hiányosak, félrevezetőek, azok alapján hozott döntések a fogyasztók számára gazdasági kárt okozhatnak. 2002-ben a **Tesco Globál Áruházak Rt-t** (Vj-184/2001) amiatt marasztalta el a Versenytanács, mert a vizsgált időszakos akciója során nem az újságjában bemutatott jó felszereltségű kerékpárt értékesítette, hanem ehhez képest gyengébb minőségűt. A bírság összegét 5 Mft-ban állapította meg tekintettel arra, hogy a vállalkozás felróható magatartása miatt került a jogsértő hirdetés az akciós újságba, melynek révén a vásárlásra csábított fogyasztók részére egyéb áruiból is lehetősége nyílt eladásra, melyből további közvetett fogyasztói érdeksélem is eredhetett. Emellett az Rt. már több alkalommal követett el hasonló jogsértést. A termékeit televíziós csatornákon népszerűsítő **WS Teleshop Kft.** (Vj-32/2002) reklámjaiban különösen előnyös vásárlás hamis látszatát keltette azzal, hogy „hihetetlen, soha nem látott” jelzők alkalmazásával látszólagos árengedményt sugalmazott, a vásárláshoz kötött ajándékok értéke az ígértnél alacsonyabb összegű volt, és az azonnali megrendelésre történő felhíváshoz pedig a valóságban nem kapcsolódott vásárlási kedvezmény. E fogyasztó megtévesztésre alkalmas magatartások miatt a Versenytanács 2 Mft bírságot szabott ki. Nagy értékű ajándékot ígért televíziós reklámjaiban az azonnal rendelő vevőinek a **Gold & Gold Kft.** (Vj-174/2001) is. Az általa kínált arany-ezüst kombinációval készült gyűrűt a reklámszöveg szerint a fogyasztók értékükhöz képest rendkívül kedvező, szinte ajándék áron vásárolhatják meg. A kínált termék valós értékének megállapítása a képi bemutatás alapján nem volt lehetséges, a szövegesen elhangzott tájékoztatás pedig a fogyasztókat megtévesztette, mert a valóságosnál nagyobb értékűnek tüntette fel a kínált terméket, azaz a közölt árral ténylegesen megfizetette azok értékét, így ígéretével szemben „ajándéka” cse-

kély összegű volt. E megtévesztő tájékoztatásért a Versenytanács 1 MFt bírságot állapított meg. A **Kraft Foods Hungária Kft.** (Vj-110/2002) meghatározott kávé és csokoládé termékei nagyobb mennyiségű vásárlásának ösztönzésére a fogyasztók körében sorsolósos nyereményjátékot szervezett, melynek fődíja egy, a nyertes által kiválasztott, 25 millió Ft értékű ház volt. A játékban való részvétel szűkítő feltételeit, azt hogy abban érvényesen csak a 14 éven felüli magyar állampolgárok vehetnek részt, kizárólag a hivatalos játékszabály tartalmazta. Erről a játékban résztvevő fogyasztók a reklámanyagokon feltüntetett info vonalon kaphattak felvilágosítást. A részletes szabályzat megismerésének szükségessége azonban a hozzáférhető reklámanyagokat értelmezve a fogyasztókban fel sem merült, elegendőnek látszott a boltokban és a plakátokon lévő tájékoztatás ismerete. A hiányos tájékoztatás következtében több fogyasztó vett részt a játékban, ami természetesen a Kft. forgalombővülését a megtévesztett – nyerési esély nélküli – vásárlók részvételével arányban állóan befolyásolta. A jogsértő magatartás súlyát, a vállalkozás piaci helyzetét figyelembevéve a Versenytanács jelképes összegű, 1 MFt bírságot rótt ki a Kft-re.

87. A fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása tárgykörében 2002-ben hozott határozatok néhány jellemző csoportjának esetekkel illusztrált bemutatását követően szükséges megemlíteni, hogy a vissza- visszatérő jogsértő magatartások ellenére, az utóbbi egy-másfél évben e jogsértések száma mérséklődött, és súlyosságuk is egyértelműen csökkenő tendenciájú. Ez részben a több, mint tíz éves konzekvens versenyjog-érvényesítés, az egyre jobban elvárható tudatosabb fogyasztói fellépés és informáltság, valamint a kritikus területek jogi szabályozásának eredményeként következett be.

2.2.2. Versenyt korlátozó megállapodások

88. A versenytörvény IV. fejezete szerint minden versenyt korlátozó megállapodás tilos és semmis, hacsak nem esik kivétel alá (csekély jelentőségű, vagy egymástól nem független vállalkozások között jön létre). Ezen kívül a versenykorlátozó megállapodás mentesülhet is a tilalom alól, ha eleget tesz a törvényben foglalt mentesülési felté-

teleknek. Ez utóbbi esetben a megállapodásra vagy alkalmazható valamelyik csoportmentességi kormányrendelet, vagy előzetes egyedi mentesítést kell kérni a GVH-tól. Kérhető a GVH-tól annak megállapítása is, hogy egy adott megállapodás nem esik tilalom alá (mert nem versenykorlátozó, vagy mert kivétel alá esik), illetve, hogy egy adott megállapodásra valamely csoportmentességi rendelet alkalmazható. A GVH mentesítési döntéseihez feltételeket is szabhat.

89. A versenyre gyakorolt hatás szempontjából a versenykorlátozó megállapodás minősítésénél külön jelentőséggel bír, hogy a megállapodás versenytársak közötti (horizontális) vagy pedig eladó-vevő közötti-e (vertikális). A horizontális megállapodások általában közvetlenül a piaci szerkezet megváltozását okozzák vagy azzal azonos hatásúak, a vertikális korlátozások pedig a piacralépési és a piaci mobilitási lehetőségekre hathatnak negatívan. Egyes megállapodások nem sorolhatók be egyértelműen egyik vagy másik csoportba, mert vertikális és horizontális jellemzőkkel egyaránt rendelkeznek.

90. A horizontális megállapodások egyik fajtája a klasszikus kartell, azaz a versenytársak közötti titkos versenykorlátozó megállapodás. 2002-ben két ilyen ügyben hozott határozatot a Versenytanács, az egyik megszüntetéssel, a másik pedig elmarasztalással és bírság kiszabásával végződött.

91. 2002-ben a Versenytanács összesen 18 ügydöntő határozatot hozott a versenyt korlátozó megállapodásokkal kapcsolatban, ebből tíz esetben került sor GVH beavatkozásra.¹⁰

¹⁰ Ebben az ügýtípusban a GVH beavatkozás az ügyzáró határozatok közül az érdemi jogsértés megállapítását (ideértve a szünetelés utáni marasztalást is), a szünetelés utáni megszüntetést, valamint a mentesítési kérelem elutasítását, feltételhez kötését, illetve a GVH versennyel kapcsolatos aggályainak önkéntes figyelembe vételét (kérelem (ügyfél általi) visszavonását, vagy a megállapodás (felek általi) módosítását), ha ez a határozatból kiolvasható, foglalja magában. Nem foglalja magában ugyanakkor a GVH beavatkozás fogalma a tisztán adminisztratív típusú jogsértés megállapítását (mentesítési kérelem elmulasztása), a kérelem nem a GVH versennyel kapcsolatos aggályai miatti visszavonását, a megállapodás nem ilyen ok miatti módosítását, valamint ideiglenes intézkedés elrendelését vagy szünetelés elrendelését és egyéb nem ügyzáró határozatokat.

92. Az összes eljárásból öt indult kérelemre, 13 pedig hivatalból. A kérelemre indult eljárások során a Versenytanács három esetben határozott időre szóló mentesítést adott, amelyek közül egy esetben feltételt is szabott a mentesítéshez, két esetben úgy találta, hogy a szóban forgó megállapodás csoportmentességi rendelet hatálya alá esik, egy esetben pedig a megállapodás nem esett tilalom alá. A 13 hivatalból indított eljárás esetében a Versenytanács hét esetben állapított meg törvénysértést, három esetben bírságot is kiszabott, egy esetben feltételhez kötötte a mentesítést, egy esetben visszavonta korábbi mentesítő határozatát, két esetben pedig eltiltotta a feleket a szóban forgó magatartástól. 11 esetben versenytársak közötti, horizontális, hat esetben vertikális, egy esetben pedig egyéb viszonyban lévő vállalkozások közötti megállapodások kerültek elbírálásra. A horizontális esetek közül egy esetben a GVH úgy találta, hogy a szóban forgó megállapodás csoportmentességi rendelet hatálya alá esik, egy esetben a megállapodás a résztvevők bizonyos körében nem esett tilalom alá, más résztvevők esetében pedig határozott idejű mentesítésről döntött a Versenytanács. Négy esetben megállapította a törvénysértést, és ebből két esetben bírságot szabott ki. Négy esetben megszüntette az eljárást, egy esetben pedig a mentesítő határozat visszavonásáról döntött. Egy esetben a vizsgálat folyamán visszamenőleges hatállyal megszűnt a versenysértő rendelkezés. A hat vertikális esetből egy esetben (csoportmentességi rendelet alapján történő) határozott idejű mentesítésre, míg egy esetben feltételekhez kötött egyedi mentesítésre került sor. Egy esetben a Versenytanács bírságot szabott ki, egy esetben eltiltotta a feleket az adott magatartástól, két esetben pedig a megállapodás nem volt versenykorlátozó.¹¹ Az egyetlen egyéb jellegű megállapodás esetében a Versenytanács feltételszabás mellett adott mentesítést bizonyos időre. A Versenytanács a versenyt korlátozó megállapodásokkal kapcsolatban 2002-ben három ügyben összesen 182,46 MFt bírságot szabott ki.

¹¹ A versenyt korlátozó megállapodásokkal kapcsolatos számszerű összefoglaló információk megtalálhatók a beszámoló Táblázatok c. részének 4.4 táblázatában, valamint további információk találhatók az 5.1, a 9. és a 11.2 táblázatokban.

93. A legnagyobb érdeklődésre számot tartó ügy 2002-ben a **cementkartell-ügy** (Vj-73/2001) volt.¹² A Versenytanács megállapította, hogy az eljárás alá vontak – azaz a három magyarországi cementgyártó, a Holcim Rt, a Duna-Dráva Kft., a BÉCEM Rt. és a Magyar Cementipari Szövetség – azzal, hogy Havi Adattár néven 2001-ig olyan információs rendszert működtettek, amely egyes vállalkozásokra vonatkozó, máshonnan be nem szerezhető, a többi vállalkozás üzleti döntéseit befolyásoló, a verseny befolyásolására alkalmas üzleti adatokat tartalmazott, versenykorlátozó módon egyeztették piaci magatartásukat. A Holcim Rt.-t a Versenytanács ezen kívül erőfölénnyel való visszaélés okán is elmarasztalta. A Versenytanács az információkartellben résztvevő, illetve azt szervező független vállalkozásokat bírsággal sújtotta. A Duna-Dráva Kft.-re 80 MFt, a Holcim Rt.-re ez ügyben 40 MFt bírságot szabott ki.

94. Eljárás indult a **balatonmáriaifürdői éttermek** (VJ-145/2001) tulajdonosai, illetve üzemeltetői ellen, akik megállapodtak abban, hogy meghatározott ételtípusokat egy adott rögzített ár alatt nem kínálnak. A kartellben résztvevő vállalkozások, illetve egyéni vállalkozók egy jegyzőkönyvet is aláírtak, amelyben egyes étel és italfajták küszöbárait rögzítették, és tartották is magukat a megállapodásban foglaltakhoz, amivel a Versenytanács szerint törvénysértést követtek el. A Versenytanács ezért bírságot szabott ki rájuk.

95. A **BKV Rt.**, valamint a **Hírker Rt.**, a **Buvahír Rt.** és a **Lapker Rt.** 2000. decemberében megállapodást kötöttek arról, hogy a **BKV Rt.** bérbead a többi eljárás alá vontnak néhány, a tulajdonában lévő, kiemelt fontosságú megállóhelyen található hírlapárusító pavilont és helyiséget (Vj-193/2001). A Versenytanács megállapította, hogy a szerződés egyes pontjai – egyrészt amely szerint a bérlőtársakat előbérleti jog illeti meg egymás bérleményeire, másrészt amelyben a bérbeadó kötelezettséget vállal arra, hogy azokon a megállóhelyeken, ahol a kérdéses hírlapárusító helyek működnek, hírlapárusítás céljára új áruhelyeket csak a bérlők hozzájárulása esetén létesít – versenyt korlátozó megállapodásnak

¹² Az ügy egyéb vonatkozásait lásd az Erőfölénnyel való visszaélés című fejezetben.

minősülnek. A Versenytanács eltiltotta az eljárás alá vontakat a megállapodásukban foglaltak további alkalmazásától, és a BKV Rt.-t, valamint egyetemlegesen a többi vállalkozást, 30-30 MFt bírság megfizetésére kötelezte.

96. Az Alma Terméktanács (Vj-13/2002) 1999-ben és 2000-ben az állami támogatás mértékének meghatározásához a tagok közötti egyeztetésen alapuló irányár javaslatot tett. Feltételezhető volt, hogy a 2001-es léalma felvásárlási kampánya során kialakult alacsony, hasonló nagyságú felvásárlási árak mögött is megállapodás, összehangolt magatartás, esetleg vállalkozások szövetségeinek döntése állt. Az alma felvásárlásának piacát az elmúlt évtizedben folyamatos állami beavatkozás jellemezte, amelynek koordinálásában fontos szerep jutott az Alma Terméktanácsnak. A vertikum szereplőit tömörítő Alma Terméktanács tevékenységét az jellemzi, hogy javaslatokat tesz az állami beavatkozás mértékére és módjára. Az Alma Terméktanács ugyanakkor keretet ad a piaci szereplők számára a felvásárlási irányárak egyeztetésére, amit a Versenytanács versenykorlátozó hatású megállapodásnak minősített. Az eset legfőbb tanulsága, hogy az agrárpiacon rendtartásról szóló törvény¹³ ugyan szabályozza a terméktanácsok árakra vonatkozó javaslattételi hatáskörét, azonban nem tisztázza egyértelműen a GVH szerepét e termelői egyesületek feltételezhető versenykorlátozó magatartásának kivizsgálásával kapcsolatban.

97. A GVH versenyfelügyeleti eljárást indított a Tej Terméktanács egy közgyűlési határozata ellen is (Vj-58/2002), melyben az a behozatalból származó borjútápszereket felhasználó tagok számára befizetési kötelezettséget írt elő. A tehéntej, valamint a tej és a tejtermékek piaca az agrárpiacon rendtartás által szabályozott piacok körébe tartozik, amelyen egyes szabályozási feladatokat a terméktanácsok láthatnak el. A Versenytanács azonban megállapította, hogy a befizetési kötelezettség elrendelése alkalmas volt versenykorlátozó hatás kifejtésére. A versenyfelügyeleti eljárás megindulása után a Tej Terméktanács egy újabb határozatában visszamenőleges hatállyal hatályon kívül helyezte a vizsgált rendelkezést, ezért a GVH a bíróság kiszabásától eltekintett.

98. Az Avanti Rt. és a Primagáz Rt. (Vj-135/2001) öt évre szóló, kizárólagossági kikötést tartalmazó keretszerződést kötött. A keretszerződés kizárólagos jogot biztosít a Primagáznak az Avanti benzinkútjainál értékesített palackos PB-gáz szállítására. A szerződés alkalmazása során az Avanti megtiltotta a kútjait üzemeltetőknek, hogy más forrásból szerezzék be a palackos PB-gázt. A Versenytanács megállapította, hogy a benzinkutaknál értékesített palackos PB-gáz piacon bevett gyakorlat a kizárólagos beszerzési megállapodás, és hogy a forgalmazók közti árverseny csekély intenzitású, a lokációs verseny viszont élénk. A Versenytanács megállapította, hogy a megállapodásból a fogyasztónak előnye nem származik, ezért az nem mentesíthető, így a kizárólagossági kikötés alkalmazásától eltiltotta az eljárás alá vontakat.

99. Az OTP Bank Rt., a MOL Rt. és a Matáv Rt. kérelmezte (Vj-169/2001) a GVH-nál, hogy mondja ki, megállapodásuk nem tartozik a versenytörvény hatálya alá, illetve hogy mentesítse az általuk közösen kibocsátani kívánt **Multipont kártya** létrehozására és működtetésére kötött megállapodásukat a versenykorlátozó megállapodásokra vonatkozó törvényi tiltás alól. A kérelmezők a Multipont elnevezésű közös törzsvásárlói program működtetésére keretszerződést kötöttek. A Versenytanács határozatában megállapította, hogy a Multipont kártya nem egyszerűen a résztvevő partnerek vásárlói törzskártyáinak kombinált rendszerét jelenti, hanem azt is, hogy az OTP Bank Rt. saját ügyfelei számára co-branded törzsvásárlói funkciókat is hordozó bankkártyaként működő kártyát bocsát ki. A Versenytanács a kérelmezők jelentős piaci erejére tekintettel – rámutatva arra, hogy a versenytörvény versenykorlátozási tilalmai nem csak a versenytárs vállalkozások közti megállapodásokra terjednek ki – a Multipont programot hosszú távon versenykorlátozó hatásúnak értékelte. A nemleges megállapításra irányuló elsődleges kérelmet ezért elutasította. A másodlagos kérelmet figyelembe véve a megállapodást 2004. december 31-ig mentesítette a versenykorlátozási tilalom alól azzal a feltétellel, hogy a kibocsátott Multipont kártyák száma nem haladhatja meg a kétszázötvenezeret. A Versenytanács ezen kívül arra kötelezte a kérelmezőket, hogy a törzsvásárlói és bankkártyáik forgalmi adatairól félévente adjanak tájékoztatást a GVH-nak.

¹³ 1993. évi VI. törvény az agrárpiacon rendtartásról.

100. A REÁL Rt. és a TEMPO Kft. (Vj-195/2001) kérték a GVH-tól stratégiai együttműködési szerződésük mentesítését, melyben megállapodtak egyes áru fajták beszerzésének koordinálásban. A vizsgálat megállapította, hogy a megállapodás a versenytörvény hatálya alá tartozik, azonban a benne résztvevők alacsony piaci részesedése miatt csekély jelentőségű, ezért az nem jár versenykorlátozó hatással. A Versenytanács mentesítette a kérelmezők megállapodását.

101. A Philip Morris Magyarország Kft. (Vj-19/2002) kérte a GVH-tól annak megállapítását, hogy a viszonteladóival kötött megállapodásai, melyek szerint az egyes nagykereskedők az illetékességi területükön kizárólagos forgalmazói jogot kapnak a kérelmező termékeinek viszonteladására, a vonatkozó csoportmentességi kormányrendelet alapján mentesülnek a gazdasági versenyt korlátozó megállapodások tilalma alól. A Versenytanács megállapította, hogy a megállapodás az új csoportmentességi rendeletben¹⁴ foglalt mentesítési kritériumoknak nem felel meg teljes egészében, de mivel a megállapodást annak hatálybalépése előtt kötötték, a rendeletben foglalt egy éves türelmi időt figyelembe véve 2003. április 9-ig mentesítette azt.

102. A Versenytanács 2005. december 31-ig mentesítette a **CBA hálózat** tagjainak közös árubeszerzésre vonatkozó szerződését (Vj-20/2002) a gazdasági versenyt korlátozó megállapodásokra vonatkozó tilalom alól. Tette ezt abból a megfontolásból, hogy a beszerzés és az áruk boltokba történő terítésének koordinálása a forgalmazás ésszerűbb megszervezését jelenti, ami nyilvánvalóan költségmegtakarítással, és a versenyképesség javulásával jár. Az ebből származó előnyök pedig feltételezhetően eljutnak a fogyasztókhoz, hiszen a kérelmezők piaci részesedése 10 százalék körüli, és jelentős versenynyomásnak vannak kitéve. A mentesítés határidőhöz kötését az indokolja, hogy az idők folyamán megváltozhat a piaci helyzet, ami a tények újragondolását teheti szükségessé.

¹⁴ 55/2002. kormányrendelet a vertikális megállapodások egyes csoportjainak a versenykorlátozás tilalma alól történő mentesítéséről.

2.2.3. Erőfölénnyel való visszaélés

103. A versenytörvény V. fejezete fogalmazza meg az erőfölénnyel való visszaélés tilalmát. Az erőfölénnyel történő visszaélésnek két, együttesen teljesülő feltétele van: az erőfölénnyel való visszaélés magatartás. Az erőfölénnyel való visszaéléseknek két nagy csoportját lehet megkülönböztetni, a kizsákmányoló és a korlátozó típusú visszaélést. Kizsákmányoló típusú visszaélésről akkor beszélünk, amikor az erőfölényben levő piaci szereplő – vevőinek közvetlen kárára – a maga számára csoportosít át előnyöket a versenyben elérhető eredményhez képest (ilyen visszaélés például az indokolatlanul magas árak alkalmazása). Korlátozó visszaélés esetében a piacralépés megakadályozásának, a versenytársak piacról való eltávolításának vagy a piaci hatalom más piacra történő kiterjesztésének révén sérül a piaci verseny – ez a vevőknek közvetve, a verseny korlátozása miatt okoz veszteséget (ilyen magatartás lehet a szerződéskötéstől való indokolatlan elzárkózás). Egyes esetek nem sorolhatóak be egyértelműen egyik vagy másik csoportba annak következtében, hogy mind a korlátozó, mind a kizsákmányoló visszaélések jellemzőivel bírnak.

104. 2002-ben erőfölénnyel való visszaélés gyanúja miatt folytatott eljárásban 36 ügydöntő versenytanácsi határozat született. 30 esetben megállapítható volt az erőfölény, ezek közül 15 esetben a visszaélő magatartás is, így ezekben az ügyekben a GVH beavatkozására volt szükség.¹⁵ Három esetben a jogsértés csekély mértékét megállapítva a Versenytanács szünetelést rendelt el, majd miután az eljárás alá vont vállalkozások a jogsértő állapotot felszámolták, a Versenytanács ezeket az eljárásokat megszüntette, 12 súlyosabb jogsértést megállapító esetben pedig marasztaló döntést hozott.

105. A Versenytanács a 12 marasztaló határozat közül 11 esetben bírságot szabott ki összesen 218,5 MFt összegben.

¹⁵ Ebben az ügýtípusban a GVH beavatkozás az ügyzáró határozatok közül az érdemi jogsértés megállapítását (ideértve a szünetelés utáni marasztalást is) valamint a szünetelés utáni megszüntetést foglalja magában. Nem tartalmazza viszont az ideiglenes intézkedés vagy a szünetelés elrendelését és egyéb nem ügyzáró határozatokat.

106. A gazdasági erőfölénnyel való visszaélés gyanúja miatt 2002-ben lefolytatott versenyfelügyeleti eljárások többsége (36-ból 25 eset) különféle köz- és egyéb szolgáltatást ellátó vállalkozások ellen folyt.

107. A bejelentők a legtöbb esetben a kábeltelevíziós szolgáltatók programcsomagjainak tartalmát, díjváltoztatásuk közlésének módját, havi előfizetési díjaik túlzott emelését kifogásolták. A Versenytanács a kábeltelevíziós vállalkozásokkal szemben indított és 2002-ben lezárt 11 eljárás közül csak egy esetben nem állapította meg a szolgáltató érintett piacon fennálló erőfölényét¹⁶, négy esetben azonosított visszaélést, két ügyben – a csekély jogsértésre való tekintettel – szüneteltetés utáni megszüntetésről határozott, egy esetben pedig figyelembe vette a vállalkozás azonnali korrigáló magatartását, ezért megszüntette az eljárást.

108. A bejelentők gyakran panaszolták a programcsomagok tartalmával kapcsolatban, hogy a magyar nyelvű kereskedelmi műsorok és a népszerűbb szakosított televíziós csatornák csak a drágább programcsomagra való előfizetéssel hozzáférhetőek, a szolgáltatók blankettaszerződésai jellemző módon egyoldalú díjmódosításra adnak lehetőséget, és az egyoldalú díjemelést el nem fogadó előfizető számára hátrányos feltételt tartalmaznak, ugyanis a jelszolgáltatás azonnali megszüntetését helyezik kilátásba.

109. Ami a szolgáltató Általános Szerződési Feltételeinek (ÁSZF) versenyjogi megítélését illeti, a Versenytanács a **MatávkábelTV Kft.** ellen hozott marasztaló határozatában (VJ-11/2002) kifejtette a következőket: a gazdasági erőfölényben levő szolgáltató egyoldalú szerződésmódosítási feltételeinek kikötése – a szolgáltatási díjak egyoldalú meghatározása, a díjemelés feltételeinek önkényes értelmezése, a programcsomag bármikori megváltoztatása, az előfizető kifogásolási jogának megvonása – lehetőséget teremt indokolatlan előnyök megszerzésére. A Versenytanács döntő fontosságúnak tekinti a szolgáltató és a fogyasztók közötti információcsere és programmegyeztetés intézményes formájának kialakítá-

¹⁶ Hangsúlyozandó, hogy ebben az esetben nem a túlzottan magas, hanem a túlzottan alacsony – ún. felfaló – árazás gyanúja miatt indult az eljárás. (Vj-110/2001.)

sát, a szolgáltatási díjak és a műsorcsomagváltoztatás ellenőrizhetőségének megteremtését. Az ügyben a Versenytanács 10 Mft bírságot szabott ki. Hasonló jogsértő magatartás miatt a Versenytanács marasztaló határozatot hozott a **Kábel Televízió Szolgáltató Kft.** ellen is (Vj-48/2002) és 6 Mft bírság megfizetésére kötelezte a vállalkozást.

110. A **MatávkábelTV Kft.** a **Tiszanet** internetes szolgáltatóval együtt egy másik esetben is (Vj-97/2001) visszaélt erőfölényével, amikor az internetes előfizetők csak úgy juthattak hozzá a szolgáltatáshoz, ha a kábeltelevíziós szolgáltatást is igénybe vették. Ezzel a magatartással a szolgáltatók tiltott árukapcsolást valósítottak meg. A Versenytanács álláspontja szerint az Internet hozzáféréshez használt kábeltelevíziós hálózat hibaelhárítási és egyéb költségei megtérülésének eszköze nem lehet a fogyasztó által igénybe venni nem kívánt kábeltelevíziós szolgáltatás díja, még akkor sem, ha az viszonylag kedvezményes. Bírság kiszabását (1 Mft) kizárólag a **MatávkábelTV Kft.**-vel szemben látta indokoltnak a Versenytanács, mert a jogsértésből fakadó előny kizárólag nála jelentkezett.

111. Marasztaló határozat született a **UPC Magyarország Kft.**-vel szemben folytatott vizsgálat nyomán, mert megállapítást nyert, hogy indokolatlanul zárkózott el üzleti kapcsolat fenntartásától a TVNet Internet szolgáltatóval, amikor nem hosszabbította meg korábbi hálózati hozzáférési szerződését. (Vj-39/2002) Határozatában a Versenytanács leszögezte, hogy a szerződéskötéstől való elzárkózás jogos gazdasági indoka lehet, ha a befogadó szerződő félnek olyan pótlólagos beruházást kellene végrehajtania, melynek megtérülése kétséges. Adott esetben azonban a UPC hálózata alkalmas lett volna több Internet szolgáltató párhuzamos tevékenységére is, tehát jogos gazdasági érdekei nem sérültek volna egy másik Internet szolgáltató kábeltelevíziós hálózatához való csatlakozásával. A Versenytanács 35 Mft bírság megfizetésére kötelezte az eljárás alá vont szolgáltatót.

112. A szünetelés jogintézménye hatékony eszköznek bizonyult a szolgáltatók jogkövető magatartásának kikényszerítésére (Vj-020/2001, Vj-125/2001). A szünetelés alatt vállalt kötelezett-

séggként az eljárás alá vont szolgáltatók (**UPC Magyarország Kft.** és a **Beta-Tech Kft.**) korrigálták a kifogásolt szerződéses kikötéseket: a drágább díjcsomagra váltás esetén az egyszeri csatlakozási díjfizetést valamint a visszakapcsoláskor felszámolt díjat – mivel azok nem kötődtek tényleges költségekhez – törölték a szerződési feltételek közül.

113. A Versenytanács a **MATÁV Rt.** ellen hozott határozatában (Vj-87/2001) megállapította, hogy a vállalkozás a kapcsolt vonali távközlési hálózaton keresztül nyújtott (ún. keskenysávú) Internet hozzáférési szolgáltatás nyújtásához szükséges hálózati hozzáférési piacon erőfölényes pozícióban van és ezzel visszaélt, mivel egyoldalú előnyt kötött ki szerződéseiben. A határozat értelmében a MATÁV Rt. 5 MFt bírság befizetésére köteles.

114. Két áramszolgáltató – a **TITÁSZ** és a **DÉMÁSZ** – hasonló versenysértő magatartása miatt született két hasonló versenytanácsi marasztaló döntés (Vj-175/2001 és Vj-176/2001). A két eljárás alá vont szolgáltató a közvilágítás korszerűsítésének piacán – kihasználva az energia szolgáltatási piacon élvezett erőfölényét – piacra lépési akadályokat állított versenytársai elé, ezáltal hátráltatta, akadályozta a verseny előtt már megnyitott piacon a tényleges verseny kibontakozását. A Versenytanács erőfölénnyel való visszaélésnek minősítette a szolgáltató azon magatartását, miszerint a kivitelezési terv jóváhagyását a műszaki szempontokon túl üzemeltetési témákban való megegyezéshez kötötte, és késleltette a kivitelezés folyamatát. Ezzel kapcsolatban a Versenytanács rámutatott arra, hogy a szolgáltató időhúzó magatartása közérdeket sértő volt, hiszen az önkormányzatoknak – a fogyasztás megtakarítás elmaradásával – mérhető kárt okozott. Ezen túl a szolgáltató a korszerűsítési munkák kivitelezéséhez csak akkor járult hozzá, ha a versenytárs megvásárolta tőle a leszerelendő lámpatesteket. A versenyfelügyeleti eljárás során fény derült arra is, hogy az energiaszolgáltató indokolatlanul kedvezőtlenebb feltételeket (pl. hibajavítási idő, áramdíj kedvezmény) ajánlott a versenytársnak ahhoz képest, amikor ő szerződött az önkormányzatokkal a közvilágosítás korszerűsítésére. Bizonyítást nyert az a tény is, hogy az energiaszolgáltatók az önkormányzatokkal hosszú távú (15 évre szóló), teljes körű közvil-

ágítási szolgáltatási szerződéseket kötöttek, amelyek értelmében az önkormányzatokat jelentős kötbérfizetés terhelné abban az esetben, ha más piaci szereplőtől vásárolnának villamos áramot. Tekintettel arra, hogy az új villamosenergia törvény¹⁷ és végrehajtási rendeleteinek értelmében az önkormányzatok 2003. január 1-től szabadon dönthetnek arról, kitől vásárolnak villamos energiát, az ilyenfajta szerződési kötelezettségvállalás kikényszerítése a verseny megindulását veszélyezteti. A Versenytanács értékelése szerint a felsorolt magatartások külön-külön is súlyos jogsértésnek tekinthetők, ezért jelentős összegű bírságokat (45 MFt és 65 MFt) szabott ki. A Versenytanács határozataiban rámutatott arra, hogy nagyon fontos a játékszabályok világos megállapítása abban az esetben, amikor monopolizált és versenyipiaci tevékenységek kapcsolódnak egymáshoz. Elvi jelentőségű problémát okoz ugyanis az olyan szabályozás, amikor az állam hatóságellenőrző szerephez hasonló pozícióba juttat egy piaci szereplőt, aki ily módon versenytársai piacralépését képes kontrollálni. Adott esetben az okoz gondot, hogy a miniszteri rendelet nem határozza meg az áramszolgáltató szempontrendszerét, ami szerint észrevételezi a tervet, nem biztosít jogorvoslati lehetőséget az áramszolgáltató kvázi hatósági döntésével szemben.

115. A Versenytanács marasztaló döntést hozott a **Magyar Posta Rt.** ellen és 20 MFt bírság megfizetésére kötelezte az országos szolgáltatót (Vj-167/2001). A Magyar Posta egy közbeszerzési eljárásban ajánlattevői minőségében élt vissza a levélküldemények kézbesítésének piacán élvezett kizárólagos jogával. E részpiacon elfoglalt monopolhelyzete miatt ugyanis egyedül ő képes komplex, vertikálisan integrált szolgáltatást nyújtani a küldemény előállítás és kézbesítés piacán. A nagymennyiségű fogyasztói számlák kibocsátói mint megrendelők számára egyértelműen előnyökkel jár, ha egyetlen partnerrel szerződnek, ezért a közbeszerzési ajánlatkérés a legtöbb esetben komplex szolgáltatásra irányul, tehát a rész ajánlattételt nem is teszi lehetővé. Ezért döntő jelentőségű a Magyar Posta viselkedése a küldemény-előállítás piacán jelentkező versenytársaival szemben, hiszen döntően az ő, kézbesítéssel kapcsolatos ajánlatától függ azok piacra lé-

¹⁷ 2001. évi CX. törvény a villamosenergiáról

pési esélye. A vizsgált esetben bizonyítást nyert, hogy a Posta olyan jelentős – költségmegtakarítással nem indokolható – kézbesítési kedvezményt ajánlott az ajánlatkérőnek, amely alkalmas volt a küldemény-előállítási piacon megjelenő versenytársainak hátrányos helyzetbe hozására és piacról való kiszorítására, mivel hasonló kedvezményeket alvállalkozói minőségében viszont nem adott. A Versenytanács elvi éllel fogalmazta meg a kizárólagos jogokat élvező egyetemes szolgáltatóval szemben támasztott elvárást, hogy a más piacok működéséhez alapszükségletet jelentő postai hálózatához egyenlő feltételek mellett kell hozzáférést biztosítani a verseny piacon működő vállalkozások számára.

116. Versenyt befolyásoló hatását tekintve is kisebb méretű ügynek volt tekinthető a **Fővárosi Csatornázási Művek Rt.** ellen folytatott vizsgálatban feltárt visszaélő magatartás (Vj-65/2001). Az eljárás alá vont a mellékvízmérővel rendelkező lakásokat terhelő külön számlázási díjat kívánt bevezetni arra hivatkozva, hogy a fővízmérőn mért fogyasztásra megállapított hatósági díjban a számlázással járó költség nem térül meg. Szándékáról a díjmegosztási szerződés megküldésével tájékoztatta az érdekelt fogyasztókat. A költségekkel indokolt díj felszámítását a Versenytanács nem találta jogsértőnek, ezzel szemben kifogásolta a díjváltoztatás egyoldalú jogosultságának kikötését. Miután a szolgáltató vállalta a szerződés e pontjának módosítását, az eljárás szüneteltetésére került sor. Az utóvizsgálat megállapította, hogy az eljárás alá vont vállalkozás a díj emelésére vonatkozó, számára egyoldalú indokolatlan előnyt biztosító szerződési kikötést törölte, a Versenytanács az eljárást megszüntette.

117. A temetkezési szolgáltatási piacon két vállalkozás – a **Szegedi Temetkezési Kft.** és a **Gyertyaláng Kegyeleti Szolgálat Temetkezési Kft.** – erőfölénnyel való visszaélését állapította meg a Versenytanács (153/2001 és 108/2001). A két ügyben hasonló a két eljárás alá vont vállalkozás által tanúsított visszaélő magatartás: alacsonyabb díj ellenében végezték a teljes körű – a temető üzemeltetési költségét is magában foglaló – temetkezési szolgáltatást, mint amilyen összegben az üzemeltetéssel összefüggő díjakat érvényesítették a külső vállalkozásokkal szemben. Ily módon versenytársaik az általuk alkalmazott

áraknál csak drágábban voltak képesek temetkezési szolgáltatást nyújtani. A Gyertyaláng Kft. jogsértő magatartása miatt a Versenytanács határozata értelmében 1 MFt bírságot köteles fizetni; a szegedi vállalkozás esetében a Versenytanács eltekintett a bírságotól a jogsértő állapot rövid időtartama és a kismértékű díjkülönbség miatt.

118. Végül a marasztaló határozatok között megemlítendő a **Holcim Hungária Rt.**, a **Duna-Dráva Cement Kft.**, a **Bécem Cement** és **Mészipari Rt.** és a **Magyar Cementipari Szövetség** ellen hozott döntés, amely megállapította az eljárás alá vont vállalkozások közös erőfölényét is a kartell megállapodás ténye mellett (Vj-73/2001). A Versenytanács álláspontja szerint több vállalkozás közös erőfölénye esetében nem szükségszerű, hogy mindegyik vállalkozás egyszerre tanúsítson visszaélésnek minősíthető magatartást, viszont erre a pozícióra építve volt képes a Holcim Rt. jogelődje, a hejőcsabai Cement Művek Rt. olyan kedvezményrendszert érvényesíteni, amely az import cementet nem forgalmazó kereskedőket preferálta. Ezt a versenykorlátozó hatású kedvezményt erőfölénnyel való visszaélésnek minősítette a Versenytanács és a Holcim Rt.-t 30 MFt bírság megfizetésére kötelezte.

119. Ebben az ügycsoportban kell megemlíteni a **Diákhitel Központ Rt. (DHK)** ellen folytatott versenyfelügyeleti eljárás lezárásaként született megszüntető határozatot (Vj-190/2001). A vizsgálat annak megállapítása érdekében folyt, hogy erőfölénnyel való visszaélésnek minősül-e a DHK azon magatartása, hogy az általa nyújtott hitelt kizárólag a Postabanknál nyitott lakossági bankszámlára történő átutalással bocsátja a hitelfelvevő rendelkezésére. A Versenytanács a diákhitelezés kialakítását és funkcionálását meghatározó jogszabályi tartalom alapul vételével arra a következtetésre jutott, hogy a diákhitel rendszer működtetése, illetve az ezzel kapcsolatos tevékenység a hatályos versenytörvény értelmében nem tekinthető piaci magatartásnak, illetve a DHK által szolgáltatott termék nem értelmezhető piaci terméként. A Versenytanács releváns piacként a diákhitel konstrukciót – az „előállítástól” egészen a folyósításig bezárólag – értelmezte, külön a hitelfolyósítási piacot nem tekintette önálló piacnak, arra hivatkozva, hogy a folyósítást a Postabank csak terjesztési segédként végezte, így

a diákhitel értékesítője maga a DHK volt. Ez a szervezet viszont nem tekinthető vállalkozásnak, mivel egy meghatározott közérdekű cél teljesítése érdekében alapították, szoros és folyamatos állami szabályozottság és felügyelet mellett működik, státusát tekintve a közhatalom intézményeire jellemző jogosultságokkal bír. Ugyanezen ok miatt a Versenytanács nem vizsgálta, hogy a folyósítással kapcsolatos korlátozás csökkenti-e vagy torzítja-e a versenyt a folyószámla vezetés piacán. A Versenytanács figyelembe vette azt is, hogy a DHK – mint állami tulajdonú részvénytársaság – a postabanki számlanyitás követelményének elhatározása során nem bírt önálló döntési joggal. A Versenytanács mindezek alapján arra az álláspontra helyezkedett, hogy a DHK tevékenysége nem ítéltető meg a versenytörvény alapján, az eljárást ezért megszüntette.

120. A kérelem elutasításával végződött az **Első Magyar Koncessziós Autópálya Rt.** ellen indított vizsgálat, melyet a GVH a korábban hatályos versenytörvény¹⁸ szabályai szerint folytatott le, miután a Legfelsőbb Bíróság a hivatalt új eljárásra kötelezte. A Versenytanács az ágazati minisztérium szakmai dokumentumait is felhasználva releváns piacként az M1/1. számú főút folyosóforgalmát azonosította, és megállapította az ELMKA Rt. piaci erőfölényét a vizsgált időszakban elfoglalt piaci részesedése alapján. Ezt követően viszont arra a következtetésre jutott, hogy az eljárás alá vont vállalkozás nem tudta kihasználni erőfölényes piaci pozícióját a fogyasztókkal szemben, mivel a fogyasztók helyettesítő szolgáltatásként igénybe vették az 1. számú műutat, következésképpen nem tudott visszaélést megvalósítani.

2.2.4. Összefonódások ellenőrzése

121. A versenytörvény VI. fejezetében foglalt összefonódás-ellenőrzési rendelkezések célja, hogy minden, a gazdaság szempontjából lényeges vállalategyesülést vagy felvásárlást (és egyéb irányítástervezést) versenyfelügyeleti ellenőrzés alá vonjon. Ha az adott összefonódás nem hoz létre, vagy nem erősít tovább olyan erőfölényes helyzetet, amely akadályozza a hatékony versenyt, akkor a GVH azt nem tilthatja meg,

ellenkező esetben az összefonódás megtiltható. A Gazdasági Versenyhivatal előzetes vagy utólagos feltételt, illetve kötelezettséget is előírhat az összefonódás hátrányos hatásainak mérséklése érdekében (például: vállalkozásrészek, vagyontárgyak elidegenítésének tilalma, vagy valamely közvetett résztvevő felett gyakorolt irányítás megszüntetése).

122. A versenyre gyakorolt hatás szempontjából a versenykorlátozó hatás minősítésénél külön jelentőséggel bír, hogy az összefonódás versenytársak közötti (horizontális) vagy pedig eladóvevő közötti (vertikális) viszonylatban jön létre. A horizontális összefonódások általában közvetlenül a piaci szerkezet megváltoztatását okozzák, a vertikális összefonódások pedig a kapcsolódó piacokra hathatnak negatívan. Egyes tranzakciók nem sorolhatóak be egyértelműen egyik vagy másik csoportba annak következtében, hogy mind vertikális mind horizontális jellemzőkkel bírnak. Előfordulhat olyan eset is, amikor nincs olyan piac, amelyen mindkét vállalat jelen van. Az ilyen összefonódásnak is lehetnek káros versenyhatásai. Az árukör bővüléséből adódóan (portfólió-hatás), ha egymást kiegészítő áruk gyártói/forgalmazói (szomszédos piacok szereplői) kerülnek egy vállalkozáscsoporthoz, vagy ha valamely vállalkozáscsoport az egyik áru piacán erős piaci pozícióval rendelkezik, gazdasági és pénzügyi helyzete olyan mértékben megerősödik, hogy az összefonódás révén képes lehet a másik áru piacán is versenykorlátozó stratégiák (pl. árukcsolás) alkalmazására (konglomerátum-hatás).

123. 2002-ben 65 összefonódással kapcsolatos ügyzáró határozatot¹⁹ hozott a Versenytanács: 60 esetben az érintett vállalkozások által benyújtott kérelemre, öt esetben pedig olyan eljárás lezárásaként, amelyet a GVH indított hivatalból, mert vélelmezte, hogy az érintett vállalkozások elmulasztottak engedélyt kérni. Egy esetben a kérelmező visszavonta az engedély iránti kérelmét, ami az eljárás megszüntetését vonta maga után, egy másik esetben pedig a Versenytanács jutott arra a következtetésre, hogy az eljárást meg kell szüntetni. A Versenytanács két esetben az engedélykérési kötelezettség hiányát állapította meg,

¹⁸ 1990. évi LXXXVI. tv. a tisztességtelen piaci magatartás tilalmáról

¹⁹ Egy felfüggesztő határozat született ezeken túl, az Arago-Falcotrade (Vj-51/2002) ügyben.

egy eljárásban azt, hogy nincs szó összefonódásról. A 60 érdemben elbírált ügy közül 59 esetben engedélyezte az összefonódást a Versenytanács, két esetben feltétellel, egy esetben pedig kötelezettség teljesítéséhez kötötték az engedélyt, így összesen három esetben került sor GVH beavatkozásra.²⁰ Egy kérelmet időelőttinek találva utasított el a Versenytanács. A 60 érdemben elbírált összefonódásból 47 ügy horizontális, a versenytársak közötti irányításszerzés változását érintette, négy ügyben vertikális, további kilenc ügyben pedig vegyes jellegű szervezeti összekapcsolódásra került sor. A hivatalból indított eljárásokban a GVH három esetben állapította meg az engedélykérés elmulasztását. Egy ügyben,²¹ mivel a hitelintézethez kapcsolódó vállalkozásokkal kapcsolatos jogértelmezés az adott eljárásban került először megfogalmazásra, a GVH eltekintett a bíróság kiszabásától, a további két ügyben pedig együttesen 1,6 MFt bírságot szabott ki. A kérelem benyújtására rendelkezésre álló határidő túllépése miatt pedig nyolc esetben, további 65,92 MFt bírság kivetésére került sor.²²

124. Az egyes ágazatokat illető legjelentősebb esetek ismertetése mellett kiemelésre érdemes néhány kérdés, amelyben a Versenytanács a joggyakorlat szempontjából iránymutató határozatokat hozott.

125. A Versenytanács az **átmeneti irányításszerzés** kérdését 2002-ben két ügyben vizsgálta, és ezekben a határozatokban elsősorban az alanyi kör értelmezése kapcsán merültek fel vitás esetek. A versenytörvény 25.§-a alapján nem minősül összefonódásnak a biztosítóintézet, a hitelintézet, a pénzügyi holding társaság, a vegyes tevékenységű

holding társaság a befektetési társaság vagy a vagyongazdálkodó szervezet átmeneti – legfeljebb egy éves – irányítás- vagy vagyonszerzése, ha annak célja a továbbértékesítés előkészítése, és irányítási jogait nem, vagy csak az ehhez feltétlenül szükséges mértékben gyakorolják. Az első ügyben (Vj-64/2002) a **Heidelberger Zement Aktiengesellschaft** kérelmezte, hogy a Versenytanács hosszabbítsa meg a Duna-Dráva Mészművek Kft. üzlet részének továbbértékesítési határidejét. A Versenytanács ezt a kérelmet elutasította, mivel úgy ítélte meg, hogy a kérelmező nem tartozik a 25.§-ban meghatározott alanyi körbe. A Versenytanács álláspontja értelmében az adott szakaszban meghatározott fogalmak tartalmát elsősorban a vonatkozó magyar jogszabályok alapján kell megállapítani.²³ Ennek megfelelően a Versenytanács nem fogadta el a kérelmező azon álláspontját, hogy a kérelmező vegyes tevékenységű holding társaságnak tekinthető, mivel a vonatkozó jogszabályi feltételeknek nem tett eleget.²⁴

126. A második esetben (Vj-93/2002) a hivatal eljárást indított az **OTP** csoporthoz tartozó **MIB Kft. jogutódja, CD Hungary Ingatlanhasznosító, Forgalmazó és Szolgáltató Rt.** ellen. A vizsgálat arra irányult, hogy a MIB Kft. elmulasztott-e engedélyt kérni a CD Hungary Ingatlanforgalmazó és Szolgáltató Rt. részvényei többségének megszerzésekor. A Versenytanács határozatában azt állapította meg, hogy a MIB Kft. nem tartozott abba a vállalkozáskörbe, amelyre az átmeneti irányításszerzés szabályai alkalmazhatók. A Versenytanács álláspontja szerint a MIB Kft. irányításszerzése csak akkor minősült volna az OTP Bank Rt. (amelyre hitelintézetként alkalmazhatók az átmeneti irányításszerzés 25.§-ban foglalt szabályai) irányításszerzésével azonos hatásúnak, ha a bank a MIB Kft. közvetlen irányítója lenne. Az adott esetben azonban nem ez volt

²⁰ Ebben az ügytípusban a GVH beavatkozás az ügyzáró határozatok közül az engedély iránti kérelem érdemi elutasítását, feltételhez vagy kötelezettséghez kötését, illetve a GVH versennyel kapcsolatos aggályainak önkéntes figyelembevételét foglalja magában. Nem foglalja magában ugyanakkor a GVH beavatkozás fogalma a tisztán adminisztratív típusú jogsértés megállapítását (engedély iránti kérelem elmulasztása), a nem érdemi elutasítást (pl. időelőttiség miatt), a kérelemnek nem a GVH aggályai miatti visszavonását vagy a tranzakció nem emiatt bekövetkező módosítását.

²¹ A (Vj-93/2002) ügyben.

²² Az összefonódásokkal kapcsolatos számszerű összefoglaló információk megtalálhatóak a beszámoló *Táblázatok* c. részének 4.5. táblázatában, valamint további információ található az 5.1. és 10. táblázatokban.

²³ Rendre 1995. évi XCVI. tv. a biztosító intézetekről és a biztosítási tevékenységről 6.§.; 1996. évi CXII. tv. a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról 5.§.; 2001. évi CXX. tv. a tőkepiacról 86.§ (3); 28/1991. (II. 21.) Korm. rendelet az Egyszisztencia Hitelről és Részletfizetési Kedvezményről 3.§ (3); 1996. évi CXII. tv. 2. sz. melléklet Értelmező rendelkezések II. fejezet 6. pont; illetve 1996. évi CXII. tv. 2. sz. melléklet Értelmező rendelkezések II. fejezet 5. pont.

²⁴ 1996. évi CXII. tv. a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról 2. sz. melléklet Értelmező rendelkezések II. fejezet 5. pont.

a helyzet, mivel az OTP Bank Rt. nem közvetlenül, hanem két, többségi tulajdonában levő vállalkozáson keresztül irányította a MIB Kft.-t. Ezek a vállalkozások gazdasági tevékenységet végeznek, sőt, egyikük az eljárás alá vont vállalkozás tevékenységéhez kapcsolódó piacon volt jelen. A Versenytanács, miután az átmeneti irányítás-szerzés nem állt fenn, a részvényvásárlást az összefonódásra vonatkozó általános szabályoknak megfelelően engedélyezte.

127. Ugyancsak jelentős szerepet játszik a Versenytanács gyakorlatában a **nyilvánvalóság** kérdésének megítélése. A versenytörvény 63.§ (3) bekezdésének ac) pontja szerint a versenytanácsi határozatot a kérelem beérkezésétől, illetve a hiányok pótlásától számított 45 napon belül kell meghozni, amennyiben „*az engedély a 30.§ (2) bekezdése alapján nyilvánvalóan nem tagadható meg*”. Arra nézve a versenytörvény nem tartalmaz rendelkezést, hogy az összefonódás mely esetben minősül olyannak, amely „*a 30.§ (2) bekezdése alapján nyilvánvalóan nem tagadható meg*”, de a versenytörvény 30.§ (2) bekezdésére való hivatkozásból az következik, hogy azok az összefonódások engedélyezhetők ilyen módon, amelyek nyilvánvalóan nem hoznak létre, vagy nem erősítenek meg gazdasági erőfölényes helyzetet.²⁵

128. A Versenytanács Vj-90/2002. számú határozatában összefoglalta az eddigi gyakorlatában²⁶ a nyilvánvalóság megítélésében követett elveit. Ezek értelmében az összefonódás megvalósulása esetén kialakuló piaci részesedésekhez kötve, az alábbi esetekben ítélte alkalmazhatónak a versenytörvény 63.§ (3) bekezdés ac) pontját:

a) Az összefonódásnak horizontális, vertikális és portfólió hatásai sincsenek, vagyis:

- nincs olyan érintett piac, amelyen az összefonódásban résztvevő mindkét vállalkozás-csoport jelen van; és

- nincs olyan érintett piac, amelyen az összefonódásban résztvevő két vállalkozás-csoport vevő-eladó kapcsolatban van (lehet) egymással; és

²⁵ A 2002. év során kiadott 65 határozat közül 55 ilyen, ún. egyfázisú eljárás után került kiadásra.

²⁶ Lásd korábban pl. a következő ügyeket: Vj-38/2001., Vj-40/2001., Vj-43/2002.

- az összefonódásban résztvevő két vállalkozás-csoport semmilyen formában (gyártás, forgalmazás stb.) nem érdekelt egymást kiegészítő áruk piacain.

b) Az összefonódásnak van horizontális és/vagy vertikális és/vagy portfólió hatása, de:

- nincs olyan érintett piac, amelyen a két vállalkozás-csoport együttes részesedése meghaladja a 20 százalékot;

- nincs olyan, a két vállalkozás-csoportot (mint vevőt és eladót) összekötő érintett piac, amelyen akár az eladó, akár a vevő vállalkozás-csoport egyedüli piaci részesedése meghaladja a 25 százalékot;

- nincs olyan a portfólió hatással érintett piac, amelyen valamelyik vállalkozás-csoport egyedüli piaci részesedése meghaladja a 25 százalékot.

129. Az EU és a magyar versenyhatóság öt multinacionális vállalati kört érintő ügyet vizsgált. A GVH valamennyi fúziót engedélyezte, egy esetben, **Bayer AG** és az **Aventis Crop Science Holding SA** közötti összefonódás esetében (Vj-181/2001) az Európai Bizottsággal megegyező feltételt írt elő. A további esetekben a **Hewlett-Packard Company** és a **Compaq Computer Corporation** (Vj-161/2001), a **Watson Personal Care Stores S.a.r.l** és a **Rossmann Magyarország Kft.** (Vj-131/2002), a **UPM-Kymmene Beteiligungs** és a **G.Haindl'sche Papierfabriken KgaA** (Vj-117/2001), valamint az **IVECO S.p.A** és az **Irisbus Holding S.L.** közti (Vj-189/2001) összefonódásokat ugyancsak engedélyezte a Versenytanács.

130. Az **infokommunikációs piacon** négy összefonódást bíralt el 2002-ben a Versenytanács. Ezek közül a piaci szerkezetre gyakorolt hatása miatt kiemelkedő jelentőségű a norvég **Telenor Mobile Communication AS** összefonódása a **Pannon GSM Távközlési Rt.**-vel. A tranzakció eredményeként a norvég cég, amely korábban 25,78 százalékos tulajdonrészrel rendelkezett a Pannon GSM-ben, megszerezte a második legnagyobb magyarországi mobiltelefon-szolgáltató társaság részvényeinek 100 százaléka feletti rendelkezési jogot. Az összefonódás kapcsán a Versenytanács vizsgálta a közcélú mobil rádió-

telefon szolgáltatást, az Internet-hozzáférés biztosítását, az üzleti kommunikációs szolgáltatásokat, az internetes telefonszolgáltatást, valamint a mobiltelefonok és tartozékaik értékesítését, és ennek alapján a tranzakciót engedélyezte (Vj-186/2001).

131. A további három esetben ugyancsak engedélyezte a kérelmezett összefonódásokat a Versenytanács. Ezek közt a **Pantel Távközlési és Kommunikációs Rt.** felvásárolta a **Novacom Távközlési Kft.**-t (Vj-133/2002), és mivel a két cég piaci részesedése egyik vizsgált részpiacon sem haladta meg a 20 százalékot, a Versenytanács engedélyezte ezt a tranzakciót. Egy további esetben az **IBM Magyarország Kft.** megszerezte az **ISC-Hungária Informatikai Kft.** üzletrészeinek 75 százalékát (Vj-16/2002). Ebben az összefonódásban az érintett piacot elsősorban az informatikai szolgáltatások piaca jelentette, mivel mindkét fél ezen rendelkezett jelentősebb piaci részesedéssel, azon belül is főleg ezeknek a szolgáltatásoknak a kiszervezésével (outsourcing) kapcsolatban. Ezen a részpiacon a két cég 20-40 százalékos részesedéssel rendelkezett, azonban a Versenytanács megállapította, hogy ez a szegmens még nem különült el elegendő mértékben az informatikai szolgáltatások piacától ahhoz, hogy önálló részpiacként legyen kezelhető, továbbá azt is, hogy ez a részpiac még a kialakulás fázisában van. Mindezek alapján a Versenytanács érintett piacnak az információs szolgáltatások piacát tekintette, és ezt az összefonódást is engedélyezte.

132. Az ipar területét érintően 21 összefonódást bírált el a Versenytanács, 19 ügyből egyet feltétellel, egyet kötelezettség előírásával engedélyezett, két ügyben pedig az eljárást megszüntette. Az ügyek többségét multinacionális vállalatok, vállalatcsoportok kezdeményezték.

133. Az első ügyben az **E.ON Hungária Rt.** kérelmezte az irányításszerzést az **ÉDÁSZ** (Észak-dunántúli Áramszolgáltató) Rt. felett (Vj-63/2002). Az E.ON Hungária Rt. a kontinens legnagyobb, tőzsdén jegyzett közüzemi szolgáltatójának számít, németországi székhelyű E.ON csoporthoz tartozik. A kérelem célja az volt, hogy a francia EDFI csoporttal közösen irányított ÉDÁSZ-ban a közös irányítást kizárólagos irányítássá alakít-

hassa az E.ON. A vizsgált tranzakciónál a Versenytanács figyelembe vette, hogy annak hatásai már a részlegesen liberalizált árampiacon fognak jelentkezni, mivel a villamosenergia törvény²⁷ (a továbbiakban: új Vet.), egyes rendelkezései már 2002. január 1-jétől hatályba lépnek. Az új szabályozás célja, hogy a vonatkozó közösségi irányelvnek megfelelően részleges piacnyitással elinduljon az energia szektor liberalizációja, melynek következtében az ún. feljogosított fogyasztóknak²⁸ módjukban áll majd megválasztani, hogy kitől vásároljanak villamos energiát. Egy ideig még egymás mellett fog élni a mai állapotokat továbbvivő ún. közüzemi rendszer és a várhatóan versenyre épülő kereskedelmi piac. A Versenytanács elemzése kiterjedt továbbá a jövőben várhatóan bekövetkező változásokra is. Az összefonódás versenyhatásainak értékelése során a Versenytanács azt mérlegelte, hogy a liberalizálandó energia piacon az E.ON csoport nem kerül-e olyan gazdasági erőfölénybe, amely a hatékony verseny kialakulását veszélyeztetné. A Versenytanács a fentiek tükrében megállapította, hogy az E.ON csoport helyzeti előnye lényegében a fogyasztási adatokra vonatkozó információs többletből ered. Ez azonban nem alapozta meg az erőfölény kimondásán alapuló versenyhatósági beavatkozást, mivel az összefonódás következtében az E.ON csoport továbbra sem kerül olyan piaci pozícióba, amely lehetővé tenné számára a piac többi szereplőjétől való nagymértékű függetlenedését. Ennek oka, hogy a fogyasztási adatokat nem csak az elosztó ismeri, hanem maga a feljogosított fogyasztó is. Amennyiben egy vállalkozás ki kíván majd lépni a versenypiacra, szükségszerűen a lehetséges kereskedők tudomására fogja hozni a szerződés megkötéséhez nélkülözhetetlen adatokat. Az E.ON csoport információs előnye azonban nem az összefonódás következtében alakult ki, mivel az ÉDÁSZ irányításában már azelőtt is részt vett, az adott területen levő fogyasztói adatok már ismertek voltak számára.

²⁷ 2001. évi CX. törvény a villamos energiáról, egységes szerkezetben a végrehajtásáról szóló 180/2002. (VIII. 23.) Korm. rendelettel.

²⁸ Kormányrendelet 181/2002. (VIII. 23.) szabályozza a feljogosított fogyasztók körét. Feljogosított nagyfogyasztók, akiknek a villamos energia fogyasztása meghaladja a 6,5 GWh-t.

134.A Versenytanács engedélyezte, hogy az **ATEL Energia Tanácsadó Kft.**²⁹ irányítást szerezzen a **Csepeli Erőmű Kft.**, a **Csepeli Áramtermelő Kft.** és az **NRG Csepel Energia Kft.** felett üzletrészeik megvásárlásával (Vj-134/2002). A kérelmező mögött az **ATEL AG** Svájc vezető villamosenergia szolgáltatója, áramtermelője áll. A kérelmező anyacége a villamos áram tényleges import piacán 37 százalékos, a kérelmezett Csepeli Áramtermelő Kft. pedig 7,4 százalékos piaci részesedéssel bír. A tervezett tranzakció révén bár koncentráció-növekedés jött létre, azonban ez nem érte el azt a szintet, ami erőfölény létrejöttét valószínűsíthette volna. Az összefonódás vertikális hatásainak elemzése a még nem liberalizált villamosenergia piac keretei között nem fedett fel olyan kapcsolatot, amely versenykorlátozó hatású lenne.

135.A **cement piacot** érintően három ügyben (Vj-124/2001, Vj-17/2001, Vj-64/2002) járt el a Versenytanács. A GVH vizsgálta, hogy a **Holcim Hungária Cementipari Rt.**, a **Breitenburger Auslandsbeteiligungs GmbH** (a továbbiakban: BAB) és a **CeBeKa Vagyonkezelő Kft.** meghatározó befolyást szerzett-e a **Hejőcsabai Cement és Mészipar Rt.** (a továbbiakban: HCM) felett, amikor 1996-ban a HCM részvényeinek jelentős részét megszerezte (Vj-17/2001). Az eljárást a Versenytanács megszüntette, mivel az érintett vállalkozások részvényvásárlása nem volt engedélyköteles. Az eljárás során a Hejőcsabai Cement és Mészipar Rt. tulajdonviszonyainak alakulását követte nyomon a Versenytanács, az ügy vizsgálatának kronológiájában haladva elvi jelentőségű megállapításokat tett a jövőbeni ügyeinek egységes értelmezése érdekében, az elévülés, a közös erőfölény és a személyi hatály törvényi tényállásaival kapcsolatban. A GVH-nak a versenytörvény 67.§ (4) bekezdése alapján a jogsértés elleni fellépésre három éven belül van lehetősége. Az ún. állapot jellegű jogsértéseknél, amikor a jogsértő magatartás olyan állapotot idéz elő, amely sérti a versenytörvény előírásait, a jogsértő állapot megszűnésétől számítandó a három év.³⁰ Az engedélykérés elmulasztásával elkövetett jogsértésnél azonban, ha az összefonódás iránti kérelem benyújtására rendelkezésre álló időszaktól lenne számítandó az elévülési idő, akkor ez

²⁹ Az ATEL többségi tulajdonosa a Motor Columbus AG, amelyben jelen van 20-20 százalékosos tulajdoni hányaddal az RWE és az EdF.

számos visszaélésre adhatna alapot. A versenytörvénynek nincs olyan előírása, amely az engedélykérés elmulasztása esetén egy bizonyos időponttól legitimizálná a nem engedélyezett összefonódást: az engedély kérésére vonatkozó kötelezettség mindaddig fennáll, ameddig az adott összefonódás megszűnésétől három év el nem telt. Ebben az ügyben a Versenytanács megállapította, hogy az 1996-ban bekövetkezett eseményekre kiterjedt a versenytörvény hatálya, az nem évült el. A közös erőfölénnyel kapcsolatban a Versenytanács eljárásában a strukturális és oligopolisztikus kapcsolatok elemzése során arra az álláspontra jutott, hogy a BAB és a Heidelberger-Schwenk által irányított vállalkozások között érdemi verseny nem volt. A BAB és a Heidelberger-Schwenk által irányított vállalkozások közös erőfölényét más kapcsolatok is alátámasztották, az együttes piaci viselkedés irányába ható tényezőként értékelte a Versenytanács az évről évre növekedő importtal szembeni fellépést, melynek célja a keleti árukkal szemben piacvédelmi intézkedések bevezetése volt. Fentiekből következően a BAB HCM feletti meghatározó befolyásszerzése elégséges volt ahhoz, hogy az adott piacon több vállalkozás közös erőfölényes helyzetbe kerüljön, így a tranzakció nem lett volna engedélyezhető. A harmadik álláspont a korábbi versenytörvény³¹ személyi hatálya újraértelmezésének alkotmányos korlátait elemezte és arra a végső következtetésre jutott, hogy az 1996-ban hatályban lévő versenytörvény személyi hatálya alapján a vizsgált vállalkozások ügyletei nem voltak engedélykötelesek. Összefoglalva: a tranzakció nyomán a cementiparban a versenyre káros hatású változások mentek végbe, csökkent az egymással versenyzők száma. A Versenytanács azonban a jogbiztonsággal és az alkotmányos jogokkal nem tartotta összeegyeztethetőnek az egyes korábbi határozataiban lefektetett értelmezések újraírását, különösen nem egy már hatályon kívül helyezett törvény (Vtv.) alapvető fogalmainak újraértelmezését.

³⁰ 1996. októberében a részvényeladásokat követően a BAB a HCM fölött meghatározó befolyást szerzett, e jogsértéssel szembeni fellépési lehetőség elévülési ideje a HCM feletti, nem engedélyezett, így jogsértő meghatározó befolyás megszűnésétől, azaz a HCM megszűnésétől számítandó. A Versenytanács megállapította, hogy a versenyfelügyeleti eljárás megindítása és a HCM megszűnése között nem telt el a három év.

³¹ 1990. évi LXXXVI. törvény a tisztességtelen piaci magatartás tilalmáról.

136.A Versenytanács engedélyezte a **Heidelberg Zement Aktiengesellschaft**nak a **Duna-Dráva Mészművek Kft.** 50 százalékos üzletrészenek megvásárlását (Vj-64/2002) és ezáltal a vállalkozás feletti egyedüli irányítás megszerzését. Elutasította ugyanakkor a Duna-Dráva Mészművek Kft.-ben megszerzett üzletrésze továbbértékesítési határidejének meghosszabbítását és bírságot szabott ki az összefonódás késedelmes benyújtása miatt. A kérelmező átmeneti irányítást kívánt szerezni a Duna-Dráva Mészművek Kft. felett, de a Versenytanács az átmeneti irányítás-szerzés törvényi feltételeit nem tartotta megállapíthatónak. A mésztermékek piacán a DDM Kft.-nek 2001-ben 18 százalékos piaci részesedése volt, az összefonódás következtében a Heidelberg piaci részesedése kilencről 18 százalékosra emelkedett, illetőleg a piaci résztvevők száma eggyel csökkent. A mészpiacon így négy jelentősebb hazai termelő maradt, amelyeknek közel azonos, 15-20% körüli piaci részesedése van. Ezen túlmenően az import aránya mintegy 10 százalék, és további 15 százalékot fednek le a mészhelyettesítő termékek. Az összefonódás hatására csekély mértékű koncentráció-emelkedés történt.

137.A **gyógyszerpiac** területén, elsősorban a nagykereskedelmet érintően folytatódott a korábbi években tapasztalt koncentrálódási folyamat. A három versenytanácsi határozat közül kettő a nagykereskedelmet, egy pedig a gyártást érintette. Három gyógyszergyár, a **Richter Gedeon Rt.**, az **Egis Gyógyszergyár Rt.** és a **Béres Gyógyszertár Rt.** (a Béres Befektetési Rt.-n keresztül), valamint a 14 gyógyszerész által létrehozott **Magyar Gyógyszer Rt.** részvételével megalakult konzorcium a **Hungaropharma Gyógyszerkereskedelmi Rt.** felett szerzett irányítást (Vj-182/2001). A konzorcium privatizációs eljárásban szerezte meg a jogot az addig 100 százalékban állami tulajdonban lévő nagykereskedelmi cég 50+1 szavazatot biztosító részvény-csomagjának megvételére. A Hungaropharma Rt. a gyógyszer-nagykereskedelemben az összefonódást megelőzően is piacvezető szerepet töltött be. Az összefonódás következtében a hazai összes gyógyszerforgalom több, mint a felének bonyolítása egy vállalatcsoport kezébe került, amely azonban mégse vetett fel komoly versenyaggályokat, mivel a gyógyszer-nagyke-

reskedelemben mintegy 50 cég működik, árverseny csak a jogszabály által maximált árrésen belül folytatható, a piacralépés szabad, bár szigorú normatív jogi feltételeknek kell megfelelni. A magyar gyógyszerpiacon a gyógyszerellátás biztonságát számos jogszabály garantálja, amelyek ugyanakkor jelentős mértékben beszűkítik a piaci résztvevők: a gyártók, a nagykereskedők és a kiskereskedők (patikák) mozgásterét. A gyógyszer-nagykereskedelem sajátosságainak mérlegelésekor a Versenytanács arra a megállapításra jutott, hogy az összefonódás nem fogja csökkenteni sem a konzorciumon belüli, sem az azon kívüli gyógyszergyártók versenyét. Az egyenként számottevő vevői hatalommal nem rendelkező gyógyszertárak hátrányos helyzetbe kerülhetnek a Hungaropharmával szemben, ha nem biztosított számukra a máshoz fordulás lehetősége, azaz, ha a konzorciumi gyártók termékeihez csak a Hungaropharmán keresztül juthatnak hozzá. Ilyen helyzet jöhet létre: egyrészt, ha egy bizonyos földrajzi területen a Hungaropharmának nincs jelentős versenytársa; másrészt, ha a konzorciumi gyártók a Hungaropharmát saját termékeikre vonatkozóan kizárólagos forgalmazói jogokkal ruházzák fel. E körülményekre tekintettel az irányításszerzés engedélyezését a Versenytanács kötelezettségek vállalásához kötötte, amelyek értelmében a konzorcium gyártók termékeiből továbbra is biztosítani kell a gyógyszertárak és a kórházak diszkriminációmentes kiszolgáltatását, továbbá a szindikátusi szerződés változtatásáról a GVH-t három évig kötelesek tájékoztatni.

138.A másik a gyógyszer-nagykereskedelem struktúráját érintő akvizíció a **Phoenix Pharma Gyógyszerkereskedelmi Rt.** tulajdonszerzése volt a **Bellis Gyógyszerkereskedelmi Rt.** felett (Vj-99/2002). Az engedélyezett összefonódás révén a korábban piacvezető Hungaropharmának vele összemérhető piaci erejű versenytársa jött létre. Az összefonódás pozitív hatásaként megszűnt a Béres Gyógyszergyártó Rt. és a Bellis között korábban érvényben lévő (a Béres termékekre vonatkozó) kizárólagos forgalmazási megállapodás. A Bellis megszerzésével a Phoenix Pharma számottevő kapacitásokhoz jutott az ország keleti részén is, ahol korábban csak a Hungaropharmának voltak jelentős raktár- és elosztó-létesítményei.

139. A vegyipari vertikumban a Versenytanács azzal az előzetes feltétellel engedélyezte, hogy a **Bayer AG** (Bayer) megvásárolja az **Aventis SA**. agrokémiai üzletágát tömörítő **Aventis Crop Science Holding SA** (ACS) (Vj-181/2001) valamennyi részvényét, hogy a Bayer a határozat meghozatalától számított hat hónapon belül megváltik Metamitron (Goltix) üzletágától. A Bayer vállalása megegyezett az Európai Bizottság irányába tett vállalásával, mely szerint el kell adnia egész Európára nézve (Magyarországon is) a Metamitron növényvédőszer hatóanyag üzletágát, ideértve a különböző Goltix védjegyeket. Ezzel válik elkerülhetővé, hogy az összefonódás gazdasági erőfölényt növelő hatása verseny problémákat (piac lezárás, árukapcsolás stb.) idézzen elő. Az utóvizsgálat alapján a Versenytanács megállapította, hogy az előzetes feltétel teljesült, a kérelmező eleget tett rendszeres beszámoló kötelezettségének.

140. Az élelmiszeripar területét illetően 2002-ben 15 határozatot hozott a Versenytanács. Ezek közül kiemelkednek az Arago húsipari akvizícióival kapcsolatos ügyek. Az **Arago Befektetési Holding Rt.** 41,34 százalékos tulajdoni és 44,64 százalékos tényleges szavazati részesedéssel a **Pick** 2001. április 25-én tartott évi rendes közgyűlésén javaslatot nyújtott be a az újonnan megválasztandó vezető tisztségviselők személyére (Vj-178/2001). Az Arago 2001. október elsején a Pick részvényeinek 100 százalékos felvásárlására tett nyilvános ajánlatot, majd október 27-én kérelmet nyújtott be a GVH-hoz, hogy az engedélyezze a Pick feletti irányításszerzést. A Versenytanács az összefonódást engedélyezte, álláspontja szerint viszont erre már április 25-én sor került, mivel az Arago már ekkor tényleges (de facto) irányítást szerzett a Pick felett. Emiatt késedelmi bírságot szabtak ki. Eközben az **Arago Rt.** 2001. augusztus 6-án a **Falcotrade Húsipari és Kereskedelmi Kft.**-ben meglévő 49,99 százalékos részesedését 53,3 százalékra emelte, majd ezt a részesedést 2001. augusztus 30-án eladta a **Ringa Húsipari Rt.**-nek, amelyben viszont a Pick birtokol 88,1 százalékos részesedést. Az Arago augusztus 6-án szerzett irányításszerzéséhez nem kérte a Versenytanács hozzájárulását, mivel állítása szerint az csak átmeneti irányításszerzés, hiszen azt augusztus 30-án át is adta a Ringának. Az előző Versenytanácsi határozat értelmében

viszont az Arago Pick feletti irányításszerzésének dátuma 2001. április 25., így az Arago a Picken keresztül a tranzakció időpontjában már a Ringát is irányította, így a kérdéses vállalkozást (Falco-trade) valójában nem idegenítette el, így befolyásszerzése nem átmeneti. A Versenytanács ezért a Ringa által a Falcotrade-del történő összefonódás engedélyezésére benyújtott kérelmet (Vj-155/2001) időelőttinek minősítve elutasította, mivel az Arago, akitől a Ringa a Falcotrade feletti irányításszerzést megszerezte, nem kért engedélyt irányításszerzésére a Versenytanáctól, így annak tulajdonában a – jogerős versenytanácsi határozat hiányában – nem volt annyi részvényhányad, amit a kérdéses tranzakcióban a Ringa Rt.-nek átadott. Az Arago Befektetési Holding Rt. ellen összefonódás engedélyezése iránti kérelem elmulasztása tárgyában indított eljárást (Vj-51/2002) pedig felfüggesztette, mivel az Arago 2002. április 17-i keltezéssel felülvizsgálat iránti keresetet nyújtott be a bírósághoz, amelyben kérelmezte, hogy a bíróság helyezze hatályon kívül a Vj-155/2001 számú határozatot és kötelezze a GVH-t új eljárás lefolytatására, vagy változtassa meg oly módon, hogy kimondja: az Arago irányításszerzése a Falcotrade felett a versenytörvény 25.§-ának megfelelően átmeneti irányításszerzésnek minősül, mivel az Arago célja továbbértékesítés volt egy olyan vállalatcsoport részére, amely felett de facto irányítást a továbbértékesítés időpontjában az Arago nem gyakorolt.

141. Az élelmiszeripar nemzetközi vonatkozású ügyei közül kiemelkedik a **Raffinerie Tirlemoise SA** irányításszerzése a **Financiere-Franklin Roosevelt S.A.S.** felett (Vj-127/2001). Ennek a tranzakciónak kapcsán a magyar cukorpiac két nagyon jelentős szereplője, az Eastern Sugar Cukoripari Rt. (korábbi nevén Kabai Cukorgyár Rt.), illetve a Magyar Cukor Rt. került közvetett tulajdonosi viszonyokon keresztül a német Südzucker AG irányítása alá. Mivel a Versenytanács arra a megállapításra jutott, hogy a piaci szerkezet versenyre káros változását nem ellensúlyozza hatékonyságnövekedés, az összefonódást csak feltételekkel engedélyezte. Ezen feltételek értelmében az Eastern Sugar Cukoripari Rt. feletti irányítási jog átszáll a Tate & Lyle csoportra (amely, akárcsak a Südzucker által irányított társaságok, 50 százalékos részesedéssel rendelkezik ebben

a cégben), továbbá a feltétel teljesítését követően három évig a Raffinerie Tirlementiose SA köteles gondoskodni arról, hogy az Eastern Sugar Cukoripari Rt. igazgatóságának határozatait és jegyzőkönyveit a GVH részére haladéktalanul megküldjék.

142. A pénzügyi szolgáltatások területén a múlt évben hat határozatot hozott a Versenytanács. Ezek közül nem minősült vállalkozások összefonódásának a **Magyar Posta Rt.** irányításszerzése a **Postabank és Takarékpénztár Rt.** felett (Vj-45/2002), amire az 1063/2001. (VI. 30.) sz. kormányhatározat alapján került sor. Mivel a tranzakcióban érintett mindkét cég a magyar állam 100 százalékos tulajdonában van, a Versenytanács határozatában arra a következtetésre jutott, hogy ebben az esetben nem jön létre új irányításszerzés, hanem csak az irányítás technikája változik meg. A határozatban kimondásra került, hogy az állami vállalatokra vonatkozóan nincs a magán (nem-állami) vállalkozásoktól különböző módon értelmezett irányításfogalom, azaz a vállalkozások irányítása tekintetében nem szabad különbséget tenni a tulajdonformák alapján. Három esetben (Vj-26/2002, Vj-74/2002, Vj-113/2002) hozott határozatot a Versenytanács olyan ügyben tavaly, amikor a pénzügyi szféra egyes szereplői (a **Creditanstalt-IB Értékpapír Rt.** az **Erste Bank Befektetési Rt.**, valamint az **Erste Bank Hungary Rt.**) állomány-átruházási szerződéseiket csak késve jelentették be a GVH-nál. Ezek közül az egyik ügyben (CA-IB) a Vj-12/1999 ügy kapcsán került sor új eljárás lefolytatására, mert az átruházott ügyfélállomány forgalmi értékének vitatott volta miatt a Fővárosi Bíróság új eljárást rendelt el. A Versenytanács ebben az ügyben fenntartotta korábbi döntését, valamint az új ügyekben is hasonló tartalmú határozatot hozott, miszerint a késedelmes bejelentés miatti bírságkiszabás mellett az állományátruházási szerződéseket engedélyez.

2.3. Ágazati vizsgálat

143. A GVH elnöke a versenytörvény 2001. februárjától hatályos módosítása alapján határozattal, határidő megjelölésével felvilágosítást kérhet egy adott ágazat vállalkozásaitól a piaci folyamatok megismerése és értékelése céljából, ha a piaci jelenségek a verseny sérülésére utalnak. Az összegyűjtött információk részletes elemzésével ágazati vizsgálat készül.

144. A Gazdasági Versenyhivatal 2002. novemberében zárta le a 2001-ben indított, a **mobil rádiótelefon ágazat** 1998 és 2001 közötti általános versenyviszonyainak elemzését, a piaci folyamatok irányainak feltárását és az érintett piacoknak a meghatározását célul tűző ágazati vizsgálatát. A GVH az ágazati vizsgálat során összegyűjtött tapasztalatait 2002. szeptemberében átfogó tanulmányban rögzítette (a továbbiakban ágazati tanulmány), amelyet – az érintett vállalkozások, a közigazgatásban érintett szervek és a tudományos élet képviselői bevonásával lefolytatott – szakmai egyeztetést követően 2002. novemberében hozott nyilvánosságra.³² Megemlítendő, hogy a tanulmány egyes következtetéseit³³ az érdekelt vállalatok némelyike vitatta.³⁴

145. Az ágazati tanulmányban a GVH arra a következtetésre jutott, hogy a mobil rádiótelefon szolgáltatás ágazatát nem lehet egyetlen, egységes érintett piacként kezelni. A keresleti és a kínálati helyettesíthetőség szempontjait figyelembe véve megállapítható, hogy a végfelhasználók, azaz az előfizetők számára nyújtott szolgáltatások összessége (az ún. retail szolgáltatások), illetve a más távközlési szolgáltatóknak nyújtott szolgáltatások csoportja (az ún. wholesale szolgáltatások) elkülönült piacokat alkotnak.³⁵ Fontos következtetése a vizsgálatnak, hogy a mobil szolgáltatók a retail piacon, azaz a saját előfizetőiknek nyújtott szolgáltatások tekintetében jellemzően versenyeznek egymással³⁶. E verseny a szolgáltatók által kialakított különböző szolgáltatás-csoportok között zajlik, és azt – a vizsgált időszakban – elsősorban az új fogyasztók megszerzéséért vívott harc élte³⁷. A kínálati oldalon a szabályo-

³² Az ágazati vizsgálat eredményeiről készült tanulmány megtekinthető a GVH honlapján, a www.gvh.hu címen az Értékelések főmenü Álláspont, elemzés almenüjében, Mobil ágazati vizsgálat (2002) menüpont alatt.

³³ Különös tekintettel a hívásvégződtetési piacokkal kapcsolatos álláspontra.

³⁴ A vitatott témaköröket bemutatja a szakmai konzultációról készült, honlapunkon elhelyezett emlékeztető, mely összefoglalóan áttekinti az érdemi észrevételeket.

³⁵ A két szolgáltatási csoport szakmában elfogadott angol elnevezésére – retail és wholesale – azért volt szükség, mert a magyar „kiskereskedelmi” és „nagykereskedelmi” kifejezés félreértésekre adhatott volna okot.

³⁶ A GVH az ágazati vizsgálat során csak a hívás forgalmi szolgáltatásokkal foglalkozott részletesen, nem tért ki az értéknövelt és egyéb szolgáltatások témakörére.

zás következtében új szereplő megjelenésére nem lehetett számítani, az állam a koncessziós szerződésekben vállalt moratórium értelmében 2002. december 31-ig nem ad ki újabb szolgáltatási engedélyt sem hálózattal rendelkező, sem ún. virtuális mobil szolgáltató részére.

146. Az ágazati vizsgálat keretében a retail piaccal kapcsolatban a GVH a vezetékes és a mobil szegmens helyettesíthetőségét is megpróbálta felmérni. A rendelkezésre álló adatok alapján azt lehetett megállapítani, hogy a vezetékes és a mobil hívások különböző jellemzőik miatt általánosságban nem tekinthetők egymás helyettesítő termékeinek. Két olyan részpiacot azonosított ugyanakkor a vizsgálat, ahol a keresleti helyettesítés elvi lehetősége fennáll³⁷, azonban empirikus adatok hiányában a helyettesítés tényleges mértékét nem lehetett feltárni.

147. Azok a szolgáltatások sorolhatók a wholesale szektorba, amelyeket a szolgáltatók egymásnak illetve más távközlési szolgáltatóknak nyújtanak. A vizsgált időszakban hatályos szabályozás értelmében az ebbe a kategóriába tartozó szolgáltatások közül a mobil szolgáltatók ténylegesen csak a nemzetközi és belföldi roaming, a végződés, illetve a vezetékes szolgáltató részére hívásindítás szolgáltatásokat nyújtották. Ezen belül az ágazati vizsgálat keretében a GVH a végződési szolgáltatásokat elemezte részletesen. Ennek során a GVH megállapította, hogy a keresleti és a kínálati helyettesítés lehetőségeit is figyelembe véve az egyes szolgáltatók hálózatába irányuló hívások elkülönült piacot alkotnak, azonban további szegmentáció, a hívások indítási iránya

alapján történő megkülönböztetése nem indokolt³⁹. A wholesale szolgáltatások szerepe a jövőben – új szolgáltatók megjelenése esetén, különösen virtuális, azaz hálózattal nem rendelkező mobil operátorok piacra lépésével – felértékelődhet.

148. Olyan piaci zavarokra utaló jelek mutatkoztak már a wholesale piacon az ágazati tanulmány elkészítése előtt, melynek következtében a Hivatal 2002. február 7-én versenyfelügyeleti eljárást indított a közcélú rádiótelefon szolgáltatók és a közcélú távbeszélő szolgáltató MATÁV Rt. ellen.⁴⁰ Valószínűsíthetően éppen a párhuzamosan zajló versenyfelügyeleti eljárás következtében több érintett vállalkozás is vitatta az ágazati tanulmány nyilvánosságra hozatalának körülményeit.⁴¹

149. A mobil rádiótelefon szolgáltatás ágazatára vonatkozó vizsgálat ugyan az 1998-2001 közötti időszakot ölelte fel, ám leszögezhető, hogy 2002 folyamán nem történtek az ágazatban jelentős szerkezeti változások. A piac továbbra is oligopol szerkezetű, három digitális és egy analóg technológiát alkalmazó szolgáltatóval. Az analóg szolgáltató (Westel Rádiótelefon Kft.) egyre inkább háttérbe szorul, míg a digitális mobil szolgáltatók (Westel Mobil Rt., Pannon GSM Rt., V.R.A.M. Távközlési Rt.) piaci pozíciója tovább erősödött; a mobil előfizetők száma a 2001. decemberi 4,9 millió főhöz képest 2002. decemberére megközelítette a 6,94 milliót.

2.4. A bírósági felülvizsgálat tapasztalatai

150. A hatályos versenytörvény – csakúgy, mint az előző – lehetővé teszi, hogy az ügyfél a GVH érdemi határozatának felülvizsgálatát keresetben kérje (megtámadja) a bíróságon. A kereset nyomán indult közigazgatási perben – melyet I. fokon a Fővárosi Bíróság, II. fokon pedig a Legfelsőbb Bíróság folytat le – a bíróság a GVH határozatát

³⁷ A piac bővülésének lassuló tendenciájával a verseny központi terepe valószínűsíthetően fokozatosan áttérrelődik az egymás fogyasztóiért folytatott harc felé és ezáltal felértékelődik a fogyasztók lojalitásának növelésére vonatkozó stratégia.

³⁸ Ez az üzleti fogyasztóknak biztosított mobil hívás szolgáltatások és a vezetékes távolsági hívás szolgáltatások területe, illetve a jellemzően passzív kisfogyasztók számára biztosított előfizetés.

³⁹ A piaci hatalom tekintetében – más irányból ugyan, de – a GVH megállapításaihoz hasonló következtetésre jutott a mobil szolgáltatások vonatkozásában a Hírközlési Döntőbizottság is, amikor az összekapcsolási szolgáltatási piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóknak nyilvánította a két legnagyobb digitális mobil szolgáltatót, a Westel Mobil Rt-t és a Pannon GSM Rt-t. (ld. a Hírközlési Döntőbizottság DB-3605-1116/2002. sz. határozatát).

⁴⁰ A Vj-22/2002. számú versenyfelügyeleti eljárás a Beszámoló összeállításának időpontjában még folyamatban van.

⁴¹ A jogi természetű viták egyrészt adatvédelmi, másrészt közigazgatási eljárási kérdéseket érintettek. Az előbbi kérdéskör tekintetében az Adatvédelmi Biztos állásfoglalása szerint a GVH jogszerűen járt el a nyilvánosságra hozatal során. Az utóbbi témakörben a bírósági eljárás folyamatban van.

megváltoztathatja, illetve a határozatot hatályon kívül helyezve új eljárás lefolytatására kötelezheti a GVH-t.

151. Az előző és a hatályos versenytörvény alapján eddig összesen 493 közigazgatási per indult, amelyekből ezidáig 395 zárult le jogerősen. Ezek közül a bíróságok 34 esetben változtatták meg részben vagy egészben a GVH határozatát a jogalap tekintetében (vagyis, hogy történt-e jogsértés, vagy sem), 49 ítéletben pedig kisebb-nagyobb mértékben csökkentette a bíróság a GVH által kiszabott bírságot. További 21 olyan ügy volt, amelyben a bíróság új eljárás lefolytatására kötelezte a GVH-t.

2.4.1. Korábban hatályos versenytörvény

152. Az 1996. végéig hatályos versenytörvény alapján hozott és az érintettek által a bíróságon megtámadott, összesen 290 határozat felülvizsgálata a Fővárosi Bíróságon lezárult, és a Legfelsőbb Bíróságon is csupán két per van folyamatban.

153. A folyamatban lévő perek egyike a kávékartell-ügy (Vj-185/1994), mely kapcsán a 2001-es tevékenységről szóló beszámoló úgy tájékoztattott, hogy a Fővárosi Bíróság ítéletét követően a Legfelsőbb Bíróság is helybenhagyta a GVH azon határozatát, mely az összehangolt magatartás közvetett bizonyítékokkal történő bizonyításán alapult. Ezt követően azonban a Legfelsőbb Bíróság – mint felülvizsgálati bíróság – megváltoztatta a Legfelsőbb Bíróság korábbi, e tárgyban hozott ítéletét, és új eljárásra kötelezte a Fővárosi Bíróságot, mert az nem indokolta ítéletében kellő részletezettséggel azt, hogy miért nem fogadta el az eljárás alá vont által megbízott szakértő (Pénzügykutató Rt.), jogsértés elkövetését cáfoló véleményét. Az új eljárásban a Fővárosi Bíróság hatályon kívül helyezte a GVH határozatát. A Fővárosi Bíróság ítélete ellen fellebbezést terjesztett elő a GVH a Legfelsőbb Bírósághoz.

154. A jogalap tekintetében jogerősen egészében megváltoztató bírósági ítéletek az összes jogerős bírósági döntés hét százalékát teszik ki. Ez – függetlenül a még le nem zárult két ügy végkimenetelétől – azt jelzi, hogy az előző versenytörvény alkalmazásában nagyfokú jogalkalmazási harmó-

nia volt a GVH és a bíróságok között, melynek értékelésénél attól sem lehet eltekinteni, hogy a versenyjog 1991-től gyakorlatilag teljesen új jogágként jelentkezett a magyar jogrendszerben.

155. Az előzőeken túlmenően a Fővárosi Bíróság egy, míg a Legfelsőbb Bíróság öt esetben helyezte hatályon kívül a GVH határozatát. Ezek közül két ügyben 2002-ben hozott új határozatot a GVH.

156. Az Első Magyar Koncessziós Autópálya Rt. ellen indult ügyben (Vj-188/1996 és Vj-47/2002) a GVH ismételten elutasította a Magyar Autóklub és egy magánszemély kérelmét. Az új eljárásban a GVH érdemben vizsgálta a kérelmet, figyelembe véve a Legfelsőbb Bíróság azon megállapítását, mely szerint a koncessziós szerződésekben szereplő kérdések vonatkozásában alkalmazható a versenyjogi kontroll, mivel a koncessziós szerződésben kikötött ár nem hatósági ár, és nincs olyan jogszabályi rendelkezés, mely kiemelné a koncesszor gazdasági tevékenységét a versenytörvény hatály alól. Végző konklúzióként a Versenytanács megállapította, hogy az ELMKA Rt., mint koncesszor vállalkozás díjalkalmazása a korábban hatályos versenytörvény hatálya alá tartozóan megítélhető, azonban az az erőfölényes helyzetnek tekinthető piaci pozícióját objektíve nem tudta a fogyasztókkal szemben kiaknázni, ezért nem marasztalható az erőfölénnyel való visszaélést tiltó rendelkezés megsértése miatt. A határozat ellen a kérelmező a Fővárosi Bírósághoz fordult, ahol az eljárás még folyamatban van.

157. A Rába Magyar Vagon- és Gépjármű (Rába) Rt. esetében a kérelmező Kowax Rt. sérelmezte a Rába Rt. fogyasztói tájékoztatását, mely szerint a Kowax gázolaj adalékanyag használatát gyártmánya tekintetében garancia időben „nem engedélyezi”, azon túl pedig nem javasolja. A Rába Rt. nyilatkozata miatt fontos üzleti partnerek (pl. Volán vállalatok) szüntették be az egyébként szabványnak megfelelő minőségű adalékanyag vásárlását, ami érzékenyen érintette a Kowax Rt.-t. A Versenytanács igazolva látta a gazdasági erőfölényt, és a piacralépés akadályozásának tényállását, ezért a jogsértő magatartás folytatásától eltiltotta a Rába Rt.-t (Vj-187/1996). Az új eljárásban (Vj-53/2002) – figyelembe véve a Legfelsőbb Bíróság azon megállapítását, hogy a rendelkezésre álló adatok alapján a Rába Rt. gazdasági

erőfölényes helyzete nem állapítható meg – a Versenytanács a Kowax másodlagos kérelme alapján megállapította, hogy a Rába Rt. a törvény generálklauzulájába ütköző tisztességtelen piaci magatartást tanúsított, és jogutódjával (Rába Járműipari Holding Rt.) szemben bírságot szabott ki.

2.4.2. Hatályos versenytörvény

158. A hivatalból indított eljárások körében a határozatok megtámadása tekintetében 2002-ben is folytatódott az a korábbi éveket jellemző tendencia, hogy a marasztaló határozatok közel felét támadják meg, míg a megszüntető határozatok esetében gyakorlatilag minden negyedik-ötödik határozat felülvizsgálatát kéri – szinte kivétel nélkül – a bejelentő.

159. A kérelmemre indult eljárásokban – 2001-es törvénymódosítással is összefüggésben – a korábbinál gyakrabban köti a kérelem teljesítését (a kartell mentesítését, illetve az összefonódás engedélyezését) feltételhez a Versenytanács. Az összefonódás engedélyezési eljárásokban ezt – a korábbi évekhez hasonlóan – 2002-ben is tudomásul vették az érintettek. Ezzel szemben a kartell mentesítésben előírt feltételt két esetben (Vj-64/2001 és Vj-169/2001) is megtámadták a bíróságok előtt. Szintén bírósághoz fordultak egy korábbi kartellmentesítés visszavonása (Vj-45/2001), illetve egy időelőttinek minősülő összefonódás engedélyezése iránti kérelem elutasítása (Vj-155/2001) miatt.

160. A kérelemnek a törvényben előírt határidőt követő benyújtása esetén a Versenytanács bírságot szabhat ki. Ezt az érintett vállalkozások általában tudomásul veszik. 2002-ben azonban kilenc ilyen eset közül egyben a marasztalt bírósághoz fordult (Vj-61/2002).

161. A jelenlegi versenytörvény alapján eddig megtámadott 203 határozat több mint fele (115 határozat) jogerősen elbírálásra került. Ezek közül a Fővárosi Bíróság négy, a Legfelsőbb Bíróság pedig három esetben változtatta meg a jogalap tekintetében a Versenytanács határozatát, további hat esetben pedig kisebb-nagyobb mértékben csökkentették a bíróságok a kiszabott bírságot. Az előzőek egyértelműen jelzik, hogy a korábbi (1996. végéig hatályos) versenytörvény

alkalmazásában a bíróságok és a GVH között kialakult jogalkalmazási harmónia, a hatályos versenytörvény alkalmazása során is fennmaradt.

162. 2002-ben a Fővárosi Bíróság egy (Vj-77/2001) a Legfelsőbb Bíróság pedig két (Vj-48/1998 és Vj-55/1998) esetben változtatta meg a Versenytanács határozatát. Ezek mellett a Fővárosi Bíróságon egy, míg a Legfelsőbb Bíróságon négy bírságcsökkentő ítélet született.

163. A Fővárosi Bíróság 2002-ben öt esetben helyezte hatályon kívül a Versenytanács határozatát, és kötelezte új eljárás lefolytatására a hivatalt. Ezek közül négy esetben a GVH fellebbezést nyújtott be a Legfelsőbb Bírósághoz, amelyek elbírálása még nem zárult le, míg egy eseten (Vj-110/1999) megindította a versenyfelügyeleti eljárást, amelyben azonban döntés még nem született.

2.5. Bírságbeszedési gyakorlat

164. A Versenytanács jogsértés megállapítása esetén bírságot szabhat ki, ami – a jogsértő magatartás további folytatásától való eltiltás mellett – a törvénybe ütköző magatartás másik szankciója. Alapvető érdek fűződik ahhoz, hogy a végrehajtható bírságok behajtása kellően hatékony legyen.

165. A 2002-ben 40 bírságot kiszabó határozatot hozott a Versenytanács. A kiszabott bírság összege: 444.192 e Ft. A versenytörvény 2001. februárjától hatályos módosítása szerint a bírság befizetésére a határozat esetleges bírósági megtámadásának nincs halasztó hatálya, ezért a kiszabott bírság korábbi éveknél lényegesen nagyobb hányada került befizetésre. (A részletes adatokat az 5.1 táblázat tartalmazza).

166. A bírság azonnali végrehajthatósága, és ebből adódó befizetése, illetve befizettetése más oldalról azt jelenti, hogy a bírságot kiszabó határozat bíróság általi megváltoztatása (a bírság törlése vagy mérséklése) esetén, a befizetett bírságot vissza kell fizetni az eljárás alá vont vállalkozásnak. Erre eddig egy esetben került sor (Vj-77/2001).

167. A 2002-es határozatok alapján befizetett jelentős összegű bírság ellenére az 1991-2002.

között összesen végrehajtható, illetve befizetett bírság viszonylag csekély mértékben növekedett 2002-ben (lásd 5.2 táblázat). Ez abból adódik, hogy a már említett kávé-kartell ügyben a jogerős Legfelsőbb Bírósági ítéletet követően 2001. végén az érintett vállalkozások befizették az együttes 260 millió forint összegű bírságot, amit viszont a Legfelsőbb Bíróság által a felülvizsgálati eljárásban hozott hatályon kívül helyező ítéletet követően 2002. során a GVH visszautalt az érintett vállalkozásoknak. Megjegyzendő, hogy ez a befizetés, illetve visszafizetés nem az előző pontokban említett törvénymódosuláson alapul. A kávékartell ügyben hozott GVH határozat idején (1994. évben) ugyanis még halasztó hatálya volt a bírósági megtámadásnak a bírság befizetésére. A Legfelsőbb Bíróság ítélete azonban az esetleges felülvizsgálati kérelemtől függetlenül jogerős, így a bírságot az alapján kellett befizetni.

III. VERSENYPÁRTOLÁSI TEVÉKENYSÉG

3.1. Aktív szerepvállalás a versenyt érintő kérdésekben

168. A különféle szakmai érdekérvényesítő szervezetek nyomására újra és újra felmerül a **nagyméretű kiskereskedelmi láncok** működésének szabályozása iránti igény. Az elmúlt években a kiskereskedelemben bekövetkezett koncentráció elsősorban az élelmiszerfeldolgozó vállalkozásokat érintette hátrányosan, hiszen alkupozíciójuk látványosan romlott a beszerzéseiket rendkívül koncentráltan végző kereskedelmi társaságokkal szemben. Az ily módon megnövekedett **vevői erővel** rendelkező kereskedők egyes vélemények szerint akarataikat korlátlanul rá tudják kényszeríteni beszállító partnereikre, miáltal azok gazdálkodása az alacsony átvételi árak és a hosszú fizetési határidők miatt sok esetben ellehetetlenülhet.

169. A vevői erővel történő visszaélések megakadályozására általában két megoldást szoktak javasolni, a beszerzési ár alatti értékesítés tiltását, illetve a szerződéskötési gyakorlatokra vonatkozó valamilyen korlátozást. A GVH már korábbi törvényalkotási kezdeményezések kapcsán is

vizsgálta a kérdést, azonban a nemzetközi szakirodalom és tapasztalatok alapján úgy döntött, hogy nem támogatja az ilyen irányú szabályozási törekvéseket.

170. A téma ismételt napirendre kerülésekor a GVH megbízott egy független piackutató céget, hogy végezzen felmérést a nagyméretű kiskereskedőknek beszállító élelmiszertermelők körében. A vizsgálat arra irányult, hogy a beszállítók küzdenek-e a vevői erő problémájával, és ha igen, akkor a milyen jellegű hátrányok, visszaélések érik őket a vevőik részéről. A vizsgálat kiterjedt arra is, hogy a beszállítóknak vannak-e olyan eszközeik a felvásárlókkal szemben, amelyek az esetleges erőkülönbséget ellensúlyozzák. A vizsgálat eredményei szerint a vevői erő mértéke nem számottevő, és egy-két kirívó esettől eltekintve a beszállítók is elégedettek kereskedelmi partnereikkel fennálló kapcsolataikkal.

171. A nemzetközi tapasztalatok ismételt tanulmányozása során kiderült, hogy néhány országban valamilyen szabályozási megoldással kísérletet tettek a vevői erővel összefüggő gondok enyhítésére. A tapasztalatok két csoportba oszthatók. A vizsgált országok egy csoportjában, ahol a beszerzési árak alatti eladások megtiltását alkalmazták, még nem tudtak kimutatni semmiféle változást a szabályozás bevezetése nyomán, más országokban pedig hosszabb távon egyenesen negatív, a törvényalkotó céljaival ellentétes hatásokról számoltak be (növekedtek a fogyasztói árak, a kisebb beszállítók kiszolgáltatottsága nem csökkent, nőtt a sajátmárkás termékek aránya a forgalmazásban). Írországban a tapasztalatok alapján egyenesen a szabályozás eltörlését kezdeményezték.

172. Az empirikus felmérés és a nemzetközi tapasztalatok alapján tehát a GVH továbbra is határozottan ellenzi a beszerzési ár alatti értékesítés tiltását, amely beavatkozás érdemi veszélyt jelent a fogyasztói jólétre. A vertikális viszonylat valódi problémájának rendezésére, azaz a nem hatékonyságon alapuló jövedelemátcsoportosítás elleni védekezésre pedig nem tartja alkalmas és elégséges megoldásnak a fizetési határidők maximalizását.

173. A fenti magatartásokat ráadásul nem külön törvénytervezetben, hanem az agrárpiaci rendtar-

tásról szóló törvényben kívánja szabályozni az FVM, ahova a GVH véleménye szerint egyáltalán nem illeszkedik. A szabályozási kísérlet mellett, hogy céljait valószínűsíthetően nem érné el, messzemenően átgondolatlan, nem tartalmaz például semmiféle végrehajtási rendelkezést, ezért a hivatal az eltörlését, illetve módosítását javasolta.

3.2. Jogszabálytervezet-véleményezés

174. A versenytörvény rendelkezése szerint a GVH elnökével egyeztetni kell minden olyan előterjesztés és jogszabály tervezetét, amely a GVH feladatkörét érinti.⁴² Az előterjesztéseket és tervezeteket előzetesen közigazgatási államtitkári értekezleten kell megtárgyalni, amely a Kormány általános jellegű döntés-előkészítő testületeként működik. Az államtitkári értekezleten az előző kormányzati ciklusban rész vett a GVH elnökhelyettese, így a GVH jogszabály-véleményezési tevékenysége ezen a fórumon is érvényesülhetett. Emellett az államtitkári értekezlet alkalmas volt arra is, hogy a GVH – mintegy az utolsó pillanatban – tudomást szerezzen, és szerencsés esetben véleményt is alkosson, változtatásokat érjen el azon előterjesztéseknél, amelyekről korábban nem volt tudomása. A kormányváltást követően a GVH ezen lehetősége megszűnt, és ahogy az adminisztrációs váltások után közvetlenül lenni szokott, a hivatal informáltsága is lecsökkent. Az év második felében hiányzott ez a korrekciós lehetőség.

175. A GVH jogszabálytervezet-véleményezési jogának gyakorlása során a szabályozással érintett piac versenyfeltételeit vizsgálja, piacra lépési feltételek változása esetén azt mérlegeli, hogy a szabályozással elérni kívánt cél összhangban van-e a szabályozási eszközökkel, ezek fejtenek-e ki a várt eredményhez képest aránytalan versenykorlátozást. A kizárólagossági jog biztosítása esetén fel kell tenni a kérdést, hogy azt feltétlenül indokolja-e valamilyen közszolgáltatás ellátása, és ha igen, akkor a monopolhelyzetbe kerülő piaci szereplő magatartásának szabályozása képes-e megakadályozni az erőfölénnyel való visszaélést. A hatósági árak megállapításával foglalkozó rendeletek esetében a GVH, jellemzően nem

az ár konkrét nagyságát vizsgálja – hiszen az a szabályozó felelőssége –, hanem általában a versenyt torzító keresztfinanszírozás elkerülése érdekében a verseny- és nem a versenyszférába tartozó szolgáltatások költségeinek számviteli elkülönítésére hívja fel a figyelmet.

176. 2002-ben több, mint 200 előterjesztés és jogszabálytervezet érkezett véleményezésre, ezeknek azonban megközelítőleg 30 százaléka nem érintette a GVH feladatkörét, mintegy egyharmada viszont részletes véleményezést igényelt.

177. Az egészségügyi közszolgáltatásokról és az egészségügyi szolgáltatókról szóló törvény tervezete számos ponton a hatályos törvényhez képest versenybarátabb megoldásokat tartalmaz, a GVH fenntartásai azonban több ponton továbbra is fennállnak. A hivatal az elmúlt évek során több alkalommal is kifejtette már, hogy az egészségügyi ágazatban az egyes szabályozási beavatkozások megalkotásakor fontosnak tart néhány olyan elvi kiindulópontot, amelynek markánsabb megjelenítése a jogszabályokban, a jogi megoldások kialakításakor elengedhetetlen. Ezek egyike az állami szerepvállalás határainak pontosabb megjelölése, azaz az állam tulajdonosi és szabályozó feladatainak pontos körülírása. Az egészségügyi közszolgáltatási piacokon a verseny sajátos szabályozási feltételek között, korlátozottan tud csupán hatni. A piacnyitás ezen a piaci kudarcokkal jellemezhető piacon csak szabályozottan mehet végbe, amely azonban feltételezi azt, hogy a szabályozásokban foglalt rendelkezések betartása fölött egy ágazati felügyeleti hatóság őrkdjön. A GVH kifogásolja tehát azt, hogy hiányzik a szabályozás intézményrendszeréből az a külön felügyeleti hatóság, amely az egészségügyi szolgáltatások piacain a más szabályozott piacokon elfogadott felügyeleti funkciót képes lenne betölteni (analógia HIF, MEH, PSZÁF). A GVH fontosnak tartaná továbbá a közszolgáltatások tartalmának, illetve az ellátásának biztosításáért felelős szervek pontosabb megjelölését is, mert ezek tisztázása nélkül nagy a bizonytalanság abban, hogy ki és milyen tartalommal köthet ezekre a tevékenységekre közszolgáltatás ellátási szerződéseket. A hivatal megítélése szerint hasonló jogi technikára lenne szükség az új közfeladat-ellátási és közfeladat átvállalási szerződések érvényessége kérdésé-

⁴² Tptv. 36. § (3) bekezdés

ben, mint amilyen a fúziós szerződések esetében alkalmazott versenyfelügyeleti eljárásoknál létezik (miszerint a szerződés addig nem lesz érvényes, amíg az illetékes felügyeleti hatóság a hozzájárulását meg nem adja). Az egészségügyi szolgáltatásoknál a szerződésekbe épített felfüggesztő feltételek révén lehetővé válna, hogy a szerződés csak akkor lépjen hatályba, ha egy felügyeleti hatóság, vagy megfelelőbb megoldás hiányában az OEP mint finanszírozó azt jóváhagyja, elfogadja. Az egészségügyi ágazatban előforduló esteleges összefonódások könnyebb elbírálása érdekében, a GVH szükségesnek tartja egy értelmező rész bevezetését a versenytörvénybe, amely meghatározza, hogy a közfinanszírozású egészségügyi szolgáltatóknál mi minősül árbevételnek. Megfontolandó bizonyos befektetési, összevásárlási korlátozások bevezetése az ágazaton belül, továbbá, annak érdekében, hogy a közszolgáltatás színvonala ne csökkenjen a kiszervek révén, egy szolgáltatási minimumszint meghatározása. A hivatal fontosnak tartja, hogy az egészségügyi közszolgáltatásra használt ingatlanok ne csak értékesítésük esetén tartsák meg célvagyon minőségüket, hanem gazdasági társaságokba történő apportálásukkor is. Ez a joghézag sok esetben lehetővé tette a múltban, hogy az önkormányzati törzsvagyon kikerüljön az önkormányzatok tulajdonából.

178. Sajnálatos módon az új agrárpiaci rendtartásról készült tervezetet a GVH nem tudta támogatni kidolgozatlansága és hiányosságai miatt. Természete szerint az agrárrendtartás versenykorlátozó jellegű, aminek esetenkénti indokoltságát ebből a szempontból is mérlegelni kell. Tartalmilag szinte változatlan a hivatkozás a versenytörvényre, ami a jelenlegi nem kielégítő szabályozás továbbélését konzerválná. Szükség van az Agrárrendtartási Hivatal és a GVH hatáskörének, illetve esetleges együttműködésük kereteinek kidolgozására. Pozitív vagy negatív módon, pontosan ki kell jelölni, hogy hol húzódnak a szabályozó és a GVH hatáskörének határai. Világosan kell látni ugyanis, hogy az agrárpiaci rendtartás hatókörébe eső piacokon az alkalmazott szabályozási megoldások jelentős része versenykorlátozó célú vagy hatású, illetve piactorzító jellegű (minimum ár, irányár, termelési kvóta, támogatások, érzékeny információk gyűjtése stb.), amely eszközök alkalmazása más piacokon tiltott, illetve

versenyfelügyeleti vagy egyéb kontroll alatt áll. Az elhatárolás kétféle módon is történhet. Az egyik szerint a versenytörvény tárgyi hatálya nem terjedne ki azokra a területekre, ahol ágazati szabályozás van érvényben, ebben az esetben a szabályozónak kell a megfelelő jogszabályi garanciákat biztosítania, a másik szerint a versenytörvény tárgyi hatálya alól nincsen kivéve az adott ágazat, de az eljárási hatáskör más szervezetenél van. A GVH aggályosnak tartja, hogy a tervezet tárgyi hatálya továbbra is kiterjedne minden mezőgazdasági és élelmiszeripari tevékenységre, továbbá, hogy e két ágazat szereplőinek egyeztetett álláspontra kell jutniuk a Terméktanácson belül, ami azért lehetetlen, mert a vertikum szereplői teljesen önálló és elkülönült gazdasági érdekekkel működnek, továbbá gazdálkodási körülményeik rendkívüli mértékben különböznek. Nem elfogadható továbbá az a szándék sem, hogy a beavatkozás lehetősége mindenfajta piaci zavar esetén biztosított legyen, hiszen ez sok esetben nem szükséges, ugyanis a probléma sokszor megoldható volna piaci eszközök segítségével. Végiggondolatlan szabályozást tartalmaz a törvény 34.§-a mind a fizetési határidő, mind a beszerzési ár alatti eladások tilalma tekintetében. A végiggondolatlanság mind szakmai, mind hatásköri, eljárási és a szankciórendszer szempontjából tetten érhető. A fizetési határidő maximálása a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek esetében nemcsak indokolatlan beavatkozás a piac működésébe, hanem a szerződési szabadsággal kapcsolatos jogokat is sérthet, ráadásul árcsökkenéssel vagy más módon könnyen kompenzálható. A tervezet hatályon kívül helyezi még a terméktanácsok státusára, elismerési rendjére vonatkozó szabályokat, ami a GVH számára nem elfogadható. Az új szabály szerint a terméktanácsokra nem vonatkozna speciális szabályozás, hanem kizárólag az egyesülési törvény⁴³ általános szabályai alá tartoznának, ezért indokolt a szabályozás újragondolása.

179. 2002-ben tovább folytatódott az **energetikai piacnyitást** szolgáló jogszabályok kidolgozása, módosítása. A GVH-nak véleményezésre megküldött jogszabályok túlnyomó többsége rendeleti szintű volt, azok közül is a legtöbb a villamosenergia szektorhoz kapcsolódott. Több rendelet eseté-

⁴³ 1989. évi II. tv. az egyesülési jogról

ben tapasztalható volt, hogy a szövegezés rendezetlen, ami kevésbé szolgálja a laikusabb piaci szereplők tájékozódását. Az **átállási költségek, a villamosenergia-rendszer zavara és a villamosenergia-ellátási válsághelyzet esetén szükséges intézkedések és a Magyar Villamosenergia-ipari Rendszerirányító Rt. (MAVIR) tulajdonosi helyzetének rendezése** kapcsán jelentősebb kritikai észrevételeket tett a GVH. A tervekől a GVH továbbra is hiányolta, hogy a részletszabályok kidolgozása során sem került pontosabb megfogalmazásra egy olyan ösztönzési rendszer, amely a potenciális belépők helyzetét javíthatná. Aggasztó volt a MAVIR jogi státuszának hosszan tartó rendeződése is. Továbbra is gondot jelenthet a villamosenergia törvény⁴⁴ IX. fejezetének jelenlegi szövegezése, amely nemcsak kettős hatáskört teremt a MEH-hel, hanem az EU-csatlakozást követően meg is szünteti a GVH beavatkozását az energetikai fúziók tekintetében.

180. A földgázellátásról szóló törvényjavaslat tervezetével kapcsolatban sajnálattal tapasztaltuk, hogy a földgázpiaci „modell” fenntartja a kettős vertikumot, és teljes mértékben követi a villamosenergia piacra kialakított modell hiányosságait. Üdvözlendő ugyanakkor, hogy a tervezet határozott lépéseket tett a kettős árrendszer megszüntetésére. Jelen törvényjavaslat kizárólag az EU belső földgázpiacára érvényes irányelv (98/30/EK) kívánalmainak kíván megfelelni, és kevésbé veszi figyelembe a magyar piaci viszonyokat.

181. A számviteli leválasztásokkal kapcsolatban szigorúbb elválasztási szabályokat javasol a GVH: a jogi leválasztás érvényesítését a közüzemi nagykereskedő és a földgáz kereskedő tekintetében, valamint az elosztói engedélyes és a közüzemi földgáz kereskedő viszonylatában. Ezeknél a tevékenységeknél ugyanis, egy versenyző és egy monopol tevékenységet illeszt össze a törvényalkotó, ami növeli a keresztfinanszírozás esélyét a versenyző és a nem versenyző ágak között. Ismételten felhívja – a földgázgáztörvény tervezet esetében is – a hivatal a figyelmet arra, hogy a GVH és a MEH hatáskörének pontatlan körülírása sérti a jogbiztonságot, és alkalmas lehet a piaci szereplők megtévesztésére.

⁴⁴ 1994. évi XLVIII. tv. a villamosenergia termelésről, szállításról és szolgáltatásról

182. Az év folyamán két alkalommal is módja nyílt a GVH-nak véleményt adni az **új Polgári Törvénykönyv** koncepciójához. Észrevételeket elsősorban a koncepció azon részeihez fűzött a hivatal, amelyek a GVH jogalkalmazási gyakorlatában, vagy a jogszabály véleményezési munkája során felmerült problémákat érintették (pl. Ptk. és versenytörvény hatályának kérdése, egymáshoz való viszonyuk kérdései; semmisség és érvénytelenség szabályozása a versenytörvény különböző tényállásainak viszonyában (fogyasztó megtévesztésen, erőfölénnyel való visszaélésen alapuló, tiltott kartellt megvalósító szerződések, fúziós szerződések; tisztességtelen előny és erőfölény viszonya; stb.).

183. Sajnálatos módon ismét nem történt előrelépés a korábbi évekhez képest a **szellemi tulajdonjogok** nemzeti kimerülésének felülvizsgálata terén. A magyar szellemi tulajdonjogi szabályozásban az EU jogharmonizáció nyomán a korábbi nemzetközi jogkimerülést felváltotta a nemzeti jogkimerülés. A GVH többször is hangot adott annak a véleményének, hogy ez a megoldás részben ellentmond annak a vállalásnak, hogy az EU és Magyarország között nem építünk ki új, az EU és hazánk közötti kereskedelmet gátló akadályokat, részben pedig egyértelműen hátrányos a hazai fogyasztók számára, hiszen amennyiben a jogtulajdonos a piaci szeparáció mellett dönt, akkor a fogyasztók nem élvezhetik a márkán belüli verseny előnyeit. Ez Magyarország szempontjából lemondást jelent az importverseny árversenyt indukáló, ezáltal árcsökkenést eredményező hatásairól. Egy ilyen szabályozás fenntartása a Magyarországra exportáló országok jogtulajdonosai számára jelent előnyt, míg a magyar fogyasztók számára jellemzően (ár)hátrányt jelent. A jelenlegi törvénytervezet ezt a piaci szeparációt lehetővé tevő szabályozást kívánja fenntartani az EU csatlakozás időpontjáig, azonban a GVH álláspontja szerint erre nincs érdemi indok.

184. 2002-ben került a GVH elé véleményezésre a **biztosítókról és a biztosítási tevékenységről** készült előterjesztés tervezete, amely számos ponton módosítást igényelne. A GVH kifogásolta, hogy bizonyos tevékenységek, mint pl. a jelzáloghitelezési tevékenység társasági formához (biztosító részvénytársaság) kötöttek. A hivatal nem látja indokoltnak, hogy a jogszabályi feltételeket

egyébként teljesítő – azonban más szervezeti formában működő – biztosítók negatív megkülönböztetés alá esznek. A tervezet több paragrafusa nem állt összhangban az uniós szabályozással. Ilyen problémát jelentett a biztosítók által végezhető biztosítási és ehhez kapcsolódó egyéb tevékenységi kör meghatározása, amely kérdés-körben javasolta a GVH, hogy a biztosítási törvényen kívül más jogszabályok rendelkezzenek a biztosítók egyéb végezhető tevékenységeiről. Ugyancsak harmonizációs problémát vetett fel a hitel és kezési biztosítás tiltását előíró paragrafus és a biztosításközvetítőkre vonatkozó részletszabályok. A tervezet pontosítása látszik szükségesnek abban a tekintetben is, hogy a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF) milyen körben használhatja fel a birtokába került bizalmas (üzleti titkoknak minősülő) adatokat. Megfontolásra javasolta a hivatal a biztosítók közötti állományátruházás engedélyezésével kapcsolatos szabályoknál a GVH versenytörvény szerinti engedélyezésére történő utalást. A tervezetben szereplő, a biztosítóknak a versenytörvény paragrafusaival⁴⁵ a PSZÁF-hoz történő bejelentési kötelezettségének törlését kezdeményeztük, mert az nem értelmezhető a hivatkozott – versenykorlátozási tilalom alóli mentesítés feltételeit és a GVH-hoz történő kérelembeadást tartalmazó – szabályok alapján.

185. Az adókról, járulékokról és egyéb költségvetési befizetésekről szóló törvények 2003. évre vonatkozó módosításáról készült előterjesztés tervezetéhez fűzött hivatali észrevételek közül legfontosabbak az ÁFA törvényt⁴⁶ módosító előterjesztés tervezetéhez kapcsolt javaslatok. A GVH indítványozta, hogy a közigazgatási szolgáltatási tevékenységeket ne terhelje ÁFA fizetési kötelezettség. A közigazgatási szervek különböző jellegű közigazgatási eljárásokat folytatnak le, és a jogszabályok nem egységesek a tekintetben, hogy ezért az eljárásért igazgatási szolgáltatási, vagy eljárási díjat számítanak fel. A díjmegállapítás módjai eltérőek, ennek következtében az eltérő piacokon tevékenykedő vállalkozások között indokolatlan megkülönböztetések, eltérő nagyságú piacrálépési terhek alakulhatnak ki. A GVH már korábban is kifejtette, hogy a föld-

gáztörvény⁴⁷ és a villamosenergia törvény rendelkezéseit versenysemlegesség sértőnek tartja, mert attól függően tesz különbséget a jogalanyok között, hogy a hálózatfejlesztési tevékenységet ki végzi. A GVH javasolta ezért a közműhálózatfejlesztési hozzájárulás ÁFA mentességét.

186. A fogyasztóvédelmi törvény 1997-ben írta elő azt, hogy a **fogyasztói csoportok** szervezéséről és működéséről kormányrendeleti szabályozást kell készíteni. A kormányrendelet hosszú előkészületek után 2001-ben készült el, s 2002-ben kellett volna hatályba lépnie, de 2001. decemberében a Kormány a hatályba léptetést egy évvel elhalasztotta, majd miután az év folyamán további pontosítások egyeztetése történt, ez év decemberében újabb másfél év haladékot kaptak az ezen a piacon érintett vállalatok. Ez az elfogadhatatlan, s vélhetően mulasztásos alkotmány-sértést is megvalósító halasztás olyan piacon következik be, ahol nagy az információs aszimmetria a felek között, a konstrukció az átlagosan felkészült fogyasztó számára nehezen átlátható, bonyolult. A tapasztalatok szerint a szóban adott tájékoztatások jellemzően eltérnek a tényleges szerződési feltételektől, s ezt csak később érzékeli a fogyasztó, amikor csak nagy hátránnyal tud szabadulni a szerződéstől. Mind a bírósági, mind a versenyfelügyeleti gyakorlat azt jelzi, hogy a bizonyítás nehézségei miatt a megtévesztést szinte lehetetlen bizonyítani ezekben az esetekben. Halaszthatatlanul fontos lenne tehát a fogyasztói érdekeknek megfelelő, minimálisan a fogyasztói tájékoztatásra, az elállási jogra vonatkozó rendelkezések mielőbbi hatályba léptetése, mert e vállalatok egyre inkább kiterjesztik a tevékenységüket az ingatlanhitelezés jellegű, hosszútávú (akár 10 éves időszakot is átívelő) szerződésekre.

3.3. Egyéb versenypártoló tevékenység

187. A versenytörvény 85.§-a szerint, ha a GVH észleli, hogy valamely **közigazgatási határozat** a verseny szabadságát sérti, a közigazgatási szervet a határozat módosítására vagy visszavonására szólíthatja fel. Ha a közigazgatási szerv a felszólításnak nem tesz eleget, a GVH a határozat bírósági felülvizsgálatát kérheti. 2002-ben ilyen fellépésre egy alkalommal volt szükség.

⁴⁵ Tpvt. 17.-18.§§

⁴⁶ 1992. évi LXXIV. tv. az általános forgalmi adóról

⁴⁷ 1994. évi XLI. tv. a gázszolgáltatásról

188. A GVH az államigazgatási egyeztetés keretében folytatott versenypártolás mellett egyedi ügyekkel kapcsolatban – versenyfelügyeleti feladatain túl – is érvényesíti a verseny érdekeit. Ha valamely ügy körülményei szabályozási hiányosságra utalnak, az illetékes szervhez (többnyire minisztériumhoz) **szignalizációval** élhet, azaz felhívhatja a szerv figyelmét a jogszabályi hiányosságokra. 2002-ben a Tej Termék Tanács közgyűlési határozatot hozott, amely szerint az importált borjútápszert felhasználó tejtermelők a felhasznált borjútápszert után az Európai Unió csatlakozási alapba befizetést voltak kötelesek teljesíteni. Ez a határozat hátrányosan különböztette meg egyrészt az import borjútápszereket a hazai termékekkel szemben, másrészt alkalmas volt versenykorlátozó hatás kifejtésére mind a belföldi felhasználók, mind az importőrök körében. A Verseny Tanács megállapította a jogsértést (Vj-58/2002), azonban tekintettel arra, hogy a jogsértő állapot rövid ideig állt fenn, a bírság kiszabását mellőzte. Az ügygel kapcsolatosan a GVH szignalizációs levelet⁴⁸ küldött ki a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium részére, amiben felhívta a minisztérium figyelmét a Tej Termék Tanács határozatának jogsértő voltára és kérte a termék tanácsi döntések jövőbeni fokozottabb figyelemmel kísérését.

189. Valószínűsíthető jogsértésre hívta fel a GVH a Gazdasági Minisztérium figyelmét a minisztériumhoz elküldött levelében. Egyes utazási vállalkozók ugyanis a GVH szerint megsérthették az utazásszervező- és közvetítő tevékenységről szóló kormányrendelet⁴⁹ egyes rendelkezéseit. Ezek a vállalkozók az Interneten is elérhetők, és utazási csomagjaik is megrendelhetők „on line”. A valószínűsíthető jogsértés abban nyilvánult meg, hogy a nyilvántartási számmal kapcsolatban nem tartalmazznak ezek az oldalak információt, holott a kormányrendelet szerint az utazási vállalkozók kötelesek azt az üzleti kapcsolataikban (levelezésükben) folyamatosan használni, arról ügyfeleiket tájékoztatni, az utazással kapcsolatban közreadott írott tájékoztatóban szerepeltetni, és az irodahelyiségben jól láthatóan kifüggeszteni.

⁴⁸ II. fejezet, 2.2.2. Versenyt korlátozó megállapodások

⁴⁹ 213/1996. (XII. 23.) Korm. rendelet az utazásszervező és közvetítő tevékenységről

190. Ezen túlmenően a **GVH felkérésre vagy saját kezdeményezéséből véleményt alkot** minden olyan kérdésben, amely érintheti feladatkörét. A GVH a versenytörvényt érintő egyes kérdésekben alkotott nem hivatalos állásfoglalásait a hatáskörrel rendelkező közigazgatási szervnek küldte meg. 2002-ben mintegy két tucat esetben került sor ilyen állásfoglalásra, melyek közül jelentőségüket tekintve az alábbiak érdemelnek említést:

191. A GVH tanácskozási joggal részt vesz a 2000-ben kormányrendelettel⁵⁰ létrehozott **Társadalombiztosítási Ár- és Támogatási Bizottság** (TÁTB), munkájában. E bizottság 2002. során akkor folytatott munkát, amikor a 2003-ra vonatkozó gyógyszer ártárgyalások az OEP és a gyártók, valamint forgalmazók között folytak, illetve az új támogatási elvek, a támogatás illetve közfinanszírozás alapjául elfogadott árak és támogatási mértékek kihirdetését megelőzően a bizottság az előkészítő anyagokat, illetve kormány előterjesztést véleményezte. A bizottság álláspontunk szerint kevésbé képes hitelesen betölteni döntés előkészítési szerepkörét tekintettel arra, hogy a döntés előkészítési folyamat több ponton átláthatatlan, és a bizottság sokszor arra kényszerül, hogy hiányos információk birtokában foglaljon állást. Ezt a bizottság több alkalommal jelezni kényszerült a munka folyamatában is.

192. A GVH 2002-ben is részt vett a Külügyminisztérium által működtetett **Vámtarifa Bizottság** ülésein. A második félévben az autonóm vámkezelvények arányosan csökkentett mértékben kerültek jóváhagyásra, és a 2003-ra a bizottság által javasolt keretösszegek is csökkentve lettek a költségvetési tervek vámbevételének teljesülése érdekében. A GVH által véleményezett kérelmek száma több száz volt, amelyek között több új kérelmező jelent meg a kis- és középvállalkozók köréből.

193. A **Vámtarifa Bizottság** szakértői a kérelmek elbírálása során a termeléshez szükséges eszközök, alapanyagok és alkatrészek kedvezményes behozatalát támogatták. A késztermékekre és fogyasztási cikkekre vonatkozó kérelmeket, mivel azok kedvezményes behozatalának engedélye-

⁵⁰ 112/2000.(VI.29.) Korm. rendelet a Társadalombiztosítási Ár- és Támogatási Bizottság feladat- és hatásköréről, valamint működési rendjéről

zése sem a versenyképesség, sem a versenysemlegeség szempontjából nem volt megalapozható, nem javasolta jóváhagyásra. A korábbi évek tapasztalataitól eltérően 2002-ben, a több száz terméket érintő vámsemlegesítést kezdeményező kérelmek között a kis- és középvállalkozások érdeklődése érdemel figyelmet. A vámsemlegesítésben az új kérelmezőket csak abban az esetben részesítette, ha azok a kis- és középvállalatok körébe tartoztak. Az Európai Unióhoz való csatlakozást követően a magyar vámpolitika autonóm mozgástere az egységes piacon beszűkül, a vámsemlegesítésekben az Unió érdekei fognak előtérbe kerülni. A piacvédelmi ügyekben hozott intézkedések általában piacralépési korlátot jelentenek, ebből következően a GVH csak azokban az esetekben értett egyet a korlátozó intézkedésekkel, ha azok oldották a piacszűkítést vagy más versenytorzító hatásokat a magyarországi piacon.

194. Az Ipari Energiafogyasztók Fóruma (IEF) rendszeres szakmai összejöveteleket hívott egybe. Ezek az új villamosenergia törvényhez kapcsolódó jogszabályok valamint szabályzatok kidolgozásának szakmai megalapozása folyt. E fórumokon a legszélesebb szakmai kör képviseltette magát. Az IEF fő céljai között szerepelt, hogy az alacsonyabb rendű jogszabályok révén biztosíthassa tagszervezetei részére a lehető legjobb kondíciók elérését annak érdekében, hogy kilépetve a majdani versenypiacra, a képviselt nagyfogyasztók a lehető legalacsonyabb árakon juthassanak hozzá a villamosenergiához. Az IEF célkitűzései nagymértékben kapcsolódnak a GVH céljaihoz is, amennyiben „a lehető legnagyobb versenyt ott, ahol az lehetséges” kívánjuk mi is megvalósítani. Az IEF-fel fenntartott szakmai kapcsolatot nagyon gyümölcsözőnek értékeljük.

195. A hivatal 2002. folyamán is rendszeresen részt vett a **Magyar Energia Hivatal** (MEH) által szakmai műhelyként működtetett **földgázpiaci tarifabizottság** munkájában. Az üléseken rendre ismertetésre kerültek az európai országok által alkalmazott megoldások bizonyos területei, amely bemutatók azt kívánták elősegíteni, hogy a magyar viszonyoknak leginkább megfelelő tarifaképzési struktúrát lehessen létrehozni.

196. A GVH részt vett a **Magyar Vas- és Acélipari Szövetségben** tartott tagvállalati értekezlet vitáiban, illetve a **MEH** által kezdeményezett, a diósgyőri és az ózdi acélgégyártás áramellátását érintő probléma megoldására tartott tisztázó értekezleten. Anyagot készített a magyarországi **cementprivatizációról** az Országgyűlés Gazdasági Bizottság Albizottságának részére, és hozzászólásokkal segítette az új VET értelmezését az Ipari Energiafogyasztók Fóruma által rendezett Energia, Gazdaság, Politika (EGP) konferencián. Az **egészségügyet formáló gazdaság** témakörében a GVH szintén képviseltette magát egy konferencián, mely alkalmat adott arra, hogy a hivatal megismerje az egészségügy piaci szereplőinek véleményét, egyúttal kifejtse saját nézeteit is.

197. Jelentős versenypártolási tevékenységet fejtett ki a hivatal a **piacvédelmi kérelmek** elbírálása során, amelyek elsősorban a vas- és acélpiacra, illetve a nitrogénműtrágya piacára voltak jellemzőek. Mivel ezek a piacok oligopolisztikus, illetve monopolisztikus jellegűek, a GVH arra törekedett, hogy olyan mértékű piacvédelemre tegyen javaslatot, amely még érdemben is lehetővé teszi a verseny fennmaradását, illetve a nitrogénműtrágya piac esetében a védelem ne érje el a 100 százalékos mértéket.

IV. A VERSENYKULTÚRA FEJLESZTÉSE

198. A Gazdasági Versenyhivatal feladata, hogy a versenyfelügyeleti eljárások lefolytatása és a versenypártoló tevékenysége mellett versenykultúra fejlesztő munkájával tájékoztatást adjon a hazai versenyjog és versenypolitika elméleti és gyakorlati kérdéseiről.

199. A GVH 2002-ben is kiemelt jelentőséget tulajdonított a tudományos körökben és az oktatásban folyó, versenyjoggal és versenypolitikával kapcsolatos tevékenységnek. Több munkatársunk rendszeresen oktat versenyjogot, illetve versenyszabályozással kapcsolatos tantárgyakat felsőfokú oktatási intézményekben, valamint tart előadást a szakmai érdeklődők számára.

200. 2002-ben a GVH munkatársai több, mint 40 előadást tartottak, 13 alkalommal adtak hosszabb interjút, tucatnyi tanulmányt, cikket publikáltak jogi és gazdasági folyóiratokban és szaklapokban.

201. Évente több diák tölti szakmai gyakorlatát a GVH-ban, illetve kéri munkatársaink segítségét szakdolgozat, diplomamunka megírásához. A hivatal folyamatosan nyújt információt az érdeklődő diákoknak, kutatóknak, lehetővé teszi számukra könyvtára látogatását is. A GVH – hagyományaihoz híven – 2002-ben is megszervezte versenyjogi és versenypolitikai témájú tanulmányi versenyét, ennek során összesen hét darab pályamunka elbírálására került sor. A legjobbakat a GVH pénzjutalomban részesítette a Külügyminisztérium által kiegészített források segítségével.

202. A GVH alapító tagja a Magyar Versenyjogi Egyesületnek – amely egyben a Nemzetközi Versenyjogi Liga (LIDC) magyar szervezete –, folyamatosan részt vesz az egyesület keretén belül folyó, versenyjogi ismeretek terjesztésében, és gyakran házigazdája az egyesület rendezvényeinek.

203. 2002-ben közel 1500 megkereséssel foglalkozott a hivatal ügyfélszolgálat. A megkeresések száma 37 százalékkal nőtt az előző évhez képest. Az ügyfelek elsősorban szóbeli tájékoztatást kértek. 2002-ben nagy számban keresték fel a hivatalt erőfőlényes kérdésekkel a nagykereskedelmi láncok diszkriminatív szerződéskötésére és kiszolgálására hivatkozva, valamint a pénzügyi szektor árukapcsolásos hitelkonstrukciói kapcsán.

204. A hivatal munkatársai rendszeresen ellátják a sajtót háttér információval, válaszolnak verseny témában felmerült közérdekű kérdésekre. Különösen az egyes, nagyobb érdeklődésre számot tartó ügyeket követő sajtótájékoztatónak kíséri kiemelt figyelem. 2002-ben két sajtótájékoztatót tartott a hivatal, az egyiket a duális versenyjogot megteremtő végrehajtási szabály törvény⁵¹ hatályba lépésekor, a másikat a MATÁV MindenkiNet csomagjával kapcsolatban.

205. A 2002. évben az országos napilapok több, mint 60 cikke foglalkozott a GVH tevékenységével. Hasonlóan jelentős volt a gazdasági napilapokban és a folyóiratokban a hivatalról szóló cik-

kek száma. A 2000-es Parlamenti beszámolóban még az idei évben is volt visszhangja. A hivatal eljárásai kapcsán 15 jelentősebb cikk jelent meg az országos napilapokban és 29 a gazdasági lapokban. Ezen kívül több mint 70 apróbb híradás tájékoztatta az érdeklődőket a GVH aktuális tevékenységéről.

206. 2002. február 1-től indult el a GVH új honlapja (www.gvh.hu). Az új site tartalmilag sokkal szélesebb körű információt nyújt az érdeklődők számára, szerkezetileg átgondoltabb struktúrája pedig lehetővé teszi, hogy a jövőben a honlap rugalmasabban és dinamikusabban bővüljön. Az új honlap célja, hogy élvezhetővé és gyorsabbá tegye a versenyjogi és versenypolitikai témák és anyagok iránt érdeklődők számára a hasznos, naprakész információt a hivatal működéséről és az egyes aktuális ügyekről. Úrlapjaink internetes elhelyezése máris igen hasznosnak bizonyult, megkönnyítette a kérelemre induló ügyek intézését.

207. A Versenyfelügyeleti Értesítő, amely a Versenytanács jelentősebb határozatainak közlésére szolgált, az idei év júliusával megszűnt. A hivatal a honlapon teszi közzé határozatait és a jogerős bírósági döntéseket, valamint azokat a fontosabb szakmai elemzéseket is, amelyek korábban az Értesítőben jelentek meg.

208. Az Ipartestületek Országos Szövetsége (IPOSZ) felkérésére a GVH a közösségi és a magyar versenyjogot és versenyszabályozást ismertető tájékoztató anyagot készített a kkv-k (kis- és középvállalkozások) EU csatlakozásra való felkészülésének elősegítése érdekében. A változó belső piac szabályozása tekintetében a versenyjog várhatóan pozitív hatással lesz a kkv-k környezetére.

⁵¹ 2002. évi X. törvény a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai közötti társulás létesítéséről szóló Európai Megállapodás 62. Cikke (3) bekezdésén alapuló, a Társulási Tanács 2/96. Számú verseny végrehajtási szabályokról szóló határozata helyébe lépő 1/02. számú társulási tanácsi határozat kihirdetéséről

V. INTÉZMÉNYI ÉS NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

5.1. Intézményi kapcsolatok

209. A hírközlési területen a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) számára 2002-ben is az elsődleges partner a **Hírközlési Felügyelet** volt. (A szervezet neve 2001-ig Hírközlési Főfelügyelet volt.) A felügyelettel való kapcsolattartás szükséges területeit alapvetően befolyásolta a hírközlési törvény⁵² alapján kialakult szabályozási környezet. Ez a változás megkövetelte, hogy a két intézmény között fennálló együttműködési megállapodást a felek felülvizsgálják, és az együttműködés szükséges irányait szabályozó új megállapodást kössenek. Az új megállapodás megkötéséhez azonban szükség volt az új jogalkalmazási környezetben megjelenő kezdeti tapasztalatok összegzésére is, így 2002. végére alakult ki a megállapodás aláírásra váró tervezete. A megállapodást várhatóan 2003. elején fogadja el a GVH és a Hírközlési Felügyelet. Írásos megállapodás hiányában is folyamatos és közvetlen kapcsolatban volt a két szervezet egymással, sok esetben adott piaci problémákkal kapcsolatos beavatkozást megalapozó eljárás megindításának összehangolása tárgyában. Fontos segítséget nyújtott továbbá a GVH számára a Hírközlési Felügyelet a mobil rádiótelefon szolgáltatás ágazatában lefolytatott vizsgálat során is. A két intézmény között állandó az elméleti kérdésekkel kapcsolatos véleménycsere, ennek egyik fóruma a Hírközlési Felügyelet által szervezett Infokommunikációs Műhely, amelyen a GVH munkatársai rendszeresen részt vesznek, adott esetben előadnak.

210. A hírközlési törvény hatálybalépésével a GVH lehetőséget kapott arra, hogy a **Hírközlési Döntőbizottság** a távközlési szolgáltatók ún. referencia összekapcsolási ajánlatainak elfogadására vonatkozó, és a jelentős piaci hatalommal rendelkező szolgáltatók azonosításával kapcsolatos eljárásokban kifejtse a véleményét. A jelentős piaci hatalommal rendelkező szolgáltatók azonosítására vonatkozó eljárásban a döntést hozó Hírközlési Döntőbizottsággal való egyetértést tartalmazó véleményt alakított ki.

⁵² 2001. évi XL. törvény a hírközlésről.

211. A GVH folyamatosan kapcsolatot tart a **Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével**, amelynek keretét egy együttműködési megállapodás szolgáltatja. A pénzügyi szolgáltatási piacok szakmai felügyeletét ellátó állami szervvel tartott kapcsolat keretében rendszeresen és kölcsönösen tájékoztattuk egymást az eljárásokról és a hozott határozatokról. Esetenként különböző szakmai kérdésekben – például a bankpiaci verseny intenzitása, vagy a fogyasztók tájékoztatása biztosítási termékekről – konzultáltunk.

212. A **Magyar Energia Hivatallal (MEH)** több irányú kapcsolatot tartottunk fenn. Rendszeresen konzultáltunk a fogyasztóvédelmi részleggel a villamosenergia-piacon valamint a földgázenergia-piacon tapasztalt fogyasztói jogsértések kezelését illetően. Az ÉDÁSZ-E.ON fúziós ügyben (Vj-63/2002) konzultációkat folytattunk a MEH szakértőivel a magyarországi villamosenergia-piacnyitás sikeres megvalósítása, és a versenyhelyzeti szituáció minél megalapozottabb áttekintése érdekében. Szakmai ismereteink elmélyítése és a világban szerzett tapasztalatok kicserélése érdekében a MEH-ben rendezett szakmai üléseken rendszeresen, aktívan részt vettünk.

213. 2002. végén a GVH a további érintettség hiányában visszalépett az Energetikai Piacnyitási Programban való részvételtől.

214. A GVH a Magyar Energia Hivatallal közösen készített el egy tanulmányt, amely három EU tagállam tapasztalatait, valamint a vonatkozó EK szabályokat foglalja össze a versenyhatóságok és az energia szektorért felelős felügyeleti hatóságok közötti munkamegosztással, illetve együttműködéssel kapcsolatban.

215. A közbeszerzési törvény értelmében a GVH elnöke – egy általa kijelölt munkatársán keresztül – részt vesz a **Közbeszerzések Tanácsának** munkájában, képviselve ezen a fórumon is a versenyhez fűződő közérdeket. A versenytörvény és a közbeszerzési törvény kapcsolódó rendelkezéseinek tökéletesebb érvényesítése, kartell felderítési munkánk hatékonyságának növelése érdekében hivatalunk kezdeményezésére vezetői konzultációt tartottunk, és előkészítettünk egy együttműködési szerződést a két szerv között.

216.A privatizációban a GVH szerepvállalása az eladható vagyon fogyatkozásával szükségszerűen szűkült. A múlt év során két olyan összefonódás zárult le, amelyek során az ÁPV Rt. értékesítette tulajdonosi részét, és a GVH a versenytörvényből következően a vizsgálta a tranzakciót. Az egyik a Hungaropharma Rt. privatizációja, a másik a Magyar Posta irányításszerzése volt a Postabankban (az ügyek részletesebb ismertetése az *Összefonódások ellenőrzése* c. fejezetben található meg).

217.Az **Országos Fogyasztóvédelmi Egyesület** ügyvezető elnökével megállapodtunk, hogy a GVH egy, a fogyasztóvédelmi ügyekkel foglalkozó munkatársa és a szervezet elnöke, illetve szakértő munkatársai időközönként találkoznak. E találkozók során kölcsönösen informálják egymást a két intézményben folyó aktuális munkákról, és lehetőséget keresnek az egymás tevékenységét elősegítő kapcsolati formák kialakítására.

218.A GVH képviselteti magát a gazdasági miniszter tanácsadó és koordináló testületeként működő **Fogyasztóvédelmi Tanácsadó Testületben**. 2002-ben a testület egy ülést tartott, melyen a II. középtávú fogyasztóvédelmi politikáról (2003-2006) készült kormányelőterjesztéstervezet vitájára került sor. Az előterjesztéssel kapcsolatban ismertetésre kerültek a GVH tevékenysége során szerzett tapasztalatok, melyek szerint a fogyasztóvédelem központi és területi szerveinek egységes irányítása hatékonyabbá tehetné ezt a tevékenységet, valamint, hogy a fogyasztóvédelem kérdéseit – a jelenleg elkülönülő szakmai irányítástól függetlenül – egységes elveket érvényesítve, a nemzetgazdaság egészére kiterjedően is szükséges lenne kézben tartani.

219.A **Magyar Ásványolaj Szövetséggel** (MÁSZ) ápoltnak köszönhetően aktuális információkhoz jutunk az ásványolaj-piacca kapcsolatosan. Főként a jövedéki adóhoz kapcsolódó szabályozás területén egyeztetünk rendszeresen egymással. Több alkalommal folytattunk személyes megbeszéléseket annak érdekében, hogy az általuk alkalmazni kívánt módszerek összhangba kerüljenek a versenytörvény előírásaival.

220.A **Magyar Vas- és Acélipari Szövetség** negyedéves rendszerességgel tart szakmai tanácskozásokat. Ezekre rendszeresen meghívják a GVH képviselőit is. A felmerülő kérdésekkel kapcsolatban folyamatosan tájékoztattuk a résztvevőket a GVH célkitűzéseiről, mi pedig rendszeresen hozzájutottunk a vas- és acélpiacon foglalkoztató legújabb információkhoz, és értesülhettünk a magyar és a világpiacon fejleményekről a magyar üzleti szereplők szemszögéből.

221.Alkalmi kapcsolatot tartottunk fenn, rendszerint a versenyfelügyeleti vizsgálatokhoz szükséges piaci információk megszerzése érdekében a Magyar Vegyipari Szövetséggel, a Magyar Gépjárműimportőrök Egyesületével, a Fagazdasági Országos Szakmai Szövetséggel, valamint a Magyar Gyógyszergyártók Országos Szövetségével. Ezen kívül, 2002-ben három alkalommal vettünk részt az Energiapolitika 2000. Társulat által szervezett energetikai konferenciákon

222.A Magyar Bankszövetséggel és a MABISZ-szal alkalmanként különböző kérdésekben cserélünk véleményt és adtunk tájékoztatást. Ezen túl, az év során több esetben is eleget tettünk a Magyar Reklámszövetség és a Magyar Marketing Szövetség konzultációs megkereséseinek.

223.A GVH Kartell csoportja szakmai tapasztalatcsere keretében felvette a kapcsolatot az APEH Bűnügyi Igazgatóságával, a Közbeszerzési Tanács Döntőbizottságával, és a VPOP szervezeteivel.

5.2. A nemzetközi kapcsolatok alakulása

224.A GVH 2002-ben is prioritásként kezelte az **EU csatlakozásra történő felkészülést**. Ennek alapvető célkitűzése, hogy a GVH alkalmassá váljék mindazon feltételek és kritériumok teljesítésére, amelyeket az uniós intézmények (alapvetően a Bizottság) a tagállami versenyhatóságokkal szemben támasztanak. A felkészülés egyrészt egy tudatos belső felkészülési program megvalósítását feltételezi. Másrészt nemzetközi együttműködési vetülete is van, a GVH igényelte, hogy az ún. twinning light konstrukcióban egy tagállami versenyhatósággal történő szakmai együttműködés keretében lehetőséget kapjon arra, hogy tanulmányozza az európai versenyjog

alkalmazása terén kialakult gyakorlatot. A pályázatot a német versenyhatóság (Bundeskartellamt – Szövetségi Kartellhivatal) nyerte meg. A kooperáció 2002. decemberében kezdődhetett meg, a szakmai rendezvények döntően 2003-ban fognak megvalósulni. (A Szövetségi Kartellhivattal folytatott kapcsolatunk 2002. során egyébként is szorosabbá vált: hat különféle témában kértünk és kaptunk tőlük tájékoztatást a német helyzetről, illetve gyakorlatról.)

225. Lényeges elemét képezi a csatlakozási felkészülésnek, hogy 2002. októberében a GVH felkérést kapott a közösségi versenyhatóságtól, a Bizottság Verseny Főigazgatóságától, hogy más tagjelölt országok versenyhatóságaival együtt vegyen részt a közösségi versenyjog kibővült Közösségben való tagállami alkalmazásának mikéntjét kidolgozó munkacsoportban (amelyet a 15 tagállam és 10 tagjelölt ország versenyhatóságai alkotnak). Az twinning light együttműködés, valamint a bizottsági munkacsoportban történő részvétel egyaránt elősegíti, hogy 2003. közepére kialakuljon egyrészt a hazai versenyjog csatlakozás miatti változtatására vonatkozó szakmai javaslat, másrészt pedig az a GVH-n belüli egyeztetési eljárás, amely lehetővé teszi majd a közösségi versenyjognak a hazai versenyhatóság részéről történő alkalmazását, és a hatóságnak a Bizottsággal, valamint a más tagállami versenyhatóságokkal való együttműködését.

226. A csatlakozási felkészülés mellett a GVH nemzetközi tevékenységét két fő irány, **az amerikai és a dél-kelet európai kapcsolatok** intenzívebbé válása jellemezte. Ezek bizonyos értelemben össze is kapcsolódtak, az USA két versenyhatóságával korábban kialakított együttműködés keretében (amely döntően a USAID finanszírozásában valósul meg) szeminárium-sorozat megrendezésére került sor Budapesten, a dél-kelet európai országok versenyhatóságai számára. E szakmai rendezvények keretében mód nyílt arra is, hogy a magyar tapasztalatokat átadjuk az ez idő szerint még mérsékeltebb tapasztalatokkal rendelkező versenyhivatalok számára.

227. A dél-kelet-európai térség segítése más formában is megvalósult. A GVH az év során aktívan közreműködött a horvát és a jugoszláv versenyjogi reform-munkálataiban, munkatársai

különböző rendezvények keretében számoltak be a versenyjoggal kapcsolatos integrációs tapasztalatokról (e tekintetben főleg a macedón és román érdeklődés emelhető ki). Egyre inkább tapasztalható, hogy a magyar ismeretek relevánsak és jól hasznosíthatóak e térség versenyhatóságai számára, és ez érzékelhetően megmutatkozik a társhatóságok érdeklődésében. Az év végén tárgyalások indultak a két román hatósággal (versenyhivatal és versenytanács) együttműködési megállapodás megkötésére.

228. 2002. során a hivatal aktívan részt vett az **OECD Verseny Bizottsága** és munkacsoportjai munkájában. Ezt alapvetően a következő témakörökben készített szakmai anyagaink fémjelzték: a hozzáférési és összekapcsolási szolgáltatások költségeinek mérése a távközlésben; a versenyhatóságok kommunikációs stratégiája; a verseny kérdései az elektromos energia ágazatban; a fúziók értékelési kritériumai.

229. 2002. folyamán került sor első alkalommal arra, hogy a GVH egy munkatársa állandó párizsi „kiküldöttként” az OECD Verseny Bizottságának munkájához csatlakozhatott, ezáltal segítve az intézmény munkaterhének oldását. Az OECD igen nagyra értékelte a magyar segítségnyújtást, ugyanakkor az együttműködés számunkra is előnyösnek bizonyult, a visszatérő munkatárs 2003-tól a GVH-ban hasznosítja majd az egy év során nyert tapasztalatait. 2003-ban egy másik munkatárs küldésével megismétlődik a konstrukció.

230. A GVH egy munkatársa részt vett a Joint Vienna Institute által Bécsben szervezett szemináriumon, melynek keretében az OECD a kelet-európai, nem EU tagállam országok versenyhatóságainak nyújt szakmai támogatást.

231. A hivatal az év során is részt vett a **Kereskedelmi Világszervezet (WTO)** Kereskedelem- és Versenypolitika Kölcsönhatásával Foglalkozó Munkacsoportjának munkájában. Az évek óta folyó, a nézeteket, véleményeket feltérképező educative process 2003-ban, a Világszervezet következő, a mexikói Cancunban tartandó miniszteri értekezlete után adja át a helyét az egy nemzetközi versenypolitikai keretegyezmény létrehozását célzó tárgyalásoknak.

232. 2002-ben is részt vettünk az UNCTAD Versenyjogi és Versenypolitikai Kormányközi Szakértői Csoportjának munkájában. A csoport ülésén beszámoltunk a Magyarországnak ezen a területen az elmúlt évtizedben biztosított nemzetközi technikai segítségnyújtásról.

233. A világméretű globalizáció versenyre gyakorolt hatásaira válaszul a versenyhatóságok 2001. novemberében fokozott nemzetközi együttműködést kezdeményeztek, amely az **International Competition Network** (ICN) keretében valósul meg. A hálózathoz a GVH 2002. januárjában csatlakozott, mára az ICN keretében több, mint száz ország versenyhatósága működik együtt informális keretek között. A hálózat néhány kiemelt szakmai kérdés felmérését tűzte ki célul, a későbbiekben várhatóan ajánlásokat tesz majd annak érdekében, hogy a versenyhatóságok világszerte közelítsék egymáshoz gyakorlatukat. 2002-ben a koncentrációk ellenőrzésének egyes kérdéseiben és a versenypártolás témakörében indult munka. Ezekben a GVH aktívan közreműködött, a versenypártolás kapcsán a hazai gyakorlatról adott jelentést, a fúziók tekintetében pedig a Hivatal honlapján egy az ICN által kidolgozott, egységes adatlapon szolgáltat információt a vállalkozások részére.

VI. MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK ÉS EGYÉB INFORMÁCIÓK

234. 2002-ben a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) jogszabályokba rögzített feladatait átlagosan 120 fős létszámmal oldotta meg. Az engedélyezett létszám 121 fő volt.

235. A hivatal, figyelemmel az előző években már tudatosan előkészített EU csatlakozási munkálataira, továbbra is az EU tagságra való felkészülést tekinti egyik legfontosabb feladatának. A GVH a jövőbeli csatlakozás szellemében képezi munkatársait: nyelvi képzést, hazai és külföldi szakmai szemináriumokon, konferenciákon való részvétel lehetőségét, különféle szakkönyveket biztosít részükre. A csatlakozásra való felkészülés jegyében szoros kapcsolatot tartunk a külföldi társhatóságokkal.

236. A GVH igyekszik munkatársait megtartani, illetve az egyre több fiatal, nyelvtudással, több diplomával rendelkező kolléga számára vonzóbbá tenni a hivatalt. E célt szolgálja a Miniszterelnöki Hivatal által meghirdetett EKKÖ program is, amely az európai uniós felkészülés kapcsán ösztöndíjasok foglalkoztatását jelenti. A hivatalt több, több nyelven beszélő, jogi, illetve közgazdasági végzettségű fiatal kereste meg munkavégzés céljából, s ez a konstrukció az utánpótlásban fontos szerepet töltött be.

237. 2002. elején a GVH bevezetett egy ezen a területen hazánkban úttörő jellegűnek mondható belső képzést. Az Antitröszt közgazdaságtana című képzés célja, hogy a résztvevő vizsgálók megismerjék a versenypolitikai elemzések, eljárások során alkalmazható speciális közgazdasági fogalmakat és ennek eredményeként pontosabban tudják elemezni a piaci szerkezeteket, a piaci szereplők viselkedését, illetve könnyebben tudják azonosítani a versenypolitikai szempontból aggályos gyakorlatokat. A képzés alapvetően elméleti jellegű, sok esetben azonban az adott témához kapcsolódó szemléltető példák és esettanulmányok színesítik, amelyek a mindennapi gyakorlat-hoz viszik közelebb a vizsgálókat.

238. A GVH-n belül önálló, funkcionális szervezeti egységként működik a Kartell Csoport, amely minden szakmai területen elvégzi a kartellekre vonatkozó bejelentésekkel és versenyfelügyeleti eljárásokkal kapcsolatos feladatokat, és más hatóságokkal együttműködve feltárja a titkos kartelleket. A 2001. februárjában hatályba lépett versenytörvény-módosítás kibővült vizsgálati jogosítványokkal vértette fel a GVH vizsgáloit. A törvényt módosítást követően, alapos előkészítő munkák után megalakult, kizárólag kartell ügyekben vizsgálódó Kartell Csoport 2002-ben sikeresen alkalmazta e kibővült jogosítványokat, többek között több rajtaütésszerű vizsgálatot is végzett az eljárás alá vont vállalkozások telephelyein.

239. 2002. végén saját döntése alapján lemondott tisztségéről Berke Barna, a Versenytanács elnöke, a GVH elnökhelyettese. Berke Barnát 2001. novemberében hat évre nevezte ki e posztra a köztársasági elnök. A megbízatás letelte előtti lemondás háttérében szakmai konfliktusok álltak. Utódlásáról egyelőre nem született hivatalos döntés.

240.A GVH honlapjáról 2002-ben letölthetővé váltak az megújult bejelentési űrlapok. Az ügyfelek kérelmére indult eljárásokban a kérelem mellett szükséges benyújtani a GVH által a versenytörvény 68.§ (2) bekezdése alapján közzétett bejelentési űrlapokat. A korábbi évek tapasztalatai alapján időszerűvé vált ezen űrlapok módosítása, így 2002. március 4-től ügyfeleink – az eljárás szempontjából célzottabb és megalapozottabb információkérés jegyében – már ezeken a strukturáltabb és részletesebb űrlapokon szolgáltathatnak adatokat. Az űrlapok célja továbbra is az, hogy az azokban található kérdésekre adott válaszok segítsék a GVH munkáját, eljárását gyorsabbá, a döntéseit megalapozó adatokat, információkat pontosabbá tegyék. A lényegesen több magyarázattal és információval szolgáló új kérdőívek segítik azok kitöltőit a kérdések értelmezésében, instrukciókat adva a kitöltésre vonatkozóan is, melyhez a GVH ügyfélszolgálatára megkeresés esetén segítséget nyújt.

241.Míg a GVH-nak jogszabályon alapuló kötelezettsége a fenti, kérelemre indult (engedélyezési típusú) eljárásokhoz kapcsolódó bejelentési űrlapok kialakítása és közzététele, addig a bejelentések megtételének hasonló formai kritériumai nincsenek. Ennek ellenére a GVH a bejelentők helyzetének megkönnyítése érdekében megszerkesztette azokat az űrlapokat, amelyek iránymutatást adhatnak számukra ahhoz, hogy bejelentésük tartalmazza-e mindazon tényeket és információkat, amelyek a versenytörvény megsértését valószínűsíthetik, így megalapozhatják a GVH részéről történő eljárásindítást. A gyakorlati tapasztalatok azt mutatják, hogy a bejelentők egyre gyakrabban élnek ezzel – a kérelmes űrlapokhoz hasonlóan – a GVH honlapján közzétett, illetve a GVH ügyfélszolgálatán beszerezhető űrlap adta lehetőséggel.

242.A 2001-ben hatályba lépett versenytörvény-módosítás, illetve a 2002-ben módosított köztisztviselői törvény révén 2002-ben a hivatal munkatársai a korábbinál jobb anyagi megbeccsülésben részesültek. A GVH saját bevétellel nem rendelkezik. A kiszabott versenyfelügyeleti bírságok és az eljárási díjak összege a központi költségvetésbe folyik be, bár a GVH költségvetésének egy csekély részét az eljárási díjak egy részéből finanszírozott, az eljárás során felmerülő külön

költségek (pl. szakértői díj, minőségvizsgálat) teszi ki. (A hivatal anyagi helyzetét a 13. táblázat mutatja be.)

243.2002-ben az Állami Számvevőszék az előző évi költségvetési beszámolót hagyományos és úgynevezett financial audit módszerrel is vizsgálta, hiányosságot nem talált. Az Állami Számvevőszék a 2003-ra vonatkozó költségvetési előirányzat megalapozottságát is vizsgálta, és a kiadott tervezési irányszámokat korrektnek ítélte meg.

244.A GVH 2002. februárjában új székházba költözött, hiszen a Lánchíd Irodaház, ahol korábban a hivatal tevékenykedett, értékesítésre került. A megfelelőbb infrastruktúrát és munkakörülményeket biztosító új székhely a központilag biztosított V. kerület, Alkotmány u. 5. szám alatt van, egy irodatömbben és közös üzemeltetésben a Gazdasági és Közlekedési Minisztériummal, illetve a Foglalkoztatási és Munkaügyi Minisztériummal. Az épület átalakítása és korszerűsítése elsősorban a Kincstári Vagyoni Igazgatóság közreműködésével valósult meg, de egyes állagmegóvási, felújítási beruházásokat a hivatal költségvetése finanszírozott. Az épület üzemeltetése során igyekeztünk jó kapcsolatokat kialakítani a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium mint üzemeltető munkatársaival. A teljes üzemeltetési kiadások, tekintettel a „társbérletre”, nehezen számszerűsíthetők.

TÁBLÁZATOK

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

A GVH ELJÁRÁSAI

1. Az elintézett bejelentések jellemző adatai	58
2. A versenyfelügyeleti eljárások összefoglaló adatai	58
3. A vizsgálati szakaszban határozattal lezárt ügyek	58
4. A Versenytanács által hozott ügyzáró határozatok ⁵³	
4.1. Áttekintés	59
4.2. Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása	60
4.3. Erőfölénnyel való visszaélés	61
4.4. Versenykorlátozó megállapodások	62
4.5. Összefonódások	63
5. Bírságok	64
6. Az előző versenytörvény alapján hozott versenytanácsi határozatok a bíróságon	65
7. Versenytanácsi határozatok a bíróságon (jelenlegi versenytörvény)	66
8. Marasztalással zárult versenytanácsi határozatok	68
9. A Versenyt korlátozó megállapodásokkal kapcsolatos versenytanácsi határozatok	72
10. A vállalkozások összefonódásának ellenőrzése	73
11. Szünetelést követő ügyzáró határozatok	78

A GVH EGYÉB TEVÉKENYSÉGEI ÉS JELLEMZŐI

12. A GVH versenykultúra fejlesztésére irányuló tevékenysége	80
13. A GVH anyagi helyzete	81

⁵³ Az ügyzáró versenytanácsi határozatokat bemutató táblázatokban használjuk a GVH beavatkozás fogalmát. Ez a fogalom azt ragadja meg, hogy a GVH versenyfelügyeleti eljárásai révén elvileg – a Versenytanács ügyzáró határozataiból kiolvasható módon – a versennyel kapcsolatos folyamatok másként alakultak, mint ahogy egyébként alakultak volna. A GVH beavatkozás gyűjtőfogalom amely ügýtípusonként eltérő konkrét tartalommal bír.

Ide tartozik az ügyzáró határozatok közül a jogsértés megállapítását kimondó határozat – ideértve a szünetelést követő marasztaló határozatot is – (hiszen ez a magatartás abbahagyására kötelezéssel és esetleg és szankcióval is jár). Szintén ide tartozik a szünetelés utáni megszüntető határozat (hiszen ilyenkor az eljárás alá vont teljesítette vállalásait). Ugyancsak ide tartozik az engedély illetve mentesítés megtagadása vagy feltételhez kötése, és a GVH versennyel kapcsolatos aggályainak önkéntes figyelembe vétele, vagyis a kérelem visszavonása vagy a megállapodás/tranzakció módosítása (hiszen ilyenkor a GVH fellépésére a vállalkozások tervei nem vagy nem eredeti formájukban valósulnak meg).

Nem öleli fel viszont a GVH beavatkozás fogalma a pusztán az adminisztratív kötelezettségek elmulasztása (pl. mentesítés kérésének elmulasztása) miatt megállapított jogsértést, hiszen ez önmagában az itt használt értelemben nem gyakorol hatást a piacra, mint ahogy a nem ügyzáró határozatok sem.

Fontos ugyanakkor észrevenni, hogy a GVH beavatkozás fogalma nem azonos a GVH működése révén kifejtett hatással. Egyfelől, a gyakorlatban sajnos GVH beavatkozás esetén sem feltétlenül következik be tényleges hatás, vagyis a jogkövetés. Másfelől, a GVH beavatkozás nem fed le minden lehetséges hatást. Először, a GVH nem kizárólag a versenyfelügyeleti eljárásokon keresztül hat a piaci folyamatokra. Másodszer, a GVH beavatkozásnak nem minősülő versenytanácsi határozatok egy részének is van hatása a piaci szereplők magatartására (például azáltal, hogy befolyásolja a jogértelmezést és a jogfejlődést, mivel esetleg egy magatartásról egy jelentősebb ügyben tisztázódik, hogy az nem jogsértés, vagyis problémamentesen gyakorolható a piacon). Végül pedig, a versenyjog, illetve a GVH pusztán léte is hat a piacra (például bizonyos versenyellenes magatartásokat eleve nem tanúsítanak egyes vállalatok önkéntes jogkövető hozzáállásuk, vagy a versenyjog alkalmazási lehetőségének visszatartó ereje miatt). E hatások, illetve az ezeket kiváltó GVH tevékenységek nem számszerűsíthetők ugyan, és nem olvashatóak ki objektíven a versenytanácsi határozatokból, de kétségkívül léteznek.

A GVH eljárásai

1. A 2002-ben elintézett bejelentések jellemző adatai

Megnevezés	Ügyek száma
1.1. Az elintézett bejelentések száma:	720
Az összes bejelentésből a bejelentő:	
magánszemély	475
vállalkozás	190
érdekvédelmi szervezet	22
egyéb	33
1.2. Az elutasított bejelentések száma⁵⁴:	487
az elutasítás megoszlása indokok szerint	
személyi érdekeltség hiánya	11
más szerv hatáskörébe tartozik	66
hatály hiánya	268
anyagi jogi feltétel hiánya	102
korábban elbírált ügy	22
csekély súlyú	67
1.3. Versenyfelügyeleti eljárás alapjául szolgáló bejelentések száma:	233
ezek alapján indult versenyfelügyeleti eljárások száma	96
1.4. Jogorvoslati kérelem (bejelentés elutasítása miatt)	
a) Versenytanácsnál:	112
Ebből:	
jogorvoslati kérelemnek helyt adó határozat	17
jogorvoslati kérelemnek helyt nem adó határozat	95
b) Fővárosi Bíróságnál:	17
Ebből:	
jogorvoslati kérelemnek helyt adó határozat	3
jogorvoslati kérelemnek helyt nem adó határozat	14

2. A 2002. évi versenyfelügyeleti eljárások összefoglaló adatai

A befejezett eljárások száma:	174
Ebből:	
a vizsgálati szakaszban határozattal lezárva	5
a vizsgálati szakaszban más üggyel egyesítve	-
versenytanácsi határozattal lezárva	169

3. Vizsgálati szakaszban határozattal lezárt ügyek 2002-ben

Megnevezés	Ügyek száma
A kérelem visszavonása miatt	3
mentesítés iránti kérelem	1
összefonódás engedélyezése iránti kérelem	2
A hiánypótlás elmulasztása miatt	1
mentesítés iránti kérelem	0
összefonódás engedélyezése iránti kérelem	1
Egyéb okok miatt	1

⁵⁴ A vizsgáló esetleg több indokot is megjelölt egy-egy elutasítás indoklásaként, ezért az összesen szám eltérhet a részletezettől.

4. A Versenytanács által 2002-ben hozott ügyzáró határozatok

4.1. Áttekintés

	Ügyek száma	GVH beav. ügytípusok szerint ^(a)	GVH beav. megoszlása ügytípusok szerint (%)	GVH beavatkozáshoz kapcsolódó bírság (MFt)	GVH beavatkozáshoz kapcsolódó bírság megoszlása (%)	Kérelem elmulasztás miatt kiszabott bírság (MFt)
Erőfölénnyel való visszaélés^(b)	36	15	23,4	218,5	50,1	nem értelmezhető
<u>ebből</u> : kizsákmányoló	16	7	10,9	17,5	4,0	nem értelmezhető
korlátozó	14	5	7,8	195	44,7	nem értelmezhető
vegyes és egyéb	6	3	4,7	6	1,4	nem értelmezhető
Versenyt korlátozó megállapodás^(b)	18	10	15,6	182,46	41,9	0
<u>ebből</u> : horizontális	11	6	9,4	122,46	28,1	0
vertikális	6	3	4,7	60	13,8	0
vegyes és egyéb	1	1	1,6	0	0,0	0
Összefonódás	65	3	4,7	nem értelmezhető	nem értelmezhető	8,192
<u>ebből</u> : horizontális	51	2	3,1	nem értelmezhető	nem értelmezhető	6,39
vertikális	4	1	1,6	nem értelmezhető	nem értelmezhető	0,402
vegyes és egyéb	10	0	0,0	nem értelmezhető	nem értelmezhető	1,4
Antitröszt ügyek összesen	119⁽¹⁾	28⁽¹⁾	43,8	400,96⁽¹⁾	92,0	8,192
Fogyasztók döntéseinek tisztességtelen befolyásolása	52	36	56,3	35	8,0	nem értelmezhető
<u>ebből</u> : fogy. megtevesztése	52	36	56,3	35	8,0	nem értelmezhető
választási szab. korlátozása	0	0	0,0	0	0,0	nem értelmezhető
vegyes	0	0	0,0	0	0,0	nem értelmezhető
Mindösszesen^(b)	171⁽¹⁾	64⁽¹⁾	100,0	435,96⁽¹⁾	100,0	8,192
Ügyek megoszlása (%)	100,0	37,4				

(a) A GVH beavatkozás ügytípusonként eltérő jellegű határozatokat jelenthet:

- jogsértés megállapítását: valamennyi ügytípusnál (nem vettük azonban figyelembe az összefonódás engedélyezése és a mentesítés iránti kérelem elmulasztását, amely bár jogsértés, önmagában az itt használt értelemben nem számít GVH beavatkozásnak - ez a körülmény befolyásolja a jogsértések számát és a kivetett bírságösszeg nagyságát)
- szünetelés utáni megszüntetést: valamennyi ügytípusnál (kivéve az összefonódásokat)
- mentesség meg nem adását: versenyt korlátozó megállapodások esetében
- összefonódás megtiltását ill. az engedély megtagadását: összefonódások ill. megállapodások esetében
- feltétel szabását: versenyt korlátozó megállapodások, és összefonódások esetében
- a GVH aggályainak önkéntes figyelembe vételét az összefonódások ill. megállapodások esetében

(b), (!) A Vj-073/2001-es ügyben versenykorlátozó megállapodás és erőfölénnyel való visszaélés miatt is kiszabott bírságot a Versenytanács - ezt az ügyet tehát az erőfölényes illetve megállapodásos táblák is tartalmazzák. Ezért a Tptv szerint hozott határozatok száma 169 és nem az ügytípusonkénti egyszerű összegként adódó 170!. Ezentúl két esetben, a Vj-047/2002-es (Elmka), illetve a Vj-53/2002-es (Rába Járműipari Holding) ügyben nem a Tptv, hanem a Vtv. szerint járt el a GVH, ezeket az ügyeket a táblázatok nem tartalmazzák. Mindkét ügy erőfölényesként indult, utóbbinál 1 millió Ft-os bírság kivetésére került sor.

4.2. Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása (Tpvt III. fejezet)⁵⁵

	Ügyek száma ^(a)	Megoszlás (%)
Jogsértés megállapítása	31	59,6
Szünetelés utáni megszüntetés	5	9,6
GVH beavatkozás összesen	36	69,2
Egyéb megszüntetés	16	30,8
Egyéb	0	0,0
Ügyek összesen	52	100,0
GVH beavatkozáshoz kötődő bírság (MFt)	35	
Eljáráshoz kötődő bírság (eFt)	0	
Bírságkiszabással zárult ügyek száma	17	

^(a) A részletes táblázatokban azon ügyek esetében, melyekben egyszerre több kérdésben születik döntés, az adott ügy a legerősebb típusú GVH-beavatkozás sorában jelenik meg.

⁵⁵ Az ügytípusban marasztalással lezárt versenytanácsi határozatok felsorolását a 8.1. táblázat tartalmazza.

4.3. Erőfölénnyel való visszaélés (Tpvt. V. fejezet)⁵⁶

	Kizsákmányoló ^(a)	Korlátozó ^(a)	Vegyes és egyéb ^(a)	Összesen ^(a)	Megoszlás (%)	EK-magyar keresk. érintő ügyek száma
Jogsértés megállapítása	4	5	3	12	33,3	0
Szünetelés utáni megszüntetés	3	0	0	3	8,3	0
GVH beavatkozás összesen	7	5	3	15	41,7	0
Megszüntetés (szünetelés nélkül)	9	8	3	20	55,6	0
Egyéb	0	1	0	1	2,8	0
Ügyek összesen	16	14	6	36	100,0	0
Ügyek megoszlása (%)	44,4	38,9	16,7	100,0		
EK-magyar keresk. érintő ügyek száma	0	0	0	0		
GVH beavatkozáshoz kötődő bírság (MFt)	17,5	195	6	218,5		
GVH beavatkozáshoz kötődő bírság megoszlása (%)	0	0	0	0		
Bírsággiszabással zárult ügyek száma	4	5	2	11		

^(a) A részletes táblázatokban azon ügyek esetében, melyekben egyszerre több kérdésben születik döntés, az adott ügy a legerősebb típusú GVH-beavatkozás sorában jelenik meg.

⁵⁶ Az ügýtípusban marasztalással lezárt versenytanácsai határozatok felsorolását a 8.2. táblázat tartalmazza.

4.4. Versenykorlátozó megállapodások (Tpvt. IV. fejezet)⁵⁷

	Horizontális ^(a)	Vertikális ^(a)	Vegyes ^(a)	Összesen ^(a)	Megoszlás (%)	Hivatalból indult	Hivatalból indult megoszlás (%)	EK-magyar keresk. érintő
Jogszerűtlen megállapodás	5	2	0	7	38,9	7	53,8	0
Szünetelés utáni megszüntetés	1	0	0	1	5,6	1	7,7	0
Egyedi mentesítési feltétel	0	1	1	2	11,1	1	7,7	0
GVH aggályainak önkéntes figyelembe vétele	0	0	0	0	0,0	0	0,0	0
GVH beavatkozás összesen	6	3	1	10	55,6	9	69,2	0
Egyedi mentesítés	1	0	0	1	5,6	0	0,0	0
Csoportmentesség megállapítása ^(b)	1	1	0	2	11,1	0	0,0	0
Nem esik tilalom alá ^(b)	1	0	0	1	5,6	1	0,0	0
Nem versenykorlátozó megállapodás ^(b)	2	2	0	4	22,2	2	30,8	0
Egyéb megszüntetés	0	0	0	0	0,0	0	0,0	0
Ügyek összesen	11	6	1	18	100,0	12	100,0	0
Megoszlás (%)	61,1	33,3	5,6	100,0				
Mentesítés kérésének elmulasztása	0	0	0	0				
Csoportmentesség megvonása	0	0	0	0				
Hivatalból indult	8	5	0	13				
Hivatalból indult ügyek megoszlása (%)	61,5	38,5	0,0	100,0				
EK-magyar keresk. ügyek megoszlása (%)	0	0	0	0				
GVH beavatkozáshoz kötődő bírság (MFt)	122,46	60	0	182,46				
GVH beav. kötődő bírság megoszlása (%)	67,1	32,9	0,0	100,0				
GVH beav. köt. bírságkiszabással zárult ügyek	2	1	0	3				
A mentesítés iránti kérelem elmulasztása miatt kiszabott bírság (MFt)	0	0	0	0				
Ment. elm. miatt kiszab. bírságos ügyek száma	0	0	0	0				
Eljáráshoz kapcsolódó bírság (MFt)	0	0	0	0				
Elj. kapcs. bírságos ügyek száma	0	0	0	0				
Bírságkiszabással zárult ügyek	2	1	0	3				

^(a) A részletes táblázatokban azon ügyek esetében, melyekben egyszerre több kérdésben születik döntés, az adott ügy a legerősebb típusú GVH-beavatkozás sorában jelenik meg.

^(b) Hivatalból indult eljárás esetén formailag megszüntető határozat.

⁵⁷ Az ügytípusban marasztalással lezárt versenytanácsi határozatok felsorolását a 9. táblázat tartalmazza.

4.5. Összefonódások (Tpvt. VI. fejezet)⁵⁸

	Horizon- tális ^(a)	Verti- kális ^(a)	Vegyes és egyéb ^(a)	Össze- sen ^(a)	Megosz- lás (%)	Hivatalból indult	Hivatal- ból indult megoszlás (%)
Elutasítás-tiltás	0	0	0	0	0,0	0	0,0
Engedélyezés feltétellel	2	1	0	3	4,6	0	0,0
GVH aggályainak önkéntes figyelembe vétele	0	0	0	0	0,0	0	0,0
GVH beavatkozás összesen	2	1	0	3	4,6	0	0,0
Egyéb elutasítás	1	0	0	1	1,5	0	0,0
Engedélyezés	44	3	9	56	86,2	3	75,0
Nem engedélyköteles/nem összefonódás ^(b)	2	0	1	3	4,6	0	0,0
Egyéb megszüntető	2	0	0	2	3,1	1	25,0
Ügyek összesen	51	4	10	65	100,0	4	100,0
I. fázisban meghozott határozat ^(c)	42	3	10	55			
II. fázisban meghozott határozat ^(c)	9	1	0	10			
Megoszlás (%)	78,5	6,2	15,4	100,0			
Kérelem elmulasztása	7	1	3	11			
Hivatalból indult	3	0	1	4			
Hivatalból indult ügyek megoszlása (%)	75,0	0,0	25,0	100,0			
Engedélykérés elmulasztása miatt kiszabott bírság (eFt)	6,39	0,402	1,4	8,192			
Eng. elmulasztása miatt kiszabott bírság megoszlása (%)	78,0	4,9	17,1	100			

^(a) A részletes táblázatokban azon ügyek esetében, melyekben egyszerre több kérdésben születik döntés, az adott ügy a legerősebb típusú GVH-beavatkozás sorában jelenik meg.

^(b) Hivatalból indult eljárás esetén formailag megszüntető határozat.

⁵⁸ Az ügytípusban hozott versenytanácsi határozatok felsorolását a 10. táblázat tartalmazza.

5. Bírságok

5.1. A Versenytanács által bírsággal zárt esetek 2002-ben

Megnevezés	Összes bírság		Végrehajtható		Befizetve		Hátralék	
	db	e Ft	db	e Ft	db	e Ft	db	e Ft
Fogyasztók tisztességtelen befolyásolása (Tpkt. III. fejezet)	17	35.000	13	30.000	10	15.000	3	15.000
Versenykorlátozó megállapodás* (Tpkt. IV. fejezet)	3	182.460	2	122.460	1	120.000	1	2.460
Gazdasági erőfölénnyel való visszaélés (Tpkt. V. fejezet)	11	215.500	8	177.700	8	177.700	-	-
Engedélykérelem elmulasztása (Tpkt. VI. fejezet)	10	8.192	10	8.192	10	8.192	-	-
Összesen ⁵⁹ :	40	444.152	33	338.352	28	320.892	5	17.460

5.2. A bírságok befizetésének állása 2002-ben

Megnevezés	2002. év végén	2001. év végén	Változás
Kiszabott bírság (e Ft)	2.706.652	2.261.500	445.152
Ebből végrehajtható (e Ft)	1.752.863 64,8%	1.657.178 73,3%	95.685 -
Ebből: befizetett (e Ft)	782.532 44,6%	727.757 43,9%	54.775 -
leírva (e Ft)	431.244 24,6%	425.744 25,7%	5.500 -
hátralék (e Ft)	539.087 30,8%	503.677 30,4%	35.410 -

* A Vj-73/2001. számú eljárásban versenykorlátozó megállapodás és erőfölénnyel való visszaélés miatt egyaránt szabott ki bírságot a Versenytanács

⁵⁹ A Vj-053/2002 (Rába Holding) ügyben nem a Tpkt., hanem a Vtv. szerint járt el a GVH, a fenti számok csak a Tpkt. szerinti eljárások adatait tartalmazzák. A Vj-053/2002-ben kiszabott 1 millió Ft-os bírsággal együtt a bírságkiszabással zárult ügyek száma 2002-ben 41, a kiszabott bírságösszeg 445 millió 152 ezer forint lenne. A végrehajtható és egyéb összesítő kategóriákat nem befolyásolta a Vj-053/2002.

6. Az előző versenytörvény alapján hozott versenytanácsi határozatok a bíróságon

6.1. A versenytanácsi határozatok bírósági megtámadása 2002-es állapot

A határozat jellege határoza	Összes határozatok száma	Felülvizsgálni kért	A felülvizsgálni kért tok aránya (%)
1. Marasztalás	269	177	65,7
2. Elutasítás	333	112	33,6
3. Engedély (részbeni) megtagadása	9	1	11,1
4. Együtt	611	290	47,4

6.2. A felülvizsgálati keresetek állása a bíróságon 2002-es állapot

A megtámadott határozat közül	1991. évi	1992. évi	1993. évi	1994. évi	1995. évi	1996. évi	1997. évi	Összes
6.2.1. Jogerősen befejezett	17	41	42	57	49	53	23	282
I. fokú (Fővárosi) Bíróságon	12	22	20	39	32	34	14	173
II. fokú (Legfelsőbb) Bíróságon	5	19	22	18	17	19	9	109
6.2.2. Nem jogerős I. fokú ítélet van	-	-	1	-	-	-	1	2
6.2.3. Folyamatban van az I. fokú Bíróságon	-	-	-	-	-	-	-	-
6.2.4. Új eljárásra utasítás	-	-	1	-	1	2	2	6
Összesen:	17	41	43	58	50	55	26	290

6.3. A bírósági felülvizsgálat eredményei 2002-es állapot

Elbírált felülvizsgálati kérelmek közül	Összesen	Ebből: megváltoztatva		
		a jogalap	a jogalap részben	a bírság
1. Jogerősen befejezve	282	22	5	43
I. fokon	173	7	1	21
II. fokon	109	15	4	22
2. Nem jogerős ítélet (I. fok)	2	1	-	-
Együtt: (1+2)	284	23	5	43

7. Versenytanácsi határozatok a bíróságon (jelenleg hatályos versenytörvény)

7.1. A versenytanácsi határozatok bírósági megtámadása 2001-es állapot

A határozat jellege	Összes határozatok száma	Felülvizsgálni kért határozatok száma	A felülvizsgálni kért határozatok aránya (%)
Marasztalás⁶⁰			
1997. év	20	13	65,0
1998. év	39	26	66,6
1999. év	54	19	35,2
2000. év	50	23	46,0
2001. év	27	12	44,4
2002. év	47	22	46,8
Összesen*:	237	115	48,5
Megszüntetés			
1997. év	55	7	12,7
1998. év	75	19	25,3
1999. év	53	9	17,0
2000. év	84	19	22,6
2001. év	69	16	23,1
2002. év	40	10	25,6
Összesen*:	375	80	21,3
Kérelem (részbeni) elutasítása, feltételhez kötése			
1997. év	1	–	–
1998. év	5	–	–
1999. év	–	–	–
2000. év	8	1	12,5
2001. év	3	1	33,3
2002. év	12	4	33,3
Összesen*:	29	6	20,7
Együtt			
1997. év	76	20	26,3
1998. év	119	45	37,8
1999. év	107	28	26,2
2000. év	142	43 ⁶¹	30,3
2001. év	99	29	29,3
2002. év	99	36 ⁶²	36,4
Összesen ⁶³ :	642	201	31,3

* A 2002. évi adatok előzetesek, ezért (minimálisan) az összesen sorok is változhatnak.

⁶⁰ Az eljárást szünetelés után megszüntető azon határozatok nélkül, amelyekkel szemben nincs jogorvoslat.

⁶¹ 2000-ben további egy olyan esetben olyan határozat felülvizsgálatát is kérték, amelyben a GVH helyt adott a kérelemnek

⁶² 2002-ben további két határozat felülvizsgálatát is kérték, az egyik esetben (Vj-61/2002) a kérelem késedelmes benyújtása miatt kiszabott bírság eltörlése érdekében, a másik esetben (Vj-65/2001) az eljárás szünetelés utáni megszüntetését elrendelő határozatot.

⁶³ Az itt feltüntetett szám nem egyezik meg az összes ügyzáró határozat 4.1. táblázatban feltüntetett számával, mivel nem szerepelnek benne az olyan határozatok, amelyekben nem értelmezhető a határozat megtámadása (pl. engedélyezett összefonódások, feltétel nélkül mentesített megállapodások, szünetelés utáni megszüntetés).

7.2. A felülvizsgálati keresetek állása a bíróságon 2002-es állapot

1. A megtámadott határozat közül	1997. évi	1998. évi	1999. évi	2000. évi	2001. évi	2002. évi	Összesen
1. Jogerősen befejezett	17	36	20	28	11	3	115
I. fokú (Fővárosi) Bíróságon	11	26	14	27	11	3	92
II. fokú (Legfelsőbb) Bíróságon	6	10	6	1	-	-	23
2. Nem jogerős I. fokú ítélet van	2	5	5	12	8	6	38
3. Folyamatban van az I. fokú Bíróságon	-	-	-	2	5	28	35
4. Új eljárásra utasítás	1	4	3	2	5		15
Összesen:	20	45	28	44	29	37	203

7.3. A bírósági felülvizsgálat eredményei 2002-es állapot

	Elbírált felülvizsgálati kérelmek közül Összesen	Ebből megváltoztatva		
		a jogalap	részben a jogalap	a bírság
(1) Jogerősen befejezve	115	7	-	6
I. fokon	92	4	-	2
II. fokon	23	3	-	4
(2) Nem jogerős ítélet (I. fok)	38	1	2	5
Együtt: (1+2)	153	8	2	11

8. Marasztalással zárult versenytanácsi határozatok 2002-ben

8.1. A fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásának tilalmába

ütköző magatartások (Tpvt. III. fejezet)⁶⁴

Vj szám	A jogsértő magatartás megnevezése	A marasztalás alapja	A marasztalt vállalkozás neve	A kiszabott bírság MFt
138/2001	Az eljárás alá vont a Déli Hírlapról tett „legkedveltebb”, „az ország egyetlen magyar tulajdonú (megyei, vidéki, független napilapja” kijelentések valóságát nem tudta igazolni.	8.§ (2) a)	Déli Hírlap Kft.	-
142/2001	Részvényvásárláshoz kapcsolódó üdülőhasználati jog árusítása során az elállási joggal kapcsolatos döntéshozatalban tisztességtelenül befolyásolták, valamint az üdülőhasználati díj módosításának szabályozásával kapcsolatban megtévesztették a fogyasztókat.	8.§ (1) 8.§ (2) a) és c)	Proinvest 2001. Kft., Kereknep Kft., Sol Oriens Hungaria Kft., Holiday Club Hungary Kft., Pláninvest Bróker Rt.	10
152/2001	A „gyorsfordító és szótanító” CD-ROM borítóján ígért szinkron-fordítás csupán az egyik nyelven begépelte szavaknak a másik nyelven az eredeti sorrendben történő közlését jelentette.	8.§ (1) 8.§ (2) a)	Informánia Digitálmédia Kft.	-
163/2001	Reklámjában az eljárás alá vont két ellentétes kifejezést („nagyítás” és „előhívás”) használt, amely elbizonytalaníthatta, megtéveszthette a fogyasztókat.	8.§ (1) 8.§ (2) c)	Fuji Magyarország Kft.	0,5
172/2001	Az eljárás alá vont elhallgatta, hogy az általa forgalmazott mágneses és elektro-akupunktúrás készülék nem rendelkezik a forgalmazáshoz szükséges minősítéssel.	8.§ (1) 8.§ (2) a) és b)	Szinuhe B. S. D. Kft.	1
174/2001	Megtévesztésre alkalmas volt az áru valóságosnál nagyobb értékűként bemutatása, a mellé kapott „ajándékok”-at valójában megfizette az eljárás alá vont.	8.§ (1) 8.§ (2) d)	Gold & Gold Kft.	
184/2001	Az eljárás alá vont nem az akciós újságban bemutatott típusú terméket, hanem annak egy gyengébb minőségű változatát értékesítette.	8.§ (2) a) és d)	TESCO Globál Áruházak Részvénytársaság	5
187/2001	Az Rt. reklámlakáján indokolatlanul eltúlozta, általánosította a visszaváltható és az eldobható műanyagpalackok egyes tulajdonságait.	8.§ (2) a)	Fővárosi Ásványvíz és Üdítőipari Rt.	-
199/2001	Az eljárás alá vontak egészségre kedvező hatást alátámasztó hatósági vélemény nélkül ilyen tulajdonságúnak állították be teaitaljukat.	8.§ (1) 8.§ (2) a)	Siesta Key Kereskedelmi Bt., Studio Moderna TV Shop 2000 Kft.	3
1/2002	Az eljárás alá vont az emberi egészséget megőrző, azt helyreállító termékjellegét hangsúlyozta, az ezt alátámasztó hatósági eljárások lefolytatása és engedélyek beszerzése nélkül.	8.§ (1) 8.§ (2) a)	Crystal Institute Kft.	3
3/2002	A hirdetéseiben közzétettől eltérően (a fogyasztóknak kedvezőtlenebbül) számlázott a cég.	8.§ (1)	Pécsi Requiem Bt.	-
4/2002	Környezetvédelmi célú akciója során tett kijelentéseinek valóságát az eljárás alá vont nem tudta igazolni.	8.§ (2) a)	Tchibo Budapest Kft.	1

⁶⁴ Lásd a szüvetelést követő ügyzáró határozatokat is! (11.1. táblázat)

Vj szám	A jogsértő magatartás megnevezése	A marasztalás alapja	A marasztalt vállalkozás neve	A kiszabott bírság Mft
5/2002	A kiadó nem tüntette fel gombaismertetőjén, hogy azt eredetileg 1902-es adták ki. Ezzel nem pusztán hiányosan tájékoztatott, de elhallgatta azt is, hogy az árú nem felel meg a szokásos követelményeknek.	8.§ (2) a) és b)	Könyvmíves Kiadó Kft.	2
8/2002	A kiadó újságjáról médiaelemzés nélküli, durva becsléssel kapott olvasottsági adatokat tett közzé.	8.§ (1) 8 (2) a)	Komáromi Nyomda és Kiadó Kft.	-
9/2002	A Bt. megbízhatatlan becslési módszerrel készített olvasottsági adatokkal hirdette termékét.	8.§ (1) 8.§ (2) a)	Futár Plusz Bt.	-
14/2002	A terméket a hatósági engedélytől eltérő gyártó, forgalmazó, összetétel megjelölésekkel hozták forgalomba, és elhallgatták, hogy az nem felel meg a jogszabályi előírásoknak.	8.§ (2) b)	Manna-Rax Bt.	-
21/2002	A Kft. az általa kiadott újságról egy hirdetőknél szóló reklámújságban eltúlzott olvasottsági adatokat tett közzé.	8.§ (1) 8.§ (2) a)	Police Press Kft.	0,5
29/2002	Előfizetői akciójában a Kft. elmulasztotta közölni, hogy az ajándékok csak a készlet erejéig állnak rendelkezésre.	8.§ c)	IDG Magyarország Kft.	-
32/2002	A kft televíziós hirdetésében a vásárlás esetén járó ajándékok összértékével kapcsolatos valótlan állításával, valamint az adásidőhöz kapcsolódó jelentős kedvezményrel különösen előnyös vásárlás látszatát keltette. Felsőfokú jelzőinek relevanciáját igazolni nem tudta.	8.§ (1) 8.§ (2) a), c) és d)	WS Teleshop Kft.	2
34/2002	Az eljárás alá vont „országos televíziós premierként” jelölt meg korábban már más országos csatornán (az HBO-n) vetített filmeket.	8.§ (2) a)	Magyar RTL Televízió Részvénytársaság	-
56/2002	Az eljárás alá vont termékeire írt „Sárvári... a legjobb hazai” kijelentés azt a hamis látszatot keltheti, hogy azért mert a termelő sárvári, ezért termékei a legjobbak az országban.	8.§ (2) a)	Taravis Kft.	-
65/2002	Az eljárás alá vont hűségakciójának változásáról megtevesztő tájékoztatást adott, a korábbi akcióról szóló hirdetéseket (termékcsomagolásokat) csak részben aktualizálta.	8.§ (2) c)	Sara Lee Hungary Kávé és Tea Kft.	5
71/2002	Az eljárás alá vont annak ellenére a megtevesztő „+50ml gratis” felirattal értékesítette raktárkészletét, hogy az ilyen értékesítést a Versenytanács a Vj-91/2001/22. sz. határozatával a fogyasztók megtevesztésére alkalmasnak minősítette.	8.§ (2) c)	Reckitt Benckiser Magyarország Termelő és Kereskedelmi Kft.	2
73/2002	Az eljárás alá vontak hirdetéseikben és szórólapokon azt a látszatot keltették, hogy csak a Nyelvi Utaztatók Szakmai Egyesületének tagjai működnek jogszerűen; amely vállalatok nem tagjai ezen testületnek, nem megbízhatóak.	8.§ (2) a)	Nyelvi Utaztatók Szakmai Egyesülete, Austropa Utazási Kereskedelmi Kft., Bron-Y-aur Kft., és társaik ⁶⁵	-
78/2002	Az eljárás alá vont által „50%-os engedmény”-nyel reklámozott termékeknél a korábbi árhoz képest 50%-nál kisebb volt a kedvezmény, illetve ahhoz a listaárhoz képest értelmelték a kedvezményt, amelyen még értékesítés nem történt.	8.§ (2) c) és d)	Electro Computer Bt.	0,5

⁶⁵ Challenge Educational Kft., International House Language School Kft., Inside World Nyelvi Központ, Katedra Travel Utazási Iroda, Lingvisit Utazásszervező és Nyelvi Utaztató Kft., Masterclass Kft., STS Diákutazási Kft., Study Tours Kft.

Vj szám	A jogsértő magatartás megnevezése	A marasztalás alapja	A marasztalt vállalkozás neve	A kiszabott bírság MFT
84/2002	Az üzletnyitási hirdetésben megígért kedvezményeket (árengedményt illetve ajándékot) az eljárás alá vont leányvállalat nem teljesítette.	8.§ (2) a) és c)	Media Markt Saturn Holding Kft.(Budaörs), Media Markt Árkád (Budapest) Kft. ⁶⁶	-
91/2002	Az eljárás alá vont termékének reklámjában képi és szöveges eszközökkel – a versenytársak folyékony súrolószereivel szemben - az általános felhasználhatóság illúzióját keltette.	8.§ (2) a)	Reckitt Benckiser Magyarország Kft.	1
94/2002	Az eljárás alá vont egy versenytárs vodkájához erősen hasonlító formában forgalmazta (annál rosszabb minőségű) termékét.	8.§ (2) a)	Körös-Royal Kft.	1
106/2002	A kft. által kiadott folyóirat címlapján csak a mellékelt DVD-n lévő film angol szinkronjának megfelelő hangminősítést jelentette meg, a magyar hang rosszabb minőségét elhallgatta.	8.§ (2) c)	International Publishing House Kft.	-
110/2002	A kft. nyereményakciójának hirdetésekor nem jelezte pontosan, hogy melyek a játékban való részvétel személyi feltételei (pl. hogy 14 éves kor alatt nem lehet).	8.§ (2) c)	Kraft Foods Hungária Korlátolt Felelősségű Társaság	1
115/2002	Az eljárás alá vont a „teljes szolgáltatási előfizetési díj”-ból ígért 50%-os kedvezményt, és nem jelezte, hogy bizonyos előfizetős szolgáltatásokat (HBO, Filmmúzeum) Híradástechnikai Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. továbbra is teljes áron ad.	8.§ (2) c) és d)	Egyesült Magyar Kábeltelevízió Híradástechnikai Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	-
Összesen: 31 határozat			Bírság: 35	

8.2. Az erőfölénnyel való visszaélés tilalmába ütköző magatartások (Tpvt. V. fej.)⁶⁷

Vj szám	A jogsértő magatartás megnevezése	A marasztalás alapja	A marasztalt vállalkozás neve	A kiszabott bírság MFT
73/2001 ⁶⁸	A Holcim Rt. jogelődje a piacra lépést indokolatlanul akadályozta azzal, hogy kedvezményt adott, amennyiben a vevő vállalta, hogy importcementet nem forgalmaz.	21. § i)	Holcim Hungária Rt.	30
87/2001	Az eljárás alá vont 51-es behívószámú internetes szerződéseiben alkalmazott díjmelési klauzuláiban mellőzte a szerződéses alkut, kiszolgáltató helyzetbe hozva a partnereket.	21. § a)	MATÁV Rt.	5
97/2001	A két eljárás alá vont két különböző termék vásárlásához kötötte a fogyasztókkal való szerződéskötést: a MatávKábelTV Kft. kábeltelevíziós hálózatán internetes hozzáférési szolgáltatást nyújtó Tiszánét Rt. Internet hozzáférési szolgáltatásaihoz az Internet előfizetőknek a MatávKábelTV műsorelosztási szolgáltatását is igénybe kellett venniük.	21. § f)	MatávKábelTV Kft. Tiszánét Rt.	1

⁶⁶ A Versenytanács a Media Markt Saturn Holding Kft.-vel szemben az eljárást megszüntette, és a Media Markt Árkád Kft.-t elmarasztalta.

⁶⁷ Lásd a szünetelést követő ügyzáró határozatokat is! (11.3. táblázat)

⁶⁸ Az ügyben a versenykorlátozó megállapodások tilalmába ütközést is megállapított a Versenytanács.

Vj szám	A jogsértő magatartás megnevezése	A marasztalás alapja	A marasztalt vállalkozás neve	A kiszabott bírság MFT
108/2001	A temetkezési vállalat az általa üzemeltetett temetőben magasabb árat szabott versenytársainak, mint amilyen áron maga nyújtott szolgáltatásokat, illetve túl magasán állapította meg ravatalozói díját.	21. § a) és j)	Gyertyaláng Kegyeleti Szolgálat Kft.	1
153/2001	Az általa üzemeltetett temetőben meglévő megkerülhetetlensége miatt erőfölényes temetkezési vállalat a nem szegedi hamvasztású hamvak átvételéért magasabb árat kért, mint a helybeli, saját hamvasztású hamvak átvételéért.	21. § j)	Szegedi Temetkezési Kft.	-
167/2001	A Magyar Posta Rt. a levélpiacon meglévő erőfölényével visszaélve erősítette küldemény előállításbeli pozícióját: átlagosan nagyobb kedvezményt adott kézbesítési díjaiból a küldeményelőállítást is igénybe vevőknek.	21. § g) és j)	Magyar Posta Rt.	20
175/2001	Az eljárás alá vont áramszolgáltatói pozícióját felhasználva korlátozta a közvilágítási piacon velem versenyzők és a fogyasztók szabadságát.	21. § f) és j)	Tiszántúli Áramszolgáltató Rt. (TITÁSZ)	65
176/2001	Az eljárás alá vont áramszolgáltatói pozícióját felhasználva korlátozta a közvilágítási piacon velem versenyzők és a fogyasztók szabadságát.	21. § f), g) és j)	Dél-magyarországi Áramszolgáltató Rt. (DÉMÁSZ)	45
11/2002	Az általános szerződési feltételeket úgy módosította az eljárás alá vont, hogy feljogosította magát az egyoldalú díjemelésre, a díjemelés feltételeinek meghatározására és értelmezésére.	21. § a)	MatávkábelTV Kft.	10
39/2002	Az eljárás alá vont indokolatlanul elzárkózott az üzleti kapcsolat folytatásától, a versenytársa által a UPC üzemeltetette kábelhálózatra épülő internetes hozzáférési szolgáltatás lehetővé tételétől.	21. § c)	UPC Magyarország Kft.	35
44/2002	Az eljárás alá vont kábeltelevíziós szolgáltató anélkül emelte jelentős (közel 50%-os) mértékben árait, hogy ezt költségszámításokkal alá tudta volna támasztani.	21. § a)	Parisat-L Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	0,5
48/2002	Az eljárás alá vont erőfölényes szolgáltató az általános szerződési feltételekben egyoldalú, a fogyasztók által nem ellenőrizhető díjkiemelésre, díjemelésre jogosította fel magát. Ezentúl költségszámítással nem indokoltan az inflációt jelentősen meghaladó mértékben emelte árait.	21. § a)	Kábel Televízió Szolgáltató Kft.	6
Összesen: 12 határozat⁶⁹				Bírság: 218,5

⁶⁹ Szintén erőfölényesként indult ügy volt a Vtv. szerint lefolytatott 53/2002-es (Rába Járműipari Holding) ügy, ebben a Versenytanács a generálklauzula megsértését (Vtv. 3. § (2)) állapította meg és 1 millió Ft bírságot vetett ki.

9. A versenyt korlátozó megállapodásokkal kapcsolatos versenytanácsi határozatok 2002-ben (Tpvt. IV. fejezet)⁷⁰

Vj szám	A megállapodás résztvevői	A megállapodás típusa	A határozat	A bírság összege MFt
1. Hivatalból indult eljárások				
45/2001	Magyar Orvosi Kamara	horizontális	a korábban mentesített körülmény immár jogszerűtlen megállapodásnak minősül	-
54/2001	Corax Környezetvédelmi Kft., RSZ-COOP Légiszolgáltató és Kereskedelmi Kft., Rovért Rovar és Rágcsálóirtó Kft., Fejér Megyei Növény- és Talajvédelmi Szolgálat, Bábolna Környezetbiológiai Központ Magyar-Francia Kft.	horizontális	nem versenykorlátozó megállapodás	-
64/2001	Szolnok Megyei Jogú Város Önkormányzat, Borostyán-kert Bt	vertikális	egyedi mentesítés feltételszabással	-
73/2001	Holcim Hungária Rt., Duna-Dráva Cement Kft., BÉCEM Cement és Mészipari Rt., Magyar Cementipari Szövetség	horizontális	versenykorlátozó megállapodás („információs kartell”)	120
99/2001	Bilux Gépjárművezető-képző Kft, a Quattro Kkt és 5 egyéni vállalkozó ⁷¹	horizontális	nem versenykorlátozó megállapodás	-
135/2001	Avanti Rt., Prímagáz Hungária Ipari és Kereskedelmi Rt	vertikális	jogszerűtlen megállapodás	-
145/2001	Tengerdi Kft., Delta Üzletház Kft., Hálózat Bt., Bíró Géza, Kövesdi Tibor, Újhelyi István, Balláné Vajas Éva, Kézsmárkiné Balogh Éva, Kálsecz Károly, Zadravec Zoltán	horizontális	jogszerűtlen megállapodás („balatonmáriafürdői étteremkartell”)	2,46
193/2001	Budapesti Közlekedési Rt., HIRKER Budapesti Hírlapkereskedelmi Rt., BUVAHÍR Hírlapkereskedelmi Rt., Lapker Hírlapkereskedelmi Rt.	vertikális	jogszerűtlen megállapodás	60
7/2002	Rónahír Észak-alföldi Hírlapkereskedelmi Rt., Lap-96 Kft.	vertikális	nem versenykorlátozó megállapodás	-
13/2002	Deko-Apple Kft., EKO Konzervipari Kft., ESZAT Kft., Vajai Zöltség-Gyümölcs Kft., Wink A. Kft., Alma Terméktanács	horizontális	jogszerűtlen megállapodás ⁷²	-
58/2002	Tej Terméktanács	horizontális	jogszerűtlen megállapodás	-
60/2002	Saunier Duval Magyarország Rt., Piller Villamos- és Tüzeléstechnikai Szerviz Bt., Vasi Gáz-Szerviz Szerelő és Kereskedő Kft. és társaik ⁷³	vertikális	nem versenykorlátozó megállapodás	-

⁷⁰ Lásd a szünetelést követő ügyzáró határozatokat is! (11.2. táblázat)

⁷¹ Andrik Imre, Peszlen Lajos, Unger Alfréd, Sziklai Emil, Csigó Ferenc

⁷² A Versenytanács megállapította, hogy az Alma Terméktanács versenykorlátozó döntést hozott, a többi eljárás alá vonttal szemben pedig megszüntette az eljárást.

⁷³ Promtherm Agria Tüzeléstechnikai Szolgáltató és Kereskedelmi Kft., Gázmű Építő, Szerelő és Szolgáltató Kft., Metalkontakt-Gázszerző Kft., Kelet-Szerelvény Kereskedelmi Kft., Kőgáz Veszprém megyei Javító és Szerelő Kft., Kőgáz Somszer megyei Javító és Szerelő Kft., „Hírősgáz 2000” Ipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., Kométa 2001 Fűtés és Klimaberendezéseket Forgalmazó és Szerelő Kft., Békés megyei Tüzeléstechnikai Kft., Metán-Gáz '98 Szolgáltató és Kereskedelmi Kft., Murányi Épületgépészet Kft., Prometheus Tüzeléstechnikai Rt., E-R & R Informatikai és Szolgáltató Kft, Gerencsér Csőszerelő és Építő Kft., Szekszárd-Hótherm Szerelőipari és Kereskedelmi Bt., HIREX Gázkészülék Szerviz Kft., MEKAM Kereskedés, Kőgáz Zala megyei Javító és Szerelő Kft.

Vj szám	A megállapodás résztvevői	A megállapodás típusa	A határozat	A bírság összege MFt
2. Kérelemre indult eljárások				
169/2001	OTP Bank Rt. MOL Rt. Matáv Rt.	egyéb	egyedi mentesítés feltételszabással	-
195/2001	REÁL Hungária Élelmiszer Kereskedelmi és Szolgáltató Rt., TEMPO Szupermarket Kft.	horizontális	nem versenykorlátozó megállapodás	-
19/2002	Philip Morris Magyarország Kft., Akvizitor Kft., Cigar-Plussz Kft., Hungarotabak-Tobaccoland Rt., LE-SIKER Kft., S.E.F.T. Kft., Vimpex Kft., Aranyfüst Dohánykereskedelmi Kft.-	vertikális	csoportmentesség alá eső megállapodás	-
20/2002	Baldauf László, Ifj. Baldauf László, Krupp József, Breier László, Gerstner Ferenc, Tóth Imre, Kiss György, Arany Quadro Kft., Ruboczky József és társaik ⁷⁴	horizontális	a saját tulajdonú vállalkozások között: nem esik tilalom alá; a független vállalkozások között: egyedi mentesítés	-
25/2002	Peugeot Citroen Automobiles S.A. Toyota Motor Corporation	horizontális	csoportmentesség megállapítása	-
Összesen: 17 határozat⁷⁵			Bírság:	182,46-

10. A vállalkozások összefonódásának ellenőrzése 2002-ben (Tptv. VI. fejezet)

Vj szám	A közvetlen résztvevők	Az összefonódás típusa	A határozat
17/2001	Holcim Hungária Cementipari Rt. Breitenburger Auslandbeteiligungs GmbH CeBeKa Vagyonkezelő Kft. (Hejőcsabai Cement és Mészipar Rt.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	nem engedélyköteles II. fázisban
117/2001	UPM-Kymmene Beteiligungs GmbH (G.Haindl'sche Papierfabriken Kommanditgesellschaft auf Aktien)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve II. fázisban
124/2001	Breitenburger Auslandbeteiligungs GmbH, Holcim Betob Betogyártó Rt., Duna-Dráva Cement Kft., E.Scwenk Zementwerk KG, Heidelberger Zement AG	23.§ (1) b) közös irányításszerzés (horizontális)	megszüntetve

⁷⁴ Cservenkay Géza, Végh Lajosné, N és N Kft., Budaconsum Kft., Élésker Kft., Králik Tibor, Plastiron Kft., Lázár Vilmos, Tétény City Kft., Négy Kalmár Bt., Dienes Zoltán, CBA Magyar Bt, Rózsavölgyi Kft., Tomicsek János, Csatári Kft., Batár István, Tóth Gábor, Aleko és Leon Kft., C+M Kft., Dai Long Kft., Elmex Befektetési és Kereskedelmi Rt., Viszokay Árpád, Palóc Nagykereskedelmi Kft., 4 Ker Kft., 6 Karát 97 Kft., Duna-Szövetség Kft., „Kovács és Kovács” Bt., Törtei Zsolt, „Integrál-M”, Kft., Kerékgyártó Kft., Szabó Kft., Újvárosi József, Szarvasi „Körös-Ker” Bt., Mákó Bt., Takács Mihály, Laki László, Halmschláger Antal, Galóca Kereskedelmi Bt., Jáber Kft., Gold Kings Kft., Bakony Coop Rt., Jégcsillag Kft., CBA Kereskedelmi Kft., City Diszkont Ulrich Trade Kft., B. B.:K. Raktár Kft., CBA-REMIZ-KER'99 Kft., Sweet Leene 2000 Tejker Bt., Halmschláger Trade Rt., CBA Alföld Kft., Vevőért Kft., Delikát Kft., CBA Piliscsoport Kft., West Union Impex Kft., „Cigar-Centrum” Kft., Kerekes Kft., Privát Üzletlánc Kft.

⁷⁵ Lásd a szünetelést követő ügyzáró határozatokat is! (11.2. táblázat)

Vj szám	A közvetlen résztvevők	Az összefonódás típusa	A határozat
127/2001	Raffinerie Tirlementoise S.A. (Financiere-Franklin Roosevelt S.A.S.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve feltétellel II. fázisban
144/2001	Kraft Foods International Inc. Kraft Foods Hungária Kft. (Stollwerck Budapest Édesipari és Ingatlanhasznosító Kft.)	horizontális	megszüntetve (visszavont kérelem)
155/2001	Ringa Húsipari Rt (Falcotrade Húsipari és Kereskedelmi Rt)	23.§ (1) a) vállalkozásrész megszerzése (horizontális)	elutasítva (időelőttiség miatt)
161/2001	Hewlett-Packard Company (Compaq Computer Corporation)	23.§ (1) a) (horizontális)	engedélyezve II. fázisban
162/2001	CEE Property Invest Immobilien AG, Sparkassen-Immobilienanlagen AG. (ECE European Estates AG, ECE Bau- & Beteiligungs GmbH-val, Christian Hummer)	23.§ (1) a) (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
165/2001	General Electric Company (Spirent Plc, Spirent B.V., Spirent International Inc., Spirent GmbH)	23.§ (1) b) irányításszerzés (egyéb)	engedélyezve I. fázisban
178/2001	Arago Befektetési Holding Rt. (PICK Szeged Szalámigyár és Húsüzem Rt.)	23. § (1) b) irányításszerzés (egyéb)	engedélyezve I. fázisban engedélykérés elmulasztása 1200e Ft bírság
181/2001	Bayer AG (Aventis Crop Science Holding SA)	23.§ (1) a) (horizontális)	engedélyezve feltétellel II. fázisban
182/2001	Richter Gedeon Rt., Egis Gyógyszergyár Rt., Béres Gyógyszertár Rt., Magyar Gyógyszer Tanácsadó, Szervezés és Szolgáltató Rt. (Hungaropharma Gyógyszerkereskedelmi Rt.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (vertikális)	engedélyezve kötelezettség vállalással II. fázisban
183/2001	Siemens Leasing Kft (Trafficom Hírközlési Szolgáltató Kft.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (vertikális)	engedélyezve I. fázisban engedélykérés elmulasztása 402e Ft bírság
186/2001	Telenor Mobile Communications A.S (Pannon GSM Távközlési Rt.)	23.§ (1) a) horizontális	engedélyezve I. fázisban
188/2001	Tyco Electronics UK Ltd (Meggitt Electronic Components Ltd)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
189/2001	IVECO S.p.A. (Irisbus Holding S.L.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
191/2001	Nestlé Deutschland AG, Nestlé Unternehmungen Deutschland GmbH (Schöller Holding GmbH & Co. KG, Schöller Holding International KG)	23.§ (1) a) vállalkozásrész megszerzése (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
192/2001	Békéscsabai Konzervgyár Rt. (Unilever Magyarország Kft)	23.§ (1) a) vállalkozásrész megszerzése (vertikális)	engedélyezve I. fázisban

Vj szám	A közvetlen résztvevők	Az összefonódás típusa	A határozat
197/2001	DAM Steel Speciális Acélgéártó Rt. (Diósgyőri Acélművek Rt. Fa.) DAM Energy Energiaszolgáltató Kft. (DAM-ESZ Energia Szolgáltató Kft.)	23.§ (1) a) vállalkozásrész megszerzése (horizontális)	engedélykérés elmulasztása 1500 eFt bírság engedélyezve I. fázisban
198/2001	Branton B.V. (Davy Process Technology AG)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
12/2001	BP p.l.c (E.ON AG)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
16/2002	International Business Machines Corporation Magyarországi Kft. (ISC-Hungária Informatikai Kft.)	23.§ (1) a) (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
17/2002	OTP és Kereskedelmi Bank Rt. (Investicna a Rozvojova Banka A.S.)	23. § (1) b) irányításszerzés (horizontális)	nem engedélyköteles
26/2002	Creditanstalt-IB Értékpapír Rt. (HYPO-Securities Hungária Rt)	23. § (1) a) ügylélállomány-átruházás (horizontális)	engedélyezve engedélykérés elmulasztása végett 100e Ft bírság (új eljárás a Vj-12/1999 ügyben)
38/2002	Universal Music GmbH (Koch Investgesellschaft mbH)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
43/2002	Szabolcs Gabonafeldolgozó és Forgalmazó Rt. (TAKEV takarmánykeverő Rt.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
45/2002	Magyar Posta (Postabank és Takarékpénztár Rt.)		nem minősült vállalkozások összefonódásának
46/2002	Imperial Tobacco Group Plc. (Reemtsma Cigarettenfabriken GmbH)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
49/2002	CVC Capital Partners Belgium (Massive International N.V.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
51/2002	Arago Befektetési Holding Rt. (Falcotrade)	vertikális	felfüggesztve
52/2002	Chinoin Gyógyszer- és Vegyészeti Termékek Gyára Rt. (Pharmavit Gyógyszer- és Élelmiszeripari Kft.)	23.§ (1) a) vállalkozásrész /gyáregység/ megszerzése (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
57/2002	Mazda Motor Corporation (Mazda Austria GmbH)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
61/2002	Magyar Posta (JNT Ingatlanforgalmazó és Szolgáltató Kft.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (egyéb)	engedélyezve) engedélykérés elmulasztása 200eFt bírság I. fázisban

Vj szám	A közvetlen résztvevők	Az összefonódás típusa	A határozat
63/2002	E.ON Hungária Rt. (Észak-dunántúli Áramszolgáltató Rt.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve II. fázisban
64/2002	Heidelberger Zement Aktiengesellschaft (Duna-Dráva Mészművek Kft.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban engedélykérés elmulasztása miatt 1610 eFt bírság
67/2002	Lindab Butler Építőipari Rendszerek Kft. (Butler Europe Gyártó és Kereskedelmi Kft.)	23. § (1) a) felvásárlás (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
68/2002	Publicis Groupe SA, Bcomp3Group Inc. (Philadelphia Merger Corporation)	23.§ (1) a) horizontális	engedélyezve I. fázisban engedélykérés elmulasztása miatt 200 eFt bírság
74/2002	ERSTE Bank Befektetési Rt (Budapest Fejlesztési és Hitel Bank Rt.)	23. § (1) a) ügyfélállomány-átruházás (horizontális)	engedélyezve I. fázisban engedélykérés elmulasztása miatt 700 eFt bírság
75/2002	Szegedi Paprika Fűszer- és Konzervgyártó Részvénytársaság (SZEKO 2001 Élelmiszer Feldolgozó Részvénytársaság)	23.§ (1) a) vállalkozásrész megszerzése (horizontális)	engedélyezve I. fázisban engedélykérés elmulasztása miatt 840 eFt bírság
77/2002	General Motors Corporation (Daewoo Motors Co., Ltd)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
82/2002	Volán Tefu Rt. (Delta Invest Vagyonhasznosító kft.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
83/2002	Screenvision Holding Ltd. (RMBI II. Ltd.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (egyéb)	engedélyezve I. fázisban
85/2002	BP plc (E.ON AG)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
86/2002	Agro Vital Kft., Ce-Göd Tangazdaságok Kft., Détej Kft. (MiZo Baranyatej Rt.)	23.§ (1) b) közös irányításszerzés (vertikális)	engedélyezve I. fázisban
89/2002	Szabolcs Gabonafeldolgozó és Forgalmazó Részvénytársaság (Mátra Malom Ingatlanhasznosítási Részvénytársaság)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
90/2002	Láng Kiadó és Holding Rt. (Perfekt Gazdasági Tanácsadó, Oktató és Kiadói Rt.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (egyéb)	engedélyezve I. fázisban
93/2002	Magyar Ingatlan Befektető Beruházó Forgalmazó és Fejlesztő Kft. (CD Hungary Ingatlanforgalmazó és Szolgáltató Rt.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (egyéb)	engedélyezve I. fázisban

Vj szám	A közvetlen résztvevők	Az összefonódás típusa	A határozat
98/2002	Generali Vienna Holding AG (Zürichi Biztosító)	23. § (1) a) felvásárlás (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
99/2002	Phoenix Pharma Gyógyszerkereskedelmi Rt. (Bellis Gyógyszerkereskedelmi Rt.)	23.§ (1) a) vállalkozásrész megszerzése (horizontális)	engedélyezve II. fázisban
103/2002	Wallis Ingatlan Fejlesztő, Kereskedelmi és Szolgáltató Rt. (Market Építő Rt. ill. Market Épületszervíz Kft.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
105/2002	Agip Hungária Rt (Tamoil Hungária Kereskedelmi Kft.)	23.§ (1) b) (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
113/2002	ERSTE Bank Hungary Rt. (Rabobank Hungária Kereskedelmi Bank Rt.)	23. § (1) a) ügyletféllomány-átruházás (horizontális)	engedélyezve I. fázisban engedélykérelm mulasztása 1440e Ft bírság
117/2002	Bunge Limited (Cereol S. A.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve II. fázisban
122/2002	International Business Machines Corporation (PricewaterhouseCoopers International Limited)	23. § (1) a) felvásárlás (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
123/2002	Axel-Springer-Budapest Kft. (Híd Rádió Műsorkészítő és Sugárzó Rt. Middleton International Limited)	23. § (1) a) felvásárlás (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
124/2002	Deutsche Bahn AG (Stinnes AG)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
127/2002	Provimlux Investments S. A. (Provimi S. A.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (egyéb)	engedélyezve I. fázisban
130/2002	Jabil Circuit Cayman L. P. (Contract Manufacturing International B. V.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
131/2002	Watsons Personal Care Stored Holding (Rossmann Magyarország Kft.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
132/2002	Spar Magyarország Kereskedelmi Kft. (Generál Kereskedelmi Kft. Billa Kereskedelmi Kft. Billa Ingatlan Ingatlanforgalmazó és Hasznosító Kft. ICL Ingatlankezelő Kft.)	23.§ (1) a) vállalkozásrész megszerzése (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
133/2002	Pantel Távközlési és Kommunikációs Rt. (Novacom Távközlési Kft.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
134/2002	ATEL Energia Tanácsadó Kft. (Csepeli Erőmű Kft., Csepeli Áramtermelő Kft. NRG Csepel Energia Kft.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban

Vj szám	A közvetlen résztvevők	Az összefonódás típusa	A határozat
135/2002	Bige Holding Invest Beruházási Befektetési Kft (Nitrogénművek Vegyipari Rt.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve II. fázisba
143/2002	Wallis European Management Services Limited (PSINet Magyarország Informatikai és Számítástechnikai Kft.)	23.§ (1) a) vállalkozásrész megszerzése (vegyes)	engedélyezve I. fázisban
147/2002	Bonduelle Development S.A.S. (Csabai Konzervgyár Rt.)	23.§ (1) a) vállalkozásrész megszerzése (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
151/2002	Volán Tefu (HC Invest Kft.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban

11. Szünetelést követő ügyzáró határozatok 2002-ben

Vj szám	A jogsértő magatartás megnevezése	Az eljárás alá vont vállalkozás neve	Szünetelés ideje (hónap)	Utóvizsgálatot követő határozat
11.1.Fogyasztók tisztességtelen befolyásolása miatt indult ügyekben (Tpvt. III. fejezet)				
168/2001	Az eljárás alá vont megszűnése, anyacégének összeolvadása folytán nem teljesítette fogyasztóknak tett ígérését. A szünetelés során a teljesítés megtörtént.	CA IB Értékpapír Rt.	2	megszüntetés
54/2002	Reklámokban vitatható állítások a forgalmazott termékről. A szünetelés alatt a vállalkozás tartózkodott a kérdéses kijelentésektől.	Off Road Kft.	3	megszüntetés
59/2002	Az eljárás alá vont csak akkor alkalmazhatja a „Magyarország vezető televíziója” szlogent, „ha valamennyi nézettségi mutatóban a 4 év feletti népességben egész napra vetítve” visszaszerzi és megtartja ezen pozícióját.	MTM-SBS Televízió Rt.	3	megszüntetés
79/2002	Az eljárás alá vont az általa gyártott vízlágyító adagolását segítő tesztcsíkot fordítási hibát tartalmazó, megtévesztésre alkalmas szórólappal juttatta el a fogyasztókhöz. A szünetelés során már nem terjesztett ilyen terméket, a korábbi információ tévességéről országos napilapban tájékoztatott.	Reckitt Benckiser Magyarország Termelő és Kereskedelmi Kft	1	megszüntetés
128/2002	Az eljárás alá vont az általa kiadott folyóiratban a ténylegest 100%-kal meghaladó megjelenési példányszámot tüntetett fel. A szünetelés során a feltüntetett példányszámot kijavította.	Juhászné Klujber Éva	1	megszüntetés

11.2. Versenykorlátozó megállapodás miatt indított ügyekben (Tpvt. IV. fejezet)

42/2001	Az eljárás alá vont Szervezeti és Működési Rendjében alkalmazott megfogalmazás megtévesztő lehet, a szövetség vagyoni védelmi eszközökkel kapcsolatos minősítésének figyelembevétele valójában nem kötelező. A szünetelés során a MABISZ módosította szabályzatait.	Magyar Biztosítók Szövetsége	3	megszüntetés
---------	---	------------------------------	---	--------------

11.3. Erőfölénnyel való visszaélés alapján indult ügyekben (Tpvt. V. fejezet)

20/2001	Az eljárás alá vont Sopronban csak a legmagasabb díjcsomagban szolgáltatotta a legnagyobb magyar kereskedelmi csatornákat. A szünetelés során a csatornákat áttette az alap programcsomagba.	UPC Magyarország Kft.	6	megszüntetés
65/2001	Az eljárás alá vont díjmegosztási szerződésében az egyoldalú díjemeléssel jogán túl nem rögzítette – a fogyasztók számára ellenőrizhetően – a díjemeléssel módját és mértékét.	Fővárosi Csatornázási Művek Rt.	3	megszüntetés
125/2001	A kábeltelevíziós szolgáltató nem tudta költségekkel alátámasztani a magasabb díjcsomagra való váltáskor fizetendő egyszeri csatlakoztatási díj, a nem-fizetés utáni visszacsatlakozási díj felszámítását, továbbá szolgáltatási szerződésében nem utalt az áremelésre okot adó objektív, ellenőrizhető körülményekre, és az igénybe vehető jogorvoslati lehetőségekre. A szerződést a szünetelés során módosította.	Beta-Tech Kft	2	megszüntetés

A GVH egyéb tevékenységei és jellemzői

12. A GVH versenykultúra fejlesztésére irányuló tevékenysége 2002-ben

Sajtó híradások 2001-ben a GVH-ról	
GVH-ról megjelent cikkek, írások száma országos napilapokban	64
GVH-ról megjelent híradások szakmai, illetve gazdasági heti lapokban	56
Az előző évi Parlamenti Beszámoló kapcsán megjelent híradások	4
A versenytörvény módosítása kapcsán megjelent újságcikkek	0
A hivatal ismeretterjesztő tevékenysége	
Iskolarendszerű oktatáskeretében oktató munkatársak száma	6
Különböző médiumoknak adott interjúk száma	13
Szakmai publikációk száma	12
Munkatársak által tartott szakmai előadások diákok számára	9
Munkatársak előadásai szakmai közönség részére	32
A hivatal által diákok számára kiírt pályázatra beérkezett munkák száma	7

13. A GVH anyagi helyzete

A 2002-es előirányzatok alakulása (intézményi költségvetés) (előzetes adatok, eFt)

Kiemelt előirányzatok	Eredeti	Módosított	Tény
Személyi juttatások	374 200	613 526	608 302
Munkaadókat terhelő járulék	125 400	219 906	208 772
Dologi kiadás	83 600	163 899	153 661
Működési célú pénzeszköz átadás	128 200	57 200	56 504
Kölcsönnyújtás dolgozói lakásépítésre	0	3 000	3 000
Intézményi beruházások	40 200	118 655	102 699
Felújítás	0	3 520	3 520
Összes kiadás:	751 600	1 179 706	1 136 458
Működési bevételek	0	3 686	3 686
Működés céljából átvett pénzeszközök	0	23 257	23 257
Felhalmozási bevételek	0	2 352	2 352
Felhasználási célú pénzeszköz átvétel	0	25 000	25 000
Kölcsön megtérülése	0	3 000	3 000
Támogatás	751 600	999 910	999 910
2001. évi maradvány	0	122 501	122 501
Összes bevétel:	751 600	1 179 706	1 179 706

